

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 11: Stavebnictví, architektura a design interiérů

Buddhistická architektura

**Linda Štěrbáková
Jihočeský kraj**

České Budějovice 2025

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 11: Stavebnictví, architektura a design interiérů

Buddhistická architektura

Buddhist Architecture

Autoři: Linda Šterbáková

Škola: Česko-anglické gymnázium s.r.o., Třebízského 1010/9, 370 06, České Budějovice

Kraj: Jihočeský kraj

Konzultant: Mgr. Daniel Hoffmann

České Budějovice 2025

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou práci SOČ vypracoval/a samostatně a použil/a jsem pouze prameny a literaturu uvedené v seznamu bibliografických záznamů.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů.

V Českých Budějovicích dne 10. 2. 2025

Linda Štěrbáková

Anotace

Tato práce se zabývá buddhistickou architekturou a jejím historickým vývojem, odlišnostmi a také návrhem buddhistického centra. V práci jsou popsány hlavní stavební prvky buddhistických chrámů, klášterů, stúp a pagod a vysvětlena jejich symbolika. Dále se zaměřuje na vývoj architektury v jednotlivých buddhistických směrech, včetně rozdílů mezi theravádovou, mahájánovou a vadžrajánovou architekturou. Samostatná část je věnována tibetské buddhistické architektuře, jejím specifickým prvkům a dekorativním detailům.

Praktická část se zaměřuje na návrh buddhistického centra v České republice, včetně analýzy vhodných lokalit a požadavků na jeho případnou realizaci. Na základě získaných informací je navržen koncept centra, který kombinuje tradiční buddhistické prvky s prvky moderní architektury a zároveň odpovídá místním podmínkám.

Klíčová slova

Architektura, Buddhismus, Buddhistická architektura, Buddhistické centrum, Moderní buddhistické stavby

Annotation

This thesis focuses on Buddhist architecture and its historical development, distinctions, and the design of a Buddhist center. It describes the main architectural elements of Buddhist temples, monasteries, stupas, and pagodas, explaining their symbolism. Furthermore, it examines the architectural evolution within different Buddhist traditions, including the differences between Theravāda, Mahāyāna, and Vajrayāna architecture. A dedicated section is devoted to Tibetan Buddhist architecture, highlighting its distinctive features and decorative details.

The practical part focuses on the design of a Buddhist center in the Czech Republic, including an analysis of suitable locations and requirements for its potential realization. Based on the gathered information, a concept for the center is proposed, integrating traditional Buddhist elements with modern architectural features while adapting to local conditions.

Keywords

Architecture, Buddhism, Buddhist architecture, Buddhist center, Modern Buddhist center

Obsah

<i>Úvod</i>	8
1. Základy buddhismu	9
1.1 Úvod do buddhismu	9
1.1.1 Definice buddhismu	9
1.2 Vznik a podstata buddhismu	10
1.2.1 Buddha.....	10
1.2.2 Buddhovo učení	11
1.3 Vývoj buddhismu	14
1.3.1 Theraváda	14
1.3.2 Mahajána	15
1.3.3 Vadžrajána.....	15
1.3.4 Vývoj v Americe.....	16
1.3.5 Vývoj v Evropě.....	16
1.3.6 Vývoj v ČR.....	17
1.4 Benefity buddhistické filosofie v každodenním životě	18
2. Historie a vývoj buddhistické architektury	20
2.1 Počátky buddhistické architektury v Indii	20
2.1.1 Příklady nejstarší indické buddhistické architektury	21
2.2 Architektura během Maurjovské a Gupta říše	24
2.2.1 Ašókovy sloupy	24
2.2.2 Skalní kláštery	26
2.2.3 Významné stúpy	29
2.2.4 Gupta architektura a její vliv na buddhistickou architekturu	31
2.3 Rozšíření buddhistické architektury do dalších zemí	31
3. Sektární rozmanitost buddhistické architektury	33
3.1 Architektura Theravády	33
3.1.1 Chrám smaragdového Buddha – Wat Phra Kaew, Thajsko.....	34

3.1.2	Šveitigoumská pagoda, Myanmar	35
3.1.3	Chrám Buddhova zubu – Sri Dalada Maligawa, Srí Lanka	36
3.2	Architektura Mahajány	36
3.2.1	Velká pagoda divoké husy, Čína	37
3.2.2	Hōryū-ji, Nora, Japonsko	38
3.2.3	Klášter Pulguksa, Jižní Korea	38
3.2.4	Pagoda jednoho sloupu, Hanoj, Vietnam	39
3.3	Architektura Vadžrajány	40
4.	<i>Tibetská buddhistická architektura</i>	<i>41</i>
4.1	Historický kontext	41
4.1.1	Historie buddhismu v Tibetu.....	41
4.1.2	Vliv indické a čínské architektury	41
4.2	Vzhled a struktura tibetských buddhistických staveb	42
4.3	Dekorativní prvky a jejich symbolika.....	44
4.3.1	Barvy a jejich význam	44
4.3.2	Dekorace interiérů.....	47
4.3.3	Dekorace exteriéru	49
4.4	Palác Potála, Lhasa	51
4.5	Ukázky dalších významných staveb.....	52
4.6.1	Stúpa a chorten.....	55
5.	<i>Moderní buddhistická architektura.....</i>	<i>57</i>
5.1	Temple of Steps, Tchaj-pej, Tchaj-wan	57
5.2	Jetavana buddhistický chrám, Chuncheon-si, Jižní Korea	58
5.3	Klášter Nan Tien, Berkeley, Austrálie	58
5.4	Nan Tien Institut, Austrálie	59
5.5	Příklady moderní transformace původních buddhistických památek	60
5.5.1	Pagoda Leifeng	60
5.5.2	Porcelánová pagoda	61
6.	<i>Úvod do praktické části.....</i>	<i>62</i>

7.	<i>Situace širších vztahů.....</i>	62
7.1	Výběr lokalit.....	62
7.2	Analýza jednotlivých pozemků.....	64
7.2.1	Dostupnost	64
7.2.2	Lokalita 1	65
7.2.3	Lokalita 2	67
7.2.4	Lokalita 3	68
7.2.5	Lokalita 4	69
7.2.6	Lokalita 5	71
7.3	Analýza vybrané lokality	72
7.3.1	Umístění návrhu.....	73
7.3.2	Návrh napojení na městskou infrastrukturu	74
8.	<i>Provozní uspořádání a klíčové funkce centra</i>	78
8.1	Provozní schéma budovy.....	78
8.1.1	První nadzemní podlaží	78
8.1.2	Druhé nadzemní podlaží	79
8.1.3	Třetí nadzemní podlaží	80
8.2	Význam a funkce klíčových místností.....	80
8.2.1	Meditační místnosti.....	80
8.2.2	Atrium.....	82
8.2.3	Knihovna	84
8.2.4	Nápojová kuchyňka	84
8.2.5	Posluchárna.....	85
9.	<i>Prostorové řešení a prezentace návrhu budovy</i>	85
9.1	První náčrty a koncepty návrhu.....	85
9.1.1	Popis návrhu	87
9.2	Půdorys budovy	94
9.2.1	První nadzemní podlaží	94
9.2.2	Druhé nadzemní podlaží	95

9.2.3	Třetí nadzemní podlaží	96
9.3	Charakteristický řez budovou	97
9.4	Hmotová skica.....	98
9.5	Výsledný návrh budovy.....	99
9.6	Zahrada a prostor pro venkovní meditace	99
9.7	Prostorový model.....	103
<i>Závěr</i>	<i>.....</i>	<i>107</i>
<i>Seznam zdrojů</i>	<i>.....</i>	<i>108</i>
<i>Seznam obrázků</i>	<i>.....</i>	<i>119</i>

Úvod

V této práci se zaměřuji na buddhistickou architekturu a její využití pro zpracování návrhu buddhistického centra v Českých Budějovicích. Volba tohoto tématu je výsledkem mého dlouhodobého zájmu o buddhistickou filozofii a architekturu, spolu s přesvědčením, že prostřednictvím buddhistické architektury mohu poskytnout občanům města prostředí pro osobní rozvoj, odpočinek a benefity, které nabízejí buddhistickými rituály. Americká psychologická asociace uvádí, že v posledních letech došlo k významnému nárůstu psychických problémů u mladistvých. Zároveň je veřejně známo, že meditace a další buddhistické praktiky mají pozitivní účinky na duševní zdraví a mohou přispět k odpočinku mysli a vnitřní pohodě.

Cílem práce je poskytnout návrh na buddhistické centrum v Českých Budějovicích, které by bylo dostupné pro každého. Zároveň je to také představit podstatu buddhismu a objasnit, jaké výhody nabízí. V teoretické části se zaměřím na obecné základy buddhismu a vysvětlení některých praktik, jež budou v novém buddhistickém centru k dispozici. Hlavním zájmem těchto kapitol bude objasnit hlavní myšlenku této filozofie. Následně se budu věnovat přímo buddhistické architektuře. Po stručném popisu nejstarších chrámů budu následovat popisem některých typických prvků tradiční buddhistické architektury v různých zemích, a poté se dotknu prvků moderní buddhistické architektury. Kapitulu doplním ukázkami důležitých buddhistických staveb z celého světa.

V praktické části se budu věnovat svému návrhu buddhistického centra v srdci Českých Budějovic. První částí bude situace širších vztahů, kde zmíním možné lokality, jejich doprovodnou fotodokumentaci a dostupnost MHD, pěšky či na kole. Dále předložím provozní schémata, do kterých zakreslím jednotlivé místnosti a části budovy. Ty také zakomponuji do půdorysů jednotlivých podlaží. Následně představím hmotovou skicu budovy a její začlenění do krajiny.

Pro vlastní návrh budovy budu čerpat především z knihy *Navrhování staveb – příručka pro stavební odborníky, stavebníky, vyučující i studenty* od autorů Ernsta Neuferta a Petera Neuferta. Dalším důležitým zdrojem bude *The Handbook of Tibetan Buddhist Symbols* napsaná Robertem Beerem. Déle budu využívat množství publikací a literatury dostupných na internetu. Jako klíčovou překážku vnímám možnost chybně interpretovat náboženství, nedostatek zdrojů zmiňujících architektonické prvky a výběr možných lokalit ve městě.

1. Základy buddhismu

1.1 Úvod do buddhismu

Lidé odedávna hledají v náboženství odpovědi na otázky o smyslu života a cestě ke štěstí. Radost z materiálních věcí je často krátkodobá a může vést k pocitu prázdnoty. Naopak duchovní praxe, kterou náboženství podporují, může nabídnout hlubší a trvalejší štěstí. Náboženství mají společné základní morální principy, jako je neubližování, pravdomluvnost nebo respektování majetku druhých, i když každý systém je podává svým způsobem.¹

Buddhismus, vzniklý před dvěma a půl tisíci lety v Indii, patří mezi nejstarší a nejrozšířenější náboženství a filozofie na světě. Má zhruba 507 milionů stoupenců, přičemž nejvíce z nich žije v Číně a Thajsku. Největší podíl buddhistů vzhledem k počtu obyvatel však najdeme v Kambodži.²

1.1.1 Definice buddhismu

Buddhismus je založen na učení prince jménem Siddhártha Gautama. Titul Buddha získal později – v překladu „osvícený“. Tento termín je základem názvu buddhismu, který odkazuje na Buddhovo učení.

Definování buddhismu není zcela snadné a liší se podle toho, jak ho člověk vnímá a jak se ho rozhodne zavést do svého života. Většina lidí by popsala podstatu náboženství jako víru v Boha. Buddhismus však v tomto smyslu Boha nemá, nevěří ve stvořitele. Bylo by tedy možné užít definici ateistického náboženství, to ale rovněž není přesné, jelikož buddhismus sice odmítá Boha stvořitele, avšak uznává existenci nadpřirozených bytostí a božstev, jen v odlišném slova smyslu.³

V posledních letech se buddhismus stal součástí životů lidí po celém světě, nikoli jako náboženství, ale jako filozofie, určitý návod k životu. Z filozofického hlediska klade důraz na

¹ BSTAN-'DZIN-RGYA-MTSHO. *Úvod do buddhismu*. [2. vyd.]. Praha: DharmaGaia, 1999, s. 7–10. ISBN 80-85905-29-9.

² WORLD POPULATION REVIEW. *Buddhist Countries 2024*. Online. In: World Population Review. 2024. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/buddhist-countries>. [cit. 2024-11-24].

³ KEOWN, Damien. *Buddhism: a very short introduction*. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 4-5. ISBN 978-0-19-966383-5.

osobní zkušenost a soucit v běžném každodenním životě. Pro aktivní vyznavače se však více přibližuje náboženství. Ať už je buddhismus nazýván jakkoliv, skrývá v sobě alternativní pohled na světa zahrnující pochopení příčiny utrpení a pomoc lidem při jeho překonávání. Pro některé dokonce skrývá klíč ke štěstí a vnitřní pohodě.

1.2 Vznik a podstata buddhismu

1.2.1 Buddha

Termínem Buddha je většinou myšlena historická osobnost, na jejíž učení je buddhismus postaven. Toto označení však také slouží pro každou bytost, která dosáhla naplnění svého potenciálu a očistila svou mysl od veškerých nečistot. Následující kapitola je zaměřena na zakladatele Siddhártha Gautamu, který, jako první, titul Buddha získal.⁴

Většinou se jeho život datuje mezi rokem 563–483 př. n. l., někdy také dříve. Dle tradice se dožil věku osmdesáti let. Veškeré informace o Buddhovi a jeho životě jsou známy z textů posvátných knih sepsaných přibližně 400 let po jeho smrti. Do té doby byla jeho moudrost pouze předávána ústním podáním.⁵

Narodil se v dnešním Nepálu, v blízkosti indické hranice. Byl knížecí dítě a své dětství prožil v blahobytu. Zanedlouho po jeho narození mu věstec předpověděl, že se z něj stane buď mocný vládce, nebo spirituální vůdce. Jeho otec si přál, aby se z něj stal král a vládce, proto se ho rozhodl vychovat pouze uvnitř paláce, aby ho ochránil před veškerým utrpením a nepříjemnostmi života. Ve věku 16 let se Siddhártha oženil a narodil se mu syn. Po jeho prvním opuštění paláce spatřil tři muže – jednoho nemocného, druhého starého a třetího mrtvého. Tím došel k uvědomění, že dočasné štěstí vyvolané materiálními věcmi neřeší lidské problémy. Na další vycházce do města potkal asketu, který hledal osvobození od karmického systému.⁶

Siddhártha se rozhodl opustit palác, stát se asketou a hledat pravdu. Setkal se s několika učiteli, ale neuspokojily ho jejich moudrosti, a tak se vydal na svou cestu sám. Opustil všechny prázdné

⁴ CHODRON, Thubten. *Buddhism for Beginners*. New York: Slow Lion, 2001, s. 17. ISBN 978-1-55939-153-5.

⁵ CONZE, Edward. *Buddhism: A short history*. 2. London: Oneworld Publications, 2014. ISBN 978-1-85168-568-4.

⁶ CHODRON, Thubten. *Buddhism for Beginners*. New York: Slow Lion, 2001, s. 17-18. ISBN 978-1-55939-153-5.

radosti a zasvětil svůj život hledání příčin lidského utrpení a cest k jeho odstranění. Po šesti letech zjistil, že odříkání požiteků není cestou k věčnému štěstí.⁷

Buddha zůstal sám a pokračoval v hlubokém přemýšlení o otázkách až dosáhl pod posvátným stromem Bodhi stavu hluboké meditace. Tam dosáhl vnitřního osvícení a uvědomil si, že dosáhl svého cíle. Pochopil čtyři pravdy, které se staly základem jeho učení. Tímto poznáním se stal ve svých 35 letech „Buddhou“, což znamená „probuzený ze snu života“.⁸

Nejstarší záznamy popisují osvícení jako získání „poznání“ – poznání utrpení, jeho příčiny, jeho ukončení a cesty vedoucí k jeho ukončení – později označené jako „čtyři ušlechtilé pravdy“.⁹ Poté, co Buddha dosáhl osvícení, 45 let šířil svou moudrost každému, kdo o ni měl zájem, a nehleděl na statut či sociální třídy. Buddha údajně zemřel v Indii ve věku 80 let.¹⁰

1.2.2 Buddhovo učení

Nejjednodušší shrnutí podstaty Buddhova učení by bylo neubližovat ostatním bytostem a pomáhat jim, jak jen je to možné. Pokud jedinec dokáže odstranit negativní počínání, jako je ubližování ostatním, a destruktivní motivace, jako je vztek, závislost a uzavřenost mysli, zabráni tak ubližování ostatním i sobě. Tato negativa mají mimo jiné nežádoucí důsledky ve vztazích a psychickém stavu. Místo toho by jedinec měl klást důraz na pozitivní postoje, jako jsou láska, soucit, radost a vyrovnanost. Pokud dokáže své myšlenky a emoce ovládat a vidět realitu takovou, jaká je, zbavuje se mylných představ, které mu brání v dosažení klidu mysli.¹¹

Podstatou učení jsou Čtyři ušlechtilé pravdy:

1. pravda o utrpení
2. příčina utrpení
3. ukončení utrpení
4. cesta k ukončení utrpení

⁷ CHODRON, Thubten. *Buddhism for Beginners*. New York: Slow Lion, 2001, s. 17-18. ISBN 978-1-55939-153-5.

⁸ Tamtéž.

⁹ Tamtéž.

¹⁰ CHODRON, Thubten. *Buddhism for Beginners*. New York: Slow Lion, 2001, s. 18. ISBN 978-1-55939-153-5.

¹¹ CHODRON, Thubten. *Buddhism for Beginners*. New York: Slow Lion, 2001, s. 9-10. ISBN 978-1-55939-153-5.

Podle Buddha jsou příčinou lidského utrpení neuspokojivé zkušenosti. I to, že štěstí netrvá věčně, je neuspokojivá situace. Skutečný zdroj neštěstí však neleží v externích záležitostech, ale pouze v mysli samotné. Buddha učil, že hlavní příčinou utrpení je žádostivost a touha po pomíjivém uspokojení a slasti. Tyto tužby vedou k neustálému připoutání k pomíjivým věcem a zkušenostem, což nevyhnutelně vede k frustraci a utrpení.

Překonání žádostivosti a ulpívání na pomíjivých pocitech znamená zbavit se utrpení. Buddha zdůrazňoval, že skutečným zdrojem neštěstí jsou negativní emoce jako hněv a nevědomost, které lze z myšlenkového proudu odstranit. Absence všech neuspokojivých zkušeností se nazývá Nirvána.

Buddha zmíněnou cestu k dosažení Nirvány popsal.¹² Učil, že odstranění negativních emocí a kultivace mysli prostřednictvím disciplíny a meditace je klíčem k dosažení trvalého vnitřního štěstí. Také podle Buddha je cesta k Nirváně dostupná každému, kdo se rozhodne pracovat na svém vnitřním rozvoji a pochopení pravého významu reality.

Cesta je popsána jako Tři vyšší tréninky, které se dále dělí na Ušlechtilou osmidílnou stezku. Tři vyšší tréninky jsou:

1. etická disciplína
2. meditační stabilizace
3. moudrost

Etickou disciplínou lze dosáhnout dobrého fungování ve společnosti a harmonie s ostatními bytostmi. Díky tomu, že se slova a činy stanou klidnějšími a vyrovnanějšími, lze pokračovat stabilizováním mysli rozvojem pouze jednoho zaměření neboli meditační stabilizací. To vede k odstranění kořene utrpení a nevědomosti, ale k objektivnímu vnímání reality je nutné rozvíjet vyšší trénink v moudrosti.¹³ Osmidílná stezka udává návod, a body, kterých musí jedinec dosáhnout.

¹² CHODRON, Thubten. *Buddhism for Beginners*. New York: Slow Lion, 2001, s. 9-10. ISBN 978-1-55939-153-5.

¹³ CHODRON, Thubten. *Buddhism for Beginners*. New York: Slow Lion, 2001, s. 10. ISBN 978-1-55939-153-5.

Etická disciplína zahrnuje umění správné řeči – pravdivá, laskavá a vhodná řeč, správné činnosti – činy, které neubližují a správného způsobu obživy – obdržení živobytí správnými a čestnými prostředky.

Vyšší trénink meditační stabilizace zahrnuje správné úsilí – úsilí proti rušivým postojům a negativním emocím prostřednictvím meditace, správnou pozornost: proti laxnosti a vzrušení v naší meditaci a správný samádhi – mysl, která může zůstat soustředěná na ctnostné objekty.

Jako poslední, vyšší trénink moudrosti zahrnuje správný pohled – moudrost realizující prázdnotu a správnou myšlenku – mysl, která může jasně vysvětlit cestu druhým a je motivována přáním, aby byly osvobozeny všechny duše od utrpení.

Cílem buddhistické cesty je objevit a dosáhnout stavu trvalého štěstí pro sebe i všechny ostatní bytosti, a to osvobozením se od cyklické existence – cyklu neustále se opakujících problémů. Každá bytost touží po tom, být šťastná, a přitom je ovlivňována nevědomostí, negativními postoji a špatnými činy. Osvobození pramení z moudrosti – hlubokého pochopení. Všechny bytosti mají potenciál dosáhnout osvobození neboli stavu trvalého štěstí.¹⁴

1.2.2.1 Základní pojmy

Tři klenoty v buddhismu jsou *buddha, dharma a sangha*. Buddhou je nazývána bytost, která se zbavila negativních emocí, dosáhla osvícení a prošla všemi kroky osmidílné stezky. Dharma odkazuje na prostředky, kterými se lze vyhnout utrpení, zahrnující veškeré buddhistické učení a mentální pokroky vyvolané učením. Posledním klenotem je sangha – bytosti, které dospěly k úplnému pochopení reality. Také slovo sangha může referovat ty lidi, které praktikují buddhistické učení.¹⁵ Jinými slovy, především v uměleckém vyobrazení, tři klenoty symbolizují tělo, řeč a mysl všech buddhů.¹⁶

Výraz samsára znamená cyklickou existenci – kolo životů. Je rozdělena na říše, do kterých se bytosti rodí podle karmy plynoucí z minulých životů. Ve zjednodušené podobě to znamená, že podle toho, jakou má bytost karmu, narodí se do říše zvířat, lidí apod. Říší je dohromady šest.

¹⁴ CHODRON, Thubten. *Buddhism for Beginners*. New York: Slow Lion, 2001, s. 10. ISBN 978-1-55939-153-5.

¹⁵ CHODRON, Thubten. *Buddhism for Beginners*. New York: Slow Lion, 2001, s. 13. ISBN 978-1-55939-153-5.

¹⁶ BEER, Robert. *Symboly tibetského buddhismu*. Praha: BB/art, 2005, s. 70. ISBN 80-7341-674-3.

Příčinou samsáry je právě karma a nevědomost. Karma funguje na principu akce a reakce. Skutky jednotlivých bytostí se projevují v jejich současném, nastávajícím nebo jedním z budoucích životů.¹⁷

Vinaya je soubor pravidel pro mnišský život.¹⁸

1.3 Vývoj buddhismu

Buddhismus se dělí na 3 hlavní formy, nazývané se mahájána, theraváda a vadžrajána. Rozdíl spočívá v tom, že mahájána se vyvíjela v prvním století př. n. l. a v prvních stoletích n. l. Kromě Buddhova učení a nejstarších textů uznává i texty modernější a přebírá část její filozofie i z jiných filozofických pramenů.¹⁹ Oproti tomu theraváda se vyvinula ze základních a nejstarších buddhistických principů. Uchovává starý Indický jazyk páli a texty psané v něm. Vadžrajána udržuje koncepty mahájány, a přidáním tantrických praktik. Proto se jí také někdy nazývá tantrický buddhismus. Každá z těchto forem se šířila a rozvíjela v různých zemích, přičemž některé přetrvaly až dodnes.²⁰

1.3.1 Theraváda

Po smrti Buddhy se podle jeho instrukcí staly průvodci jeho učení Dharma a Vinaya. Komunita jeho učenců se scházela na radách, které sloužily k upevnění učení, řešení sporů, a dokonce i k jeho rozvedení. Vysílali misionáře, aby hlásali buddhistické učení a měli velký podíl na jeho rozšíření. V prvních šesti stoletích po Buddhově smrti proběhly čtyři nejdůležitější koncily. První tři proběhly v Indii, poslední poté v Kašmíru. Náplní druhého z nich bylo 10 přestupků proti Vinaye, spácháno mnichy z Vaišálí. Ti kvůli svým liberálním postojům vytvořili novou tzv. sektu. Do dalšího koncilu vzniklo podobných sekt osmnáct. Třetí koncil proběhl za vlády krále Ašóky, velkého podporovatele buddhismu. Nechal vystavět několik památek věnovaných buddhismu, mezi něž patří kamenné sloupy. Koncil měl za úkol srovnat situaci a vyloučit tisíce nepravých následovatelů ortodoxní théravády. Po konci koncilu bylo zavedeno učení théravada na Srí Lance, kde se rozvíjelo od třetího století př. n. l. do pátého století n. l. V desátém století

¹⁷ BSTAN-'DZIN-RGYA-MTSHO. *Úvod do buddhismu*. [2. vyd.]. Praha: DharmaGaia, 1999, s. 25–28. ISBN 80-85905-29-9.

¹⁸ LE, Huu Phuoc. *Buddhist Architecture*. Grimsby: Grafikol, 2010. ISBN 9780984404308.

¹⁹ CANTWELL, Cathy. *Buddhism: the basics*. London: Routledge, 2010, s. 2-3. ISBN 0-203-87425-0.

²⁰ Tamtéž, s. 5.

se rozšířilo i do jihovýchodní Asie, nejprve do Myanmaru a později také mimo jiné do Thajska, Laosu a Kambodže. Poslední významný koncil proběhl za vlády krále Kanišky, také velkého podporovatele buddhismu, a byl organizován jednou ze sekt. Přestože nebyl uznán všemi školami, přispěl k rozšíření buddhismu v Asii a vzniku mahájány. Theraváda se postupem času stala společným pilířem asijských zemí a pro společnou komunikaci se používal společný jazyk páli.²¹

1.3.2 Mahájána

Mahájánový buddhismus pravděpodobně vznikl v jižní Indii v 1. století př. n. l. jako reakce na theravádu. Je brán jako druhá fáze buddhismu. Úplně se odlišil okolo 1. století n. l. a přestože má značnou část s theravádou společnou a čerpá z ní, také ji kritizuje. Umožnil proniknutí cizích prvků a filosofí do jeho učení, zejména některé náboženské prvky. Mahájána se na počátku našeho letopočtu začala rozšiřovat ve střední Asii a v Číně. Vývoj dále pokračoval do Koreje, Japonska a Vietnamu.²²

1.3.3 Vadžrajána

Škola vadžrajány neboli třetí fázi indického buddhismu vznikla v šestém století n. l. a po roce 1200 n. l. znovu zcela vymizela. Podobně jako u mahájány nesla mnoho ne-buddhistických prvků, především z tantrických větví hinduismu. Mnoho byla převzato z mahájány a dlouho se považovala za její odnož, ale díky tantrickým prvkům se oddělila jako další ze škol. Základním textem vadžrajány jsou tantry a zahrnují jógové praktiky, rituály a ikonografii. V rituálech se používají mantry – posvátná slova nebo fráze. Dále je kladen značný důraz na symboliku. V učení vadžrajány lze dosáhnout osvícení pomocí praktik a rituálů, narozdíl od theravády, kde je to možné pouze hlubokým pochopením.

²¹ FAURE, Bernard. *Unmasking Buddhism*. Malden: Wiley-Blackwell, 2009, s. 10-11. ISBN 978-1-4051-8064-1.

²² BECHERT, Heinz, GOMBRICH, Richard. *The World of Buddhism*. Online. London: Thames & Hudson, 1984. ISBN: 978-0500276280. Dostupné z: <https://archive.org/details/the-world-of-buddhism/page/n1/mode/2up>. [cit. 2025-02-03].

Vadžrajána byla indickým předchůdcem tibetského buddhismu, který vznikl okolo osmého století n. l.²³

1.3.4 Vývoj v Americe

Před 1500 lety byl západu buddhismus ještě prakticky neznámý a američtí křesťané byli často neschopní pochopit, jak mohlo náboženství bez boha stvořitele oslovit tolik následovníků. Poprvé byl tradiční buddhismus představen na kongresu v Chicagu v roce 1893. V té době se již začaly objevovat verze buddhismu přivezené asijskými uprchlíky. Postupně se buddhismus mezi obyvateli Ameriky objevoval v různých verzích, svůj asijský základ si však zachoval. První forma buddhismu, která se na západ dostala, byl japonský zen. Okolo roku 1950 o něm alespoň zaslechli všichni vzdělanci. V dalších dvou desetiletích nastal takzvaný „zen boom“, kdy značné množství západních obyvatel začalo zen buddhismus dokonce praktikovat.

Druhá vlna buddhismu v Americe se vynořila z Tibetu. Z důvodu obsazení Tibetu Čínou dorazili první tibetští učenci do Ameriky okolo roku 1960, a o zhruba desetiletí později se tibetský buddhismus začal šířit. Především v posledních dvaceti letech se stal tibetský buddhismus obzvláště populárním, a není člověka co se s ním nesetkal, či nikdy neslyšel o jeho hlavním představiteli, Dalai Lamovi.²⁴

1.3.5 Vývoj v Evropě

Do Evropy se buddhismus ve větší míře dostal na začátku 19. století v období tzv. „orientální renesance“. V tomto období učenci projevíli zájem o cizokrajné filozofie, především z Indie. Někteří slavní myslitelé se v buddhismu inspirovali a buddhismus byl postupně v Evropě vnímán i jako náboženství, nejen jako filozofie. Po druhé světové válce se mysl Evropanů stále více otvírala novým tradicím a bylo o buddhismu vydáno několik knih, které o něm šířily povědomí. Nejdříve se tvořily buddhistické organizace zen v Anglii a v Německu.

²³ BECHERT, Heinz, GOMBRICH, Richard. *The World of Buddhism*. Online. London: Thames & Hudson, 1984. ISBN: 978-0500276280. Dostupné z: <https://archive.org/details/the-world-of-buddhism/page/n1/mode/2up>. [cit. 2025-02-03].

²⁴ COLEMAN, James William. *The New Buddhism: The Western Transformation of an Ancient Tradition*. Oxford: Oxford University Press, 2002. ISBN 978-0195152418.

Tibetský buddhismus měl v Evropě veliký úspěch již v šedesátých letech z důvodu uprchlictví z Tibetu, podobně jako tomu bylo v Americe.²⁵

1.3.6 Vývoj v ČR

Historie buddhismu v České republice sahá do druhé poloviny 19. století, kdy se poprvé objevily zmínky o buddhismu v literatuře a první česká monografie, byť nepřesná. V první polovině 20. století rozšířili buddhismus významní jednotlivci, jako V. Lesný a Leopold Procházka. Po potlačení během totalitních režimů 20. století, kde buddhismus přežíval v tajnosti, došlo po sametové revoluci k oživení, vzniku buddhistických skupin a organizování akcí jako přednášek Dalajlámy.²⁶

Obrázek 1 – Dalajlama s čerstvě zvoleným prezidentem Václavem Havlem²⁷

V 90. letech vznikala první buddhistická centra, což vedlo k širšímu povědomí o buddhismu v zemi. Dnes je buddhismus v České republice běžně známý, přičemž mladší generace k němu

²⁵ PROHL, Inken. Buddhism in Contemporary Europe. In: POCESKI, Mario. *The Wiley Blackwell Companion to East and Inner Asian Buddhism*. Online. New Jersey: John Wiley & Sons, 2014, s. 496–498. ISBN 9781118610398. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/9781118610398.ch24>. [cit. 2025-02-03].

²⁶ HONZÍK, Jan. *Buddhismus na Západě. Česká republika*. Online, dizertační práce, vedoucí Jiří Holba. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, 2014, s. 55-60. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/72904>. [cit. 2025-02-03].

²⁷ DOLEŽAL, Stanislav. *Dalajlama s čerstvě zvoleným prezidentem Václavem Havlem*. Online. In: *zpravy.aktualne.cz*. 13. června 2022. Dostupné z: <https://cdn.xsd.cz/original/440f11ead4e3387289b65d20fa852c8e.jpg>. [cit. 2025-01-26].

mají otevřenější přístup.²⁸ V současnosti existuje přibližně 50 buddhistických center a skupin, včetně těch spojených s tibetským buddhismem, jako je Diamantová cesta, která má v Česku 23 center.²⁹

1.4 Benefity buddhistické filosofie v každodenním životě

Buddhismus je otevřeným náboženstvím, které poskytuje prostor pro vlastní interpretaci a převzetí některých aspektů do každodenního života. Základy buddhismu nejsou tolik vírou, ale principy vnímání. Pro jeho vyznávání není podmínkou mnišství, přísné následování dogmat, rituálů, či věřit v bohy, reinkarnaci apod.³⁰ Jedním z hlavních principů buddhismu je hledání štěstí, nikoli prostřednictvím materiálních věcí nebo úspěchů, ale prostřednictvím vnitřního klidu, porozumění a soucitu. Ukazuje cestu ke štěstí pomocí oproštění se od neustálé touhy mít víc.³¹

Jak řekla praktikující buddhistka Jude Demers: „*buddhismus je známý jako věda o mysli*.“³² Buddhistická praxe tak staví jednotlivce do role vědce, který se svou myslí experimentuje a trénuje ji (tzv. mentální trénink). Tímto způsobem se snaží dosáhnout vnitřního míru.³³

Hlavní formou mentálního tréninku je meditace. Dle studií má pro duševní zdraví mnoho přínosů, může snižovat stres, úzkost a depresi. Cílem je se pomocí meditace při častém provozování naučit nahlížet na špatné neproduktivní myšlenky z jiné perspektivy a místo

²⁸ ROSTEK, Ondřej. *Buddhismus v českých zemích*. Online, bakalářská práce, vedoucí Eduard Neupauer. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická, 2013, s. 28. Dostupné z: <https://theses.cz/id/q6llaa/>. [cit. 2025-02-03].

²⁹ *Centra buddhismu Diamantové cesty*. Online. In: Buddhismus Diamantové cesty linie Karma Kagjü, n. s. Dostupné z: <https://bdc.cz/meditacni-centra/>. [cit. 2025-02-03].

³⁰ ALTAF, Mohsin. *How job stress effect the career satisfaction of an employee*. PDF. Online. In: Proceedings of the International Conference of Management, Economics and Social Science (ICMESS'2011), Bangkok, Thailand. 2011. s. 23-24. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Dr-Altat/publication/283053858_How_job_stress_effect_career_satisfaction_of_an_employee/links/5627bb3208aef25a243be24d/How-job-stress-effect-career-satisfaction-of-an-employee.pdf. [cit. 2025-02-03].

³¹ MAUNZ, Tom. *Believers and Nonbelievers: Adopting the Buddhist Way*. Online. In: New York University. 2002. Dostupné z: <https://pages.nyu.edu/keefer/joe/maunzt1.html>. [cit. 2025-02-03].

³² FAIR, Poppy. *The benefits of religion on your mental health*. Online. In: Graceful reflections. 2020. Dostupné z: <https://gracefullreflections.co.uk/2020/09/20/how-is-africa-the-leading-continent-in-our-fight-against-plastic-pollution/>. [cit. 2025-01-26].

³³ GREENSTEIN, Luna. *How buddhism benefits mental health*. Online. In: NAMI. 2016. Dostupné z: <https://www.nami.org/faith-community-leader/how-buddhism-benefits-mental-health/>. [cit. 2025-02-03].

narušení mysli takovouto myšlenkou ji vypustit.³⁴ Meditace lze provádět několika způsoby, například jógou, hlubokým dýcháním, hudbou apod., za účelem ovládnutí svojí vlastní mysli.

Buddhismus je založen na laskavosti, nesobectví, soucitu a principu, že náš jediný úmysl by měl být pomoci druhým. Všechny tyto hodnoty jsou dobré a jednotlivci pomáhají na cestě stát se lepším člověkem. Dále je jednou z důležitých myšlenek buddhismu rovnost mezi všemi žijícími bytostmi.³⁵

Karma, důsledek akce a reakce, je často chybně interpretován. Většina ho vnímá tak, že vše, co se stane, se vrátí. Karma v buddhismu zahrnuje myšlenku, že máme schopnost změnit věci, které se nám v našem životě dějí.³⁶ Nejen díky této myšlence buddhismus dopomáhá lidem vyrovnat se s utrpením v jejich životech, jelikož utrpení popisuje, nabízí vysvětlení a zdůrazňuje, je součástí života a jeho pochopení je cestou k ulehčení jeho břímě. I pro nevěřícího může takový pohled poskytnout zdravější a vyváženější přístup k problémům.³⁷

³⁵ GREENSTEIN, Luna. *How buddhism benefits mental health*. Online. In: NAMI. 2016. Dostupné z: <https://www.nami.org/faith-community-leader/how-buddhism-benefits-mental-health/>. [cit. 2025-02-03].

³⁶ GREENSTEIN, Luna. *How buddhism benefits mental health*. Online. In: NAMI. 2016. Dostupné z: <https://www.nami.org/faith-community-leader/how-buddhism-benefits-mental-health/>. [cit. 2025-02-03].

³⁷ Tamtéž.

2. Historie a vývoj buddhistické architektury

Učení a postoje jednotlivých buddhistických škol, stejně jako podmínky prostředí, jsou projektovány do různých buddhistických architektonických forem rozprostřených po velké části Asie. Jejím základem je nejen estetika a funkce, ale také hluboká symbolika a duchovní význam k cestě dosažení osvícení. Jednotlivé stavby se dělí do několika kategorií především podle využití, konkrétně klášterů, skalních jeskyní, stúp a chrámů.³⁸

2.1 Počátky buddhistické architektury v Indii

Kolébkou buddhismu i buddhistické architektury byla Indie. Tam došlo ke zrodu buddhismu i k životu Buddhy, za jehož života se buddhistická architektura začala rozvíjet. Počátky jsou datovány od 6. století př. n. l. do zhruba 3. století př. n. l. a nástupem krále Ašóky. Architektura této doby se rozvíjela především pro praktické potřeby rozvíjejícího se monastického života. Nejdůležitějšími projevy tohoto období jsou stúpy a první klášterní komplexy, tzv. sangkharámy.

Život buddhistického mnicha v době po založení buddhismu (okolo roku 532 př. n. l.) byl život putujícího askety. Mniši neměli trvalé bydliště a v jejich životě cestovali z místa na místo s cílem dosažení osvícení. Nocí trávili v úkrytech, např. jeskynních. Každý rok se však opakovalo období tzv. monzunů, zvané vassava. V tomto období bylo putování obzvláště nebezpečné a mniši se tak shromažďovali a využívali tento čas k důležitým rituálům a ceremoniím.³⁹ Král Bimsara, který byl jedním z největších králů indické historie a patronů Buddhy, daroval mnichům svůj bambusový háj jako trvalé útočiště a později i několik dalších míst.⁴⁰ Některé z nich byly dočasné a po skončení období dešťů byly použité příbytky znovu zbořeny. Některé však na vybraných místech zůstali a mniši se do nich vraceli. Tím vznikly první stálé buddhistické kláštery.⁴¹

³⁸ LE, Huu Phuoc. *Buddhist Architecture*. Grimsby: Grafikol, 2010. ISBN 9780984404308.

³⁹ LE, Huu Phuoc. *Buddhist Architecture*. Grimsby: Grafikol, 2010, s. 53. ISBN 9780984404308.

⁴⁰ ESHIKA, Pushpita. *The History of Buddhist Art and Architecture of India*. PDF. online. In: Arkansas State University. 2015, s. 8. Dostupné z: <https://www.academia.edu/download/64513733/buddhist%20art%20and%20architecture%20of%20India.pdf>. [cit. 2025-02-03].

⁴¹ LE, Huu Phuoc. *Buddhist Architecture*. Grimsby: Grafikol, 2010, s. 53-54. ISBN 9780984404308.

Během Buddhova života bylo vystavěno osm nejstarších klášterů. První v historii buddhistické architektury se jmenoval Veluvanarama. Některé další z těchto osmi jsou Ghosítarama v Kausámbí, Jetavanárama ve Srávasti a Jivakavanárama v Rajagriha.⁴²

Buddha měl pro výstavbu klášterů požadavky na místa, která nesmí být příliš blízko ani příliš daleko od města, musí být v pěší vzdálenosti pro snazší dostupnost, ale klidná, aby mniši mohli v noci v klidu odpočívat. Nejvhodnějšími prostory se stávaly vyvýšená místa nebo prostředí připomínající parky, která byla blízko vody a dalších zdrojů důležitých pro člověka. Díky tomu měli obyvatelé bezpečné útočiště vhodné pro svůj duchovní rozvoj.⁴³ V Indii se na stavby používaly materiály jako cihly a kámen, které byly odolnější.⁴⁴

Za života a po smrti Buddhy nebyly kláštery jedinými buddhistickými stavbami té doby. Zcela první stúpy byly datovány již do Buddhova života, postavené nad popelem třech jeho žáků. V posledních dnech svého života Buddha údajně vzkázal svým laickým následovatelům, aby zřídili jeho pohřeb a jeho ostatky uchovali do stúp. Také své následovníky instruoval k uctívání těchto staveb, čímž se praxe stavění stúp stala buddhistickou. Jeho pozůstatky byly rozděleny na části a bylo vystaveno deset stúp. Přestože nejsou známy formy těchto původních stúp, pravděpodobně to byly mohylovité hromady z hlíny a kamení nejspíše kruhovitěho půdorysu s jedním, nebo více vchody. Z těchto stúp bylo v současnosti archeologicky identifikováno pět.⁴⁵

2.1.1 Příklady nejstarší indické buddhistické architektury

Buddhistické náboženství čerpá z brahmánských kořenů védského období, proto nejranější buddhistické stavby nesly prvky právě védské architektury. Védské vesnice byly obestavěny

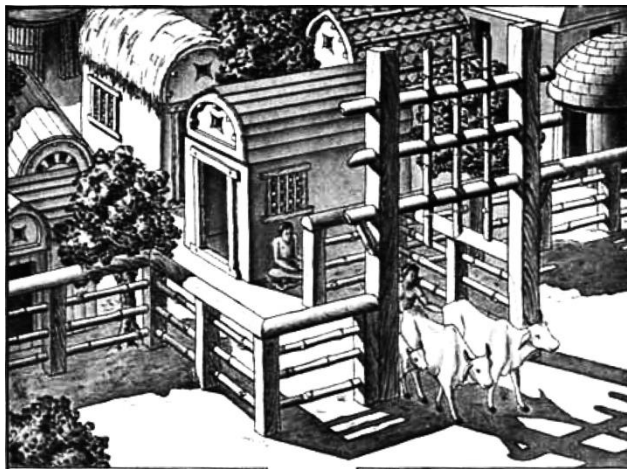
⁴² KHONDKER, Taufiq Elahi. *STUDY OF THE BUDDHIST VIHARAS DURING PALA DYNASTY IN BENGAL*. Online, Diplomová práce, vedoucí Shahidul Ameen. Dhaka: Bangladesh University of Engineering and Technology, 2018, s. 77. Dostupné z: <http://lib.buet.ac.bd:8080/xmlui/handle/123456789/5282>. [cit. 2025-02-03].

⁴³ LE, Huu Phuoc. *Buddhist Architecture*. Grimsby: Grafikol, 2010, s. 53. ISBN 9780984404308.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ Tamtéž, s.152.

ploty s vysokými branami protkanými horizontálními bambusovými pruty. Tyto brány byly převzaty právě do indické buddhistické architektury a hojně užívány pod pojmem torany.⁴⁶

Obrázek 2 – Védská vesnice a její typická vysoká brána⁴⁷

Dalším převzatým prvkem budou oblouky při stavbě střech.⁴⁸

2.1.1.1 Piprahwa

Pro příklad stúp poslouží indická stúpa Piprahwa, která by mohla být jednou z původních deseti stúp, a nepochybně je jednou z nejstarších v Indii. Byla postavena ve třech fázích od pátého do třetího století př. n. l. Stúpa má čtvercovou základnu o rozměrech 26 metrů a je vysoká okolo 6 metrů. Je postavena z cihel a na každé straně jsou vystavené pravidelné výklenky pro zanechání obětních lamp. Nejspíše se jedná o jedinou cihlovou stúpu z období před vládou krále Ašóky.⁴⁹

⁴⁶ ESHIKA, Pushpita. *The History of Buddhist Art and Architecture of India*. PDF. online. In: Arkansas State University. 2015, s. 9-10. Dostupné z: <https://www.academia.edu/download/64513733/buddhist%20art%20and%20architecture%20of%20India.pdf>. [cit. 2025-02-03].

⁴⁷ BROWN, Percy. *Vedic village showing gateway and fence*. Plate I, figure 1. Online. In: Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 1900. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Brown-18060_0021-1.jpg. [cit. 2025-02-03].

⁴⁸ ESHIKA, Pushpita. *The History of Buddhist Art and Architecture of India*. PDF. online. In: Arkansas State University. 2015, s. 10. Dostupné z: <https://www.academia.edu/download/64513733/buddhist%20art%20and%20architecture%20of%20India.pdf>. [cit. 2025-02-03].

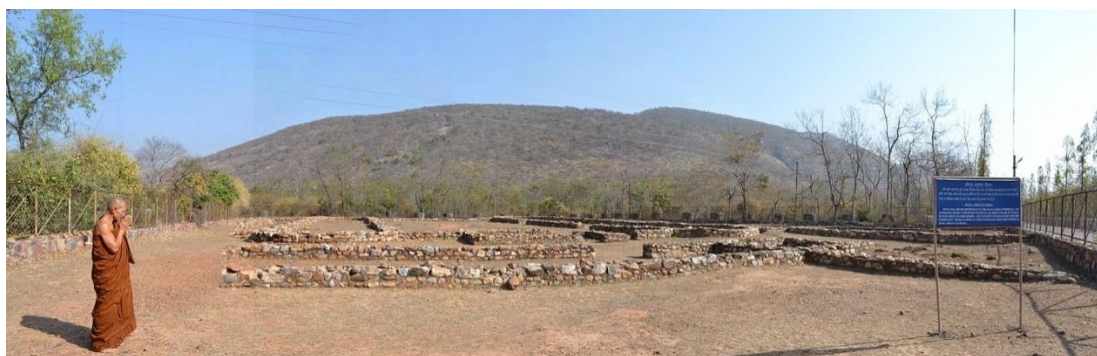
⁴⁹ LE, Huu Phuoc. *Buddhist Architecture*. Grimsby: Grafikol, 2010, s. 154. ISBN 9780984404308.

Obrázek 3 – Stúpa Piprahwa⁵⁰

2.1.1.2 Jivakavanárama

Jetavenaráma je jeden z historicky nejdůležitějších buddhistických klášterů. Buddha v něm údajně trávil devatenáct vassavas, což je pravděpodobně více než ve kterémkoliv z dalších osmi klášterů. Bohužel nebyl klášter do dnešní doby dochován. Dalším z důležitých je Jivakavanárama, u kterého se základy dochovaly až dodnes.⁵¹

Obrázek 4 – Základy chrámu Jivakavanárama⁵²

⁵⁰ BHIKKHU, Anandajoti. *Stupa at Piprahwa*. Online. In: World History. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/image/12881/stupa-at-piprahwa/>. [cit. 2025-02-03].

⁵¹ KHONDKER, Taufiq Elahi. *STUDY OF THE BUDDHIST VIHARAS DURING PALA DYNASTY IN BENGAL*. Online, Diplomová práce, vedoucí Shahidul Ameen. Dhaka: Bangladesh University of Engineering and Technology, 2018, s. 78. Dostupné z: <http://lib.buet.ac.bd:8080/xmlui/handle/123456789/5282>. [cit. 2025-02-03].

⁵² *Jivakarama Buddhist vihara*. Online. In: Light Up Temples. Dostupné z: <https://lightuptemples.com/en/Jivakarama-Buddhist-vihara-Bihar/>. [cit. 2025-02-03].

Pro architekturu těchto zahradních klášterů byly typické mimo jiné detailní torany (v překladu brány) s věžemi, které byly stavěny s obklopujícími zdmi, určené pro soukromí mnichů. Dále se vyznačovaly reliktními sloupy připomínajícími důležité osoby, které se vztahují k sangze. Půdorys obvykle zahrnoval více komunikačních místností, obvykle dvě, sloužících pro ubytování mnichů. Pro tyto místnosti byl typický podlouhle oválný tvar základů a střecha obvykle nebyla podpírána sloupy. Dále se v půdorysech objevovaly čtvercové nebo oválné prostorné shromažďovací haly pro ceremoniální a náboženské účely. Kromě menších soukromých pokojů a místností pro služby se uvnitř klášterů nacházely nádrže pro služby a hygienu mnichů.⁵³

2.2 Architektura během Maurjovské a Gupta říše

Maurjovská říše, které vládla v Indii mezi lety 321 a 185 př. n. l. je jednou nejdůležitějších v indické historii. Je totiž brána jako první říše založena v jižní Asii, která také sahala až do dnešního Afghánistánu. Zakladatelem dynastie byl král Chandragupta, který rozšířil její vládu na značných částech údolí Gangy a severozápadu. Nejen pro buddhisty je však významnější jeho vnuk, král Ašóka, který ustanovil nadvládu nad celým subkontinentem. Dále, jak již bylo zmíněno, jeho čtyřicetiletá vláda přinesla buddhismu rozkvět, a to především právě v architektuře. Byl velkým podporovatelem buddhismu a zanechal po sobě, kromě již v minulosti stavěných stúp a klášterů, kamenné sloupy a jeskyně vytesané ve skále.⁵⁴

2.2.1 Ašókovy sloupy

Jedny z nejslavnějších odkazů zbylých po Ašókovi byly jeho pískovcové sloupy. Stejně jako skalní výběžky sloupy sloužily především k vytesání ediktů popisujících nejen jeho vládu, ale i buddhistickou dharmu. Zároveň sloužily k vymezení hranic Indie. Do dnešního dne bylo

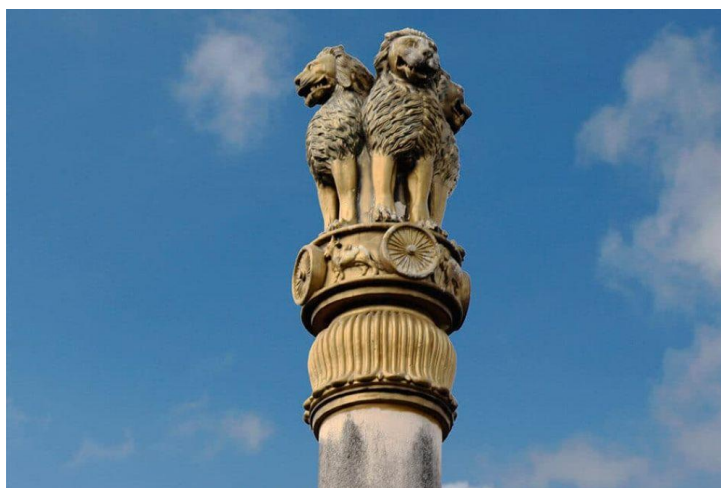
⁵³ KHONDKER, Taufiq Elahi. *STUDY OF THE BUDDHIST VIHARAS DURING PALA DYNASTY IN BENGAL*. Online, Diplomová práce, vedoucí Shahidul Ameen. Dhaka: Bangladesh University of Engineering and Technology, 2018, s. 78. Dostupné z: <http://lib.buet.ac.bd:8080/xmlui/handle/123456789/5282>. [cit. 2025-02-03].

⁵⁴ HIMANSHU, Prabha Ray. The Mauryan Empire. Online. In: FIBIGER BANG, Peter; BAYLY, C.A. a SCHEIDEL, Walter (ed.). *The Oxford World History of Empire: Volume Two: The History of Empires*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 198-199. ISBN 9780197532799. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.1093/oso/9780197532768.003.0007>. [cit. 2025-02-03].

objeveno 41 lokalit s Ašókovými kamennými sloupy a skalními oblastmi, a to v Indii, Nepálu, Pákistánu a Afganistánu.⁵⁵

Sloupy jsou zapuštěné do země a jejich nadzemní výška se pohybuje mezi 6 a 21 metry. Jsou z pískovců a váží více než 50 tun. Všechny také mají lesklý povrch charakteristický pro stavby Maurjovské tradice. Sloupy jsou rozděleny na 3 části – základ, kmen a hlavici. Kmen je část nad zemí, do které se obvykle vytesávaly edikty, základ leží pod zemí. Hlavice obsahuje 3 hlavní komponenty – základnu, abakus (krycí deska) a zvířecí motiv. Mezi jednotlivými komponenty hlavice se nacházejí echinusové desky. Hlavním znakem Ašókovy vlády byl lev, proto velké množství sloupů nese lva na své hlavici. Kromě lva byl hojně užívaná motiv býka, slona a koně.⁵⁶

Nejslavnější ze sloupů byl postaven v Sarnáth neboli místě Buddhova prvního kázání, kde sdílel Čtyři vznešené pravdy. Hlavice sloupu je dnes uložena v muzeu v Sarnáth.⁵⁷

Obrázek 5 – Lion Capital of Ashoka at Sarnath⁵⁸

⁵⁵ LE, Huu Phuoc. *Buddhist Architecture*. Grimsby: Grafíkol, 2010, s. 38-39. ISBN 9780984404308.

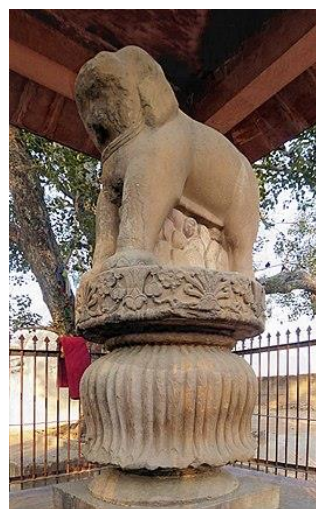
⁵⁶ Tamtéž, s. 39.

⁵⁷ SHELBY, Karen. *Lion Capital, Ashokan Pillar at Sarnath*. Online. In: Smart History. 2015. Dostupné z: <https://smarthistory.org/lion-capital-ashokan-pillar-at-sarnath/>. [cit. 2025-02-03].

⁵⁸ SHELBY, Karen. *Lion Capital of Ashoka at Sarnath*. Online. In: earthismysterious.com. 2020. Dostupné z: https://travelsetu.com/apps/uploads/new_destinations_photos/destination/2024/01/05/1bcf5bd215ee827c8fab70ed812b8d51_1000x1000.jpg. [cit. 2025-01-26].

Obrázek 6 – Elephant capital Sankasya⁵⁹

Obrázek 7 – Ashoka pillar at Vaishali, Bihar, India⁶⁰

Architektura sloupů nese odkaz Blízkého východu, stejně jako Indie. Z Indie pochází idea použití pilířů pro náboženské a sekulární účely a vyrývání ediktů do pilířů, stejně jako motivy. Vlivy z Blízkého východu můžeme pozorovat na základnách hlavic a realistickém zpracování zvířat podobně jako v Persii. Někdy jsou sloupy také připodobňovány k egyptským obeliskům, přestože byly nezávislými monumenty.⁶¹

2.2.2 Skalní kláštery

Buddhistické jeskyně vytesané do skály jsou obzvláště rozšířené podél Hedvábné stezky spojující střední a východní Asii. Jeskyně sloužily pro ubytování a buddhistické praktiky mnichů, stejně jako již existující stálé kláštery. Výhodou jeskyň byla trvanlivost, snadná údržba, bezpečnost a ochrana, díky které se skalní kláštery stavěly nejen za vlády Maurjovců, ale i později a najdeme je kromě Indie například v Číně a Tibetu.⁶²

⁵⁹ *Elephant capital Sankasya*. Online. In: Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-. Dostupné

z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/e/e2/Elephant_capital_Sankasya.jpg/270px-Elephant_capital_Sankasya.jpg. [cit. 2025-03-16].

⁶⁰ *Ashoka pillar at Vaishali, Bihar, India*. Online. In: Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-. Dostupné

z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/13/Ashoka_pillar_at_Vaishali%2C_Bihar%2C_India_2007-01-29.jpg. [cit. 2025-03-16].

⁶¹ LE, Huu Phuoc. *Buddhist Architecture*. Grimsby: Grafikol, 2010, s. 50-51. ISBN 9780984404308.

⁶² Tamtéž, s. 102.

První jeskynní kláštery datované do vlády Maurjovců, především krále Ašóky a jeho vnuka, krále Dašarathy, se nachází v Biháru u Gáje a Rajiru.⁶³ Nechali zde vytesat přesněji skupinu 7 klášterů, všechny s výjimkou jedné obsahující charakteristický leštěný povrch. Přestože tyto jeskyně byly darované sektě Ajivika, tedy ne buddhistům, byly vzorem pro budoucí tisíce podobných buddhistických jeskynních chrámů a byly pro další vývoj buddhistické architektury nepostradatelné.⁶⁴

Společnými architektonickými prvky těchto klášterů jsou kromě lesklého povrchu také obdélníkové předsíně někdy navazující na kruhové místnosti, které tak tvoří plán se zaobleným koncem, podobně jako u prvních klášterů. Vchod bývá z boku jeskynního kláštera a dveře mají šikmé, dřevěné rámy. V některých z jeskyň byly užívané i dřevěné stěny.⁶⁵

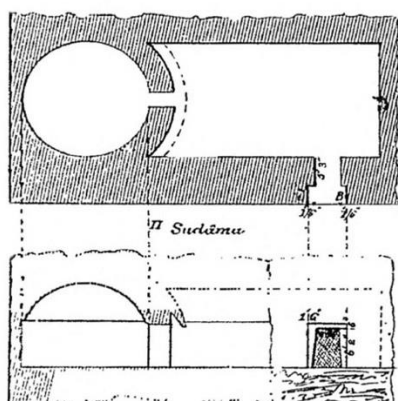
Nejpozoruhodnějšími z těchto jeskyní jsou jeskyně Sudama, zasvěcená ve dvanáctém roce vlády Ašóky, a jeskyně Lomash Rishi. Obě pomocí kamenů imitují dřevěné struktury a obsahují kruhové místnosti napojené na předsíně. Jeskyně Lomash Rishi má dokonce zdobnou předsíně

⁶³ LE, Huu Phuoc. *Buddhist Architecture*. Grimsby: Grafikol, 2010, s. 103. ISBN 9780984404308.

⁶⁴ DEVA, Krishna. *Buddhist Architecture in India*. Gangtok: Namgyal Institute of Tibetology, 2012.

⁶⁵ LE, Huu Phuoc. *Buddhist Architecture*. Grimsby: Grafikol, 2010, s. 106. ISBN 9780984404308.

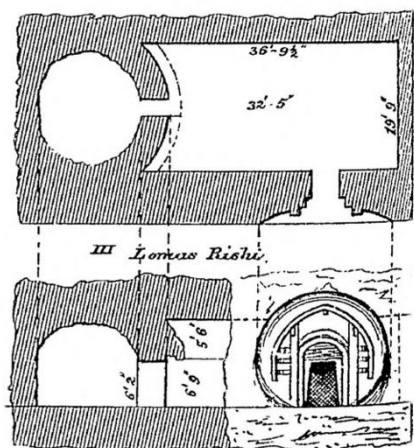
vytesanou tak, aby představovala štítovou vstupní část dřevěné stavby se všemi prvky dřevěné architektury.⁶⁶

Obrázek 8 – Lomas Rishi cave in Barabar I⁶⁷

Obrázek 9 – Interior of the Sudama⁶⁸

Obrázek 10 – Unlocking gate to the Lomas Rishi Cave⁶⁹

Obrázek 11 – Lomas Rishi cave in Barabar II⁷⁰

⁶⁶ DEVA, Krishna. *Buddhist Architecture in India*. Gangtok: Namgyal Institute of Tibetology, 2012.

⁶⁷ *Lomas Rishi cave in Barabar*. Online. In: Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-. Dostupné

z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/5b/Sudama_cave_in_Barabar.jpg. [cit. 2025-03-16].

⁶⁸ LEAN, David. *Interior of the Sudama cave*. Online. In: A Passage To India. mapability.com. 1998. Dostupné z: <https://www.mapability.com/travel/p2i/20090118/D7175.jpg>. [cit. 2025-01-26].

⁶⁹ *Lomas Rishi cave in Barabar*. Online. In: Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-. Dostupné

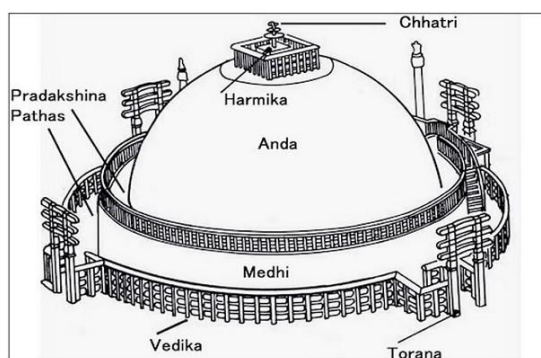
z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/c3/Lomas_Rishi_cave_in_Barabar.jpg. [cit. 2025-03-16].

⁷⁰ LEAN, David. *Unlocking gate to the Lomas Rishi Cave*. Online. In: A Passage To India. mapability.com. 1998. Dostupné z: <https://www.mapability.com/travel/p2i/20090118/D7187.jpg>. [cit. 2025-01-26].

2.2.3 Významné stúpy

Přestože se první stúpy, jak již bylo zmíněno, datují již do období před dynastií Maurjovců a vlády krále Ašóky, právě on stojí za rozšířenou stavbou stúp v říši. Údajně otevřel osm z deseti stúp, které uchovávaly ostatky Buddhy, a rozdělil je do osmdesáti čtyř tisíc stúp rozprostřených po jeho říši. Stúpy byly rozděleny do tří skupin podle jejich účelu – saririka (byly postaveny za účelem uchování tělesných relikvií), paribhogika (pro uchování osobních předmětů Buddhy a buddhistických mnichů) a uddesika (sloužily pro připomenutí důležitých míst a událostí).

Stúpa se skládá z hemisférické kopule nazývaná anda, která je hlavní částí stúpy, obvykle je postavená na jedné nebo více terasách, korunovaná ozdobným altánkem nazývaným harmika. Z něj vychází sloupek s deštníkem jako indický symbol království, který má chránit ostatky svatých mužů. Základna se nazývá medhi a je obvykle kruhová. Musí být z pevného materiálu, jako je kámen nebo cihly, aby unesla obrovské zatížení, které působí ze shora, zejména z masivní pevné kopule. Okolo ní vede kamenné zábradlí přerušené čtyřmi branami toranami na čtyřech světových stranách. To se nazývá vedika a obklopuje cestu k obcházení stúpy podle starých indických rituálů. Dle tradice odděluje světský svět od světa duchovního.⁷¹

Obrázek 12 – Sanchi Stupa⁷²

⁷¹ LE, Huu Phuoc. *Buddhist Architecture*. Grimsby: Grafikol, 2010, s. 149-150. ISBN 9780984404308.

⁷² KHAN STUDY GROUP. *Sanchi Stupa*. Online. In: ksgindia.com. 2024. Dostupné z: <https://www.ksgindia.com/images/blogs/2024-04-30-Sanchi-Stupa-2.jpg>. [cit. 2025-01-26].

Obrázek 13 – Sanchi Stupa II⁷³

Obrázek 14 – Dhamek Stupa, Sarnath⁷⁴

⁷³ KUMAR, Amman. *Sanchi Stupa*. Online. In: [travelmagicmoments.com](https://cdn.britannica.com/36/155836-050-89E7AA9E/Great-Stupa-Sanchi-India.jpg). 2024. Dostupné z: <https://cdn.britannica.com/36/155836-050-89E7AA9E/Great-Stupa-Sanchi-India.jpg>. [cit. 2025-01-26].

⁷⁴ PRAJAPATI, Preeti. *Dhamek Stupa, Sarnath*. Online. In: [wikidata.org](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/63/14._Dhamek_Stupa%2C_Sarnath.jpg). 2015. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/63/14._Dhamek_Stupa%2C_Sarnath.jpg. [cit. 2025-01-26].

2.2.4 Gupta architektura a její vliv na buddhistickou architekturu

Civilizace Gupta, která existovala přibližně od roku 320 do 550 n. l., je považována za „zlatý věk“ díky svým pokrokům v oblasti vědy, umění, literatury a kultury. Guptovská říše pod vládou vládců jako Chandragupta I. a Samudragupta velmi podporovala obchod, ale také pokročilé hodnoty jako náboženskou toleranci.⁷⁵

Právě architektura z éry Gupta měla významný vliv na buddhistickou architekturu, hlavně pokud jde o způsob, jakým se buddhistická architektura vyvinula a adaptovala „guptovské“ architektonické formy a styly. Během období Gupta se svatyně chaitya stala prvním samostatně stojícím chrámem z pevných materiálů, což byla výrazná změna oproti dřívějším klášterům a chaityám vytesaným do skály. Důkazem je například chaitya v Chezarle v okrese Guntur.

Plány chrámů z období Gupta, včetně svatyně nebo garbha grihy (nejposvátnější část, která se nachází v samotném středu chrámu a kde je umístěn nějaký předmět uctívání) s verandou nebo mandapou (prostor, který se nachází před garbha griha pro shromáždění věřících a pro různé rituály), se stal základem chrámové architektury jak pro hinduistické, tak pro buddhistické stavby. Navíc zavedení prvků, jako je plochá střecha, hladké kamenné kvádry a kladí obklopující celou stavbu v návrhu chrámů z období Gupta ovlivnilo pozdější buddhistické stavby.⁷⁶

Vliv je také patrný na ozdobných detailech, kde chrámy z období Gupta ukazovaly složité reliéfní řezby a ornamentální motivy, které byly později převzaty a přizpůsobeny v buddhistické architektuře.⁷⁷

2.3 Rozšíření buddhistické architektury do dalších zemí

Nejen v Indii buddhismus rychle nabýval na popularitě. Přes moře se učení dostalo na Srí Lanku a přes Bengálský záliv do dnešní Barmy, Thajska, Kambodže a Indonésie, které oplývají

⁷⁵ MOOKERJI, Radha Kumud. *Gupta Empire*. New Delhi: Motilal Banarsidass, 2023, s. 10-30. ISBN 9788120800892.

⁷⁶ ROWLAND, Benjamin. *The Art and Architecture of India: Buddhist, Hindu, Jain*. London: Penguin Books, 1953, s. 129-150.

⁷⁷ Tamtéž.

velkolepými buddhistickými památkami oslavujícími život Buddhy. Učení, které se do těchto zemí rozšířilo, se od původního téměř nelišilo.⁷⁸

Oproti tomu při šíření po pevninských cestách podstoupilo učení buddhismu nemalé změny. Obchodní cesty spojující Čínu se Středoziemním mořem umožnily šíření buddhismu přes severozápadní Indii podél východo-západní Hedvábné stezky. V různých civilizacích se učení přizpůsobovalo místním zvykům a podstupovalo změny. Nová forma učení, Mahájána, především otevírala cestu k dosažení Nirvány pro všechny, pomocí meditací a rituálů. S rozvojem této širší a dostupnější doktríny došlo k šíření posvátných textů, architektury, sochařství a umění, které se zaměřovalo nejen na Buddhu, ale i na mnoho dalších postav. Ta se šířila na západ do Afghánistánu a přes Střední Asii na východ k Pacifiku, do dnešní Číny, Koreje, Japonska a Vietnamu. V Číně za vlády dynastie Tang v 6. – 9. století n. l. vytvořil buddhismus kulturu, která ovlivnila všechny sousední země.⁷⁹

Do Japonska docestoval buddhismus okolo 5. století n. l. a s japonským šintoismem žil v harmonii. Uchytilo se zde několik sekt, některé s čínskými kořeny, jiné s japonskými. Nejznámější z nich je forma zen, známá dříve v Číně jako Chan.⁸⁰

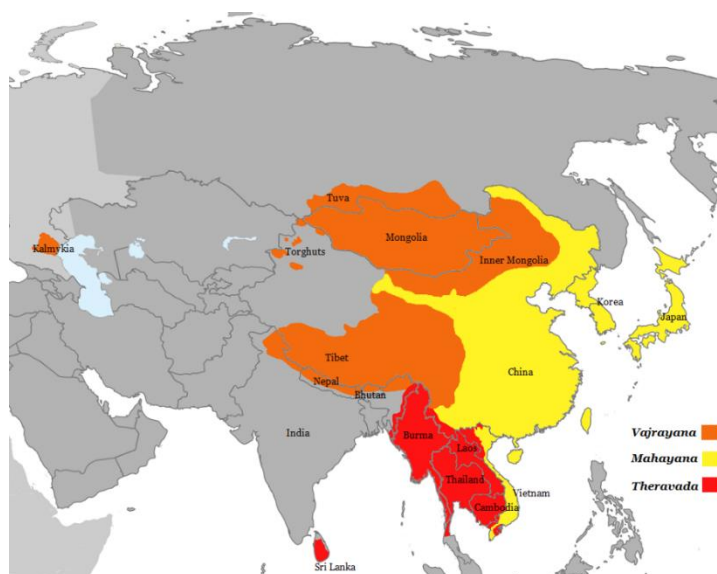
V Indii nakonec buddhismus téměř vymizel, ale dále existoval v mnoha částech Asie v různých formách. V Tibetu vnikla v 9. století unikátní forma buddhismu, která se v současnosti stala jednou z nejslavnějších.⁸¹

⁷⁸ LANDRY, Lionel. The Migrations of Buddhism. Online. *Focus on Asian Studies*. 1982, roč. 2, č. 1, s. 20. Dostupné z: <https://olemiss.edu/courses/pol337/landry82.htm>. [cit. 2025-02-03].

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ LANDRY, Lionel. The Migrations of Buddhism. Online. *Focus on Asian Studies*. 1982, roč. 2, č. 1, s. 20. Dostupné z: <https://olemiss.edu/courses/pol337/landry82.htm>. [cit. 2025-02-03].

⁸¹ Tamtéž.

Obrázek 15 – Buddhist sects⁸²

3. Sektární rozmanitost buddhistické architektury

3.1 Architektura Theravády

Theravádový buddhismus založený na nejstarším Buddhově učení byl po staletí převládající formou buddhismu v kontinentální jihovýchodní Asii, konkrétně v Thajsku, Myanmaru, Kambodže, Laosu a na Srí Lance. Forma se odráží v architektuře buddhistických staveb, které lze v těchto oblastech najít.⁸³

Ačkoli se architektonické rysy buddhistických budov mění napříč jednotlivými oblastmi, lze v theravádové architektuře zpozorovat společné prvky. Nejdůležitější stavby jsou kláštery, méně chrámy a stúpy.⁸⁴ V Thajsku, Laosu a Kambodže jsou to tzv. waty neboli místní

⁸² SHAFEI, Nil Al. *Buddhist sects*. Online. In: marefa.org. 2017. Dostupné z: <https://human.libretexts.org/@api/deki/files/130923/fig3-10-1.png?revision=1>. [cit. 2025-01-26].

⁸³ BULLITT, John. *What is theravada buddhism?*. PDF. Online. In: Thai Healing Alliance International. 2005, s. 9. Dostupné z: https://www.thaihealingalliance.com/wp-content/uploads/An_Introduction_to_Theravada_Buddhism.pdf. [cit. 2025-02-03].

⁸⁴ BRERETON, Bonnie. *Theravada Art and Architecture*. Online. In: Encyclopedia.com. Dostupné z: <https://www.encyclopedia.com/religion/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/theravada-art-and-architecture>. [cit. 2025-02-03].

monastické chrámy, které jsou zvláštní speciálními místnostmi pro vysvěcení mnichů a jeptišek. Téměř každé město a vesnice alespoň jeden takový wat obsahovala.⁸⁵

Hlavním zájmem umění a architektury Theravády je Buddha, tudíž je nejčastěji vyobrazován on a příběh jeho života. Dále, jedním z nejpráhlednějších typických rysů jsou střechy. Střechy jsou vícerozměrné s lichým počtem pater, nejběžněji třemi. Kromě toho jsou okapní konzoly, štíty, sloupy a dveře často zdobeny řezbami a malbami buď vyobrazující Buddhův život, nebo příběhy navazující na předchozí místní duchovní víry, které byly do buddhismu začleněny při jeho putování.⁸⁶

3.1.1 Chrám smaragdového Buddha – Wat Phra Kaew, Thajsko

Nejslavnější z předem zmíněných watů je Chrám smaragdového Buddha v Thajsku.

Obrázek 16 – Panorama Bangkoku, Wat Phra Kaew, chrám smaragdového Buddha a Velký palác v Bangkoku⁸⁷

⁸⁵ HAYS, Jeffrey. *Theravada Buddhist temples, architecture and temple rituals*. Online. In: Facts and Details. 2024. Dostupné z: <https://factsanddetails.com/asian/cat64/sub415/entry-2818.html>. [cit. 2025-02-03].

⁸⁶ BRERETON, Bonnie. *Theravada Art and Architecture*. Online. In: Encyclopedia.com. Dostupné z: <https://www.encyclopedia.com/religion/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/theravada-art-and-architecture>. [cit. 2025-02-03].

⁸⁷ Kittikorn. *Panorama Bangkoku, Wat Phra Kaew slavné místo v Bangkoku, chrám smaragdového Buddha a Velký palác v Bangkoku, Thajsko*. Online. In: Cloudfront.net. 2017. Dostupné z: <https://d2e5ushqwiltxm.cloudfront.net/wpcontent/uploads/sites/62/2024/08/29074619/Wat-Phra-Kaew.jpg>. [cit. 2025-01-26].

Mezi architektonické prvky chrámu, které jsou též typické pro waty obecně, patří strmé střechy s několika vrstvami (nejčastěji tři vrstvy) s opakujícími se motivy plamenů na okrajích střechy, které mají zachytit zlé duchy padající na budovu. Dále mozaikové dekorace na stěnách vyobrazující scény z Buddhova života a složení chrámu z několika budov lepených na sebe.⁸⁸

3.1.2 Šveitigoumská pagoda, Myanmar

Šveitigoumská pagoda, známá též jako Zlatá pagoda, je neposvátnější stúpa v Myanmaru. Údajně se v ní nachází osm pramenů vlasů Buddha. Stúpa se společně s několika menšími stúpami, náboženskými budovami, sochami atd. nachází na kopci.⁸⁹

Obrázek 17 – Shwedagon Pagoda⁹⁰

⁸⁸ LIU, Sicong a YANG, Xiaoqi. The Architectural Style of Ancient Buddhist Temples between China and Thailand: The Baima Temple in Luoyang, China, and the Temple of the Emerald Buddha in Krung Thep Maha Nakhon, Thailand. Online. *Communications in Humanities Research*. 2023, roč. 4, č. 1, s. 459-464. Dostupné z: <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.54254/2753-7064/4/20220687>. [cit. 2025-02-03].

⁸⁹ UNESCO. *Shwedagon Pagoda on Singuttara Hill*. Online. In: UNESCO. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/tentativelists/6367/>. [cit. 2025-02-03].

⁹⁰ *Shwedagon Pagoda*. Online. In: theshwedagonpagoda.com. Dostupné z: https://www.theshwedagonpagoda.com/images/shwedagon_pagoda_myanmar.jpg. [cit. 2025-01-26].

Monument je pozoruhodný použitými stavebními materiály. Základ stúpy je vyroben z cihel pokrytých zlatými deskami a samotná stúpa je celá pokrytá zlatem. Koruna s deštíkem je pokrytá diamanty a drahokamy.⁹¹

3.1.3 Chrám Buddhova zubu – Sri Dalada Maligawa, Srí Lanka

Chrám Buddhova zubu je důležité buddhistické poutní místo a, jak již název napovídá, uchovává zub Gauthama Buddha. Nachází se na Srí Lance a lze na něm pozorovat rozmanitost theravádské architektury v různých oblastech. Zajímavým prvkem jsou měsíční kameny umístěné před každým vchodem, jejíž překročení symbolizuje ztrátu materiální touhy.⁹²

Obrázek 18 – Sacred Tooth Temple in Kandy, Sri Lanka⁹³

3.2 Architektura Mahajány

Mahajána je forma buddhismu převládající ve východní Asii, tedy především v Číně, Japonsku, Koreji a Vietnamu. Hlavním společným architektonickým prvkem jsou pagody, několikapatrové věže dle některých zdrojů vyvinuté z indických stúp, dle jiných pouze převzaté

⁹¹ UNESCO. *Shwedagon Pagoda on Singuttara Hill*. Online. In: UNESCO. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/tentativelists/6367/>. [cit. 2025-02-03].

⁹² RAHRIG, Max a LUIB, Anna. Sri Dalada Maligawa – 3D-Scanning and Documentation of the Temple of the Sacred Tooth Relic at Kandy, Sri Lanka. Online. *ISPRS Annals*. 2017, roč. 4, č. 2, s. 229–236. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.5194/isprs-annals-IV-2-W2-229-2017>. [cit. 2025-02-03].

⁹³ SAVIN, Alexander. *Sacred Tooth Temple in Kandy, Sri Lanka*. Online. In: wikipedia.org. 27. ledna 2020. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/eb/SL_Kandy_asv2020-01_img33_Sacred_Tooth_Temple.jpg. [cit. 2025-01-26].

buddhisty v období třech říší v Číně. V Japonsku byl později čínský styl pagod zachován nejen díky tomu, že odpovídá struktura pagody tradičnímu čínskému principu Feng Shui.⁹⁴

Mahajánová architektura je velice rozmanitá kvůli vlivům znamenitého množství buddhistických sekt. Jen v Japonsku existují 3 styly chrámové architektury: čínský – karayo, „Velký Buddha“ – wayo a japonský – Daibutsu⁹⁵. Rozmanitost lze pozorovat na příkladech ze zemí mahajánového buddhismu.

3.2.1 Velká pagoda divoké husy, Čína

Velká pagoda divoké husy v Číně je ukázkou tradičního čínského stylu, postavenou v dobách dynastie Tang.⁹⁶ Je postavená ze dřeva a cihel a její symetrie je pro čínskou buddhistickou architekturu charakteristickou.⁹⁷

Obrázek 19 – Giant Wild Goose Pagoda⁹⁸

⁹⁴ WONG, Wah Sang. Stupa, Pagoda and Chorten: origin and meaning of Buddhist Architecture. Online. In: *The 4th Annual International Conference on Architecture, Athens, Greece, 7-10 July 2014*. Athens: Athens Institute for Education and Research, 2014, s. 3-16. ISSN 2241-2891. Dostupné z: <https://repository.hku.hk/handle/10722/199345>. [cit. 2025-02-03].

⁹⁵ *Japanese Temple Architecture*. Online. In: E-architect.com. 2024. Dostupné z: <https://www.e-architect.com/articles/japanese-temple-architecture>. [cit. 2025-02-03].

⁹⁶ WRIGHT, Arthur C. *Giant Wild Goose Pagoda*. Online. In: Jstor. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/community.36796982>. [cit. 2025-02-03].

⁹⁷ WANG, Michelle C. Buddhist Art and Architecture in East Asia. In: POCESKI, Mario. *The Wiley Blackwell Companion to East and Inner Asian Buddhism*. Online. New Jersey: John Wiley & Sons, 2014, s. 424-443. ISBN 9781118610398. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/9781118610398.ch21>. [cit. 2025-02-03].

⁹⁸ KWOK, Alex. *Giant Wild Goose Pagoda*. Online. In: wikipedia.org. 17. října 2006. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/13/Giant_Wild_Goose_Pagoda.jpg. [cit. 2025-01-26].

3.2.2 Hōryū-ji, Nora, Japonsko

Buddhistické stavby v Noře v Japonsku jsou ukázkou převzetí čínského stylu buddhistické architektury Japonskem v jejich tradiční dřevěné architektuře. Je jednou z nejstarších buddhistických památek v Japonsku, tudíž také vzorem pro další stavby.⁹⁹

Obrázek 20 – Buddhist Monuments in the Horyu-ji Area¹⁰⁰

3.2.3 Klášter Pulguksa, Jižní Korea

Pulguksa je chrámový komplex v Jižní Koreji, zahrnující několik dřevěných staveb na vyvýšených terasách. V areálu se vyjímají dvě pagody¹⁰¹ – což je typickým prvkem pro

⁹⁹ UNESCO. *Buddhist Monuments in the Horyu-ji Area*. Online. In: UNESCO. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/660/>. [cit. 2025-02-03].

¹⁰⁰ UNESCO. *Nara Prefecture. Buddhist Monuments in the Horyu-ji Area*. Online. In: whc.unesco.org. 22. červen 2022 [cit. 2025-01-26]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/documents/209293>. [cit. 2025-01-26].

¹⁰¹ UNESCO. *Seokguram Grotto and Bulguksa Temple*. Online. In: UNESCO. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/736/>. [cit. 2025-02-03].

buddhistickou architekturu v Koreji, obzvláště v období dynastie Silla, ze kterého klášter pochází.¹⁰²

Obrázek 21 – Seokguram Grotto and Bulguksa Temple I ¹⁰³

Obrázek 22 – Seokguram Grotto and Bulguksa Temple II¹⁰⁴

3.2.4 Pagoda jednoho sloupu, Hanoj, Vietnam

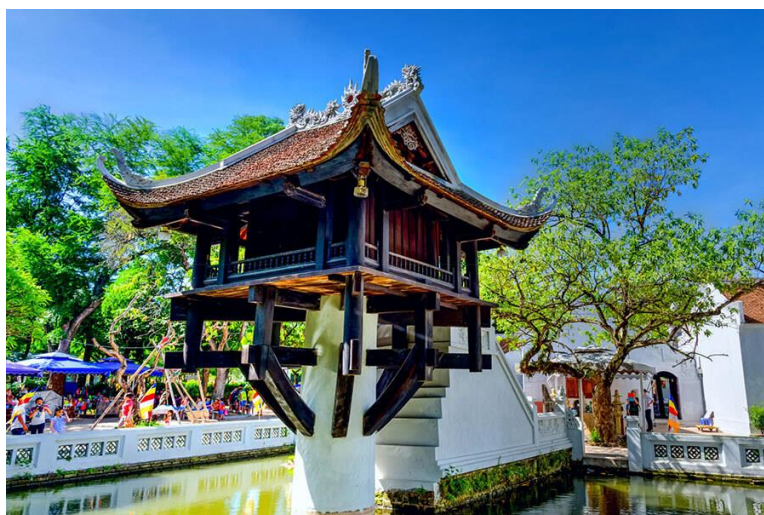
Pagoda jednoho sloupu je pozoruhodným příkladem buddhistické architektury ve Vietnamu. Je také nazývána „Lien Hoa Dai“, protože vypadá jako lotosový květ vynořující se z hladiny vody. Horní část pilíře má 8 dřevěných okvětních lístků, které jsou podobné okvětním lístkům lotosu. Střecha pagody je zdobena draky a stavba je dřevěná jako většina buddhistických staveb ve Vietnamu.¹⁰⁵

¹⁰² WANG, Michelle C. Buddhist Art and Architecture in East Asia. In: POCESKI, Mario. *The Wiley Blackwell Companion to East and Inner Asian Buddhism*. Online. New Jersey: John Wiley & Sons, 2014, s. 424-443. ISBN 9781118610398. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/9781118610398.ch21>. [cit. 2025-02-03].

¹⁰³ GEOFF, Steven. *Seokguram Grotto and Bulguksa Temple*. Online. In: OUR PLACE The World Heritage Collection. whc.unesco.org. 1995. Dostupné z: https://whc.unesco.org/uploads/thumbs/site_0736_0005-360-360-20131114154406.jpg. [cit. 2025-01-26].

¹⁰⁴ GEOFF, Steven. *Seokguram Grotto and Bulguksa Temple*. Online. In: OUR PLACE The World Heritage Collection. whc.unesco.org. 1995. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/documents/125772>. [cit. 2025-01-26].

¹⁰⁵ TO, T.; NGUYEN, D. a TRAN, G. Automated 3D architecture reconstruction from photogrammetric structure-and-motion: A case study of the One Pilla pagoda, Hanoi, Vietnam. Online. *The International Archives of the Photogrammetry, Remote Sensing and Spatial Information Sciences*. 2015, roč. 40, č. 7, s. 1425–1429. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.5194/isprsarchives-XL-7-W3-1425-2015>. [cit. 2025-02-03].

Obrázek 23 – The One Pillar Pagoda¹⁰⁶

3.3 Architektura Vadžrajány

Vadžrajána je další ze škol buddhismu, která se vyvinula z mahajánového buddhismu. Přestože je jen základem a předchůdcem tibetského buddhismu, často se mu vadžrajána přezdívá také. Soustředí se především na symboliku, jógové praktiky, rituály a ikonografii. Dále se mu také říká tantrický buddhismus.

Jelikož je architektura vadžrajány úzce spjata s tibetskou buddhistickou architekturou, bude přiblížena v následující kapitole.

¹⁰⁶ NGUYEN, Trong. *The One Pillar Pagoda*. Online. In: novinky.cz. 2015. Dostupné z: https://d15-a.sdn.cz/d_15/c_img_E_G/6CCusU.jpeg?fl=cro,0,24,800,450%7Cres,722,,1%7Cwebp,75. [cit. 2025-01-26].

4. Tibetská buddhistická architektura

Přestože je tibetská architektura nejmenší ze tří buddhistických škol, její architektura je jedinečná a výjimečná. Je vyznávaná v Tibetu (Číně), Nepálu, Bhútánu a Mongolsku.¹⁰⁷

4.1 Historický kontext

4.1.1 Historie buddhismu v Tibetu

V Tibetu byl buddhismus představen relativně pozdě, a to okolo 7. století n. l. Během několika století se stal dominantním náboženstvím tibetské náhorní plošiny, s texty a učením přebraným z Indie. První vlna šíření buddhismu v Tibetu probíhala do devátého století, kdy došlo ke kolapsu tibetské říše. Tato vlna tvoří základ tibetského buddhistického učení, jelikož bylo přeloženo do tibetštiny značné množství nepostradatelných indických textů, včetně tzv. sůter. Z indického buddhismu čerpal ten tibetský téměř dalších 800 let, především právě z vadžrajánového tantrického buddhismu.

Dnes se jedná o jednu z globálně nejznámějších forem buddhismu ve světě, a to z důvodu tibetských imigrantů, především lámů, kteří unikli z Tibetu v době čínské okupace v 50. letech 20. století a pokračovali s provozováním a šířením praktik tibetského buddhismu v západních zemích.

4.1.2 Vliv indické a čínské architektury

Buddhistická, především indická architektura v 7. – 9. století pravděpodobně pronikla do Tibetu z Číny, nebo střední Asie. Tibet měl s Čínou i Indií ve zmíněném období pevné vztahy a s tím přicházely, nevyhnutelně, nové filosofie a tím spojené architektonické vlivy. Ty lze pozorovat například u klášterů Jokhang a Samye, zástupců nejstarších tibetských klášterů.¹⁰⁸

¹⁰⁷ PEW. *Buddhists*. Online. In: Pew Research Center. 2012. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/religion/2012/12/18/global-religious-landscape-buddhist/#:~:text=Theravada%20Buddhism%2C%20the%20second%2Dlargest,%2C%20Nepal%2C%20Bhutan%20and%20Mongolia>. [cit. 2025-02-03].

¹⁰⁸ LARSEN, Knud a SINDING-LARSEN, Amund. *The Lhasa Atlas: Traditional Tibetan architecture and Townspace*. London: Serindia Publications, 2001, s. 40. ISBN 9781570628672.

Obrázek 24 – Jokhang Temple¹⁰⁹

Obrázek 25 – A grand view of Samye¹¹⁰

Kláster Jokhang má čtvercové schéma indické viháry obklopené malými kaplemi nebo prostory pro mnichy.¹¹¹ Klášter Samya, kromě čtvercového půdorysu, kopíruje indickou tradici orientací na východ, čtyřmi vchody na všech světových stranách a čtyřmi stúpami.¹¹² Čtverec byl totiž hlavně v Indii, avšak i v Číně brán jako symbol uspořádaného světa. Čína také přispěla buddhistické architektuře, a to například složitými dřevěnými konstrukcemi.¹¹³

4.2 Vzhled a struktura tibetských buddhistických staveb

Tibetská architektura je charakteristická minimální zdobností, její exteriérové dekorace jsou omezeny na dřevo a kov. Kamenné prvky bývají zdobeny jen málo, pokud vůbec. Pravděpodobně je příčinou tvrdost nebo velikost místních kamenů a jejich obtížná zpracovatelnost. Dnes to ovšem odráží charakteristický architektonický styl. Důležitým

¹⁰⁹ FENG, Yaxin. *Jokhang Temple*. Online. In: *Viaje a China*. 23. listopadu 2020. Dostupné z: <https://www.gototibet.com/d/file/travel-guide/scenic-spots/2014-06-28/7f3007a76cbfa5bea7cc9997a4ee5073.jpg>. [cit. 2025-01-26].

¹¹⁰ FREITAS Nathan. *A grand view of Samye*. Online. In: *wikipedia.org*. 24. listopadu 2004. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/57/A_grand_view_of_Samye.jpg. [cit. 2025-01-26].

¹¹¹ HELLER, Amy. *Tibet's Most Sacred Temple*. Online. In: *Himalayan Art in 108 Objects*. New York: Rubin Museum of Art, 2023, s. 53-55. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/369190157_Tibet's_Most_Sacred_Temple. [cit. 2025-02-03].

¹¹² FONG, Nathan. *The Bird and the Mandala: A Study of Tibet's First Monastery, Samye*. Online, Diplomová práce, vedoucí Ricardo Castro. Montreal: McGill University, School of Architecture, 2011. Dostupné z: <https://escholarship.mcgill.ca/concern/papers/jd472w705>. [cit. 2025-02-03].

¹¹³ LARSEN, Knud a SINDING-LARSEN, Amund. *The Lhasa Atlas: Traditional Tibetan architecture and Townspace*. London: Serindia Publications, 2001, s. 41. ISBN 9781570628672.

znakem tibetské architektury je kombinace velkých prázdných ploch, které kontrastují s malými plochami. Ty jsou maximálně zaplněny barvami a zdobnými prvky.

Dalším charakteristickým prvkem tibetských náboženských budov je kontrast mezi exteriérem a interiérem budov. Vnitřní prostory působí až přezdobeně a příliš členitě. Téměř každé volné místo je pokryto malbami, řezbami, dekorativními textiliemi apod., které odpovídají tradici.

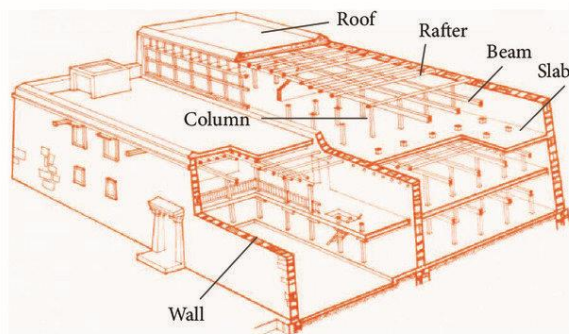
Typická tibetská budova je stavěna tak, že přestože harmonizuje s okolní přírodou, působí monumentálně. Je to dané stavebními materiály, drsným klimatem a nutností ochrany. Oproti tomu interiéry jsou malé a útulné, plné barev – tmavě červené, žluté, zelené a modré. Stavby mohou působit až jednolitě – většinou se jedná o čtverec nebo obdélník s kamenným základem, postupně se zužujícími zdmi a rovnou střechou. Nakloněné stěny slouží k zajištění větší odolnosti a zároveň symbolizují svahy Tibetu.¹¹⁴ Některé stavby střídají rovně střechy se zakřivenými a nejposvátnější budovy bývají rozlišeny střechami zlatými.

Pravidla pro stavbu buddhistických klášterů a chrámů stanovují staré buddhistické texty. Udávají orientaci, uspořádání exteriérů a interiérů i počet sloupů, který má být použit. Mandala by měla být základem architektonických úvah. Přestože je daných „pravidel“ mnoho, stále je tibetská architektura typická i svojí praktičností.¹¹⁵ V interiéru budov se obvykle rozprostírá síť sloupů, a to nehledě na typ či funkci budovy. V důsledku se tibetské architektuře někdy přezdívá architektura sloupů.¹¹⁶

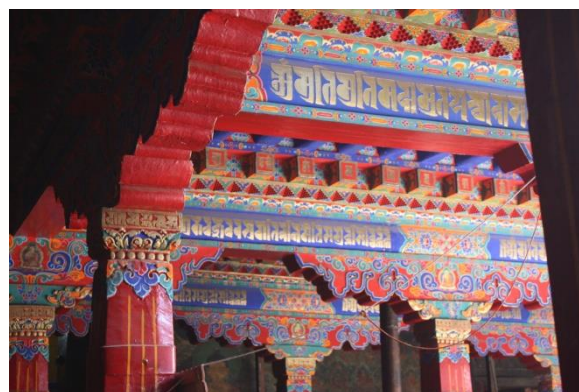
¹¹⁴ COLMENARES URIBE, Andrea. *An architectural overview of Tibetan architecture*. Online. In: Re-thinking the Future. 2024. Dostupné z: <https://www.re-thinkingthefuture.com/architectural-community/a12459-an-architectural-overview-of-tibetan-architecture/>. [cit. 2025-02-03].

¹¹⁵ LARSEN, Knud a SINDING-LARSEN, Amund. *The Lhasa Atlas: Traditional Tibetan architecture and Townspace*. London: Serindia Publications, 2001, s. 41. ISBN 9781570628672.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 45.

Obrázek 26 – 3D view of Tibetan timber structure¹¹⁷

Obrázek 27 – Le temple de Jokhang¹¹⁸

Jedním z rozdílů mezi tibetskou buddhistickou architekturou a architekturou Číny či západní Asie je symetrie. Stavby tibetské architektury se soustředí na střed, který symbolizuje posvátný prostor. Časté rituály jsou obcházení tohoto centra ve směru hodinových ručiček. Dále je obvyklá symetrie fasády nebo přední strany.¹¹⁹

4.3 Dekorativní prvky a jejich symbolika

4.3.1 Barvy a jejich význam

Barvy, nesoucí hlubokou symboliku, jsou triviálním dekorativním prvkem tibetské buddhistické architektury. V exteriérech budov se jedná především o bílou, černou, žlutou/zlatou a červenou, v interiérech o pestré kombinace modré, zelené, žluté, červené atd.¹²⁰

Symbolika barev pochází z původního tibetského náboženství dominujícího v Tibetu před příchodem buddhismu. Lidé věřili v bohy – boha slunce, boha vody, boha hor apod. Z této víry se vyvinulo primitivní náboženství nazývané bon. Bílá barva reprezentovala nebe, žlutá reprezentovala vzduch, červená povrch země a modrá s černou byly používány pro zobrazení

¹¹⁷ WANG, Juan, JUNXIAO, Je, YANG, Na, YANG, Q., *3D view of Tibetan timber structure*. Online. In: *Advances in Materials Science and Engineering*. researchgate.net. 2017. Dostupné z: <https://www.researchgate.net/publication/315320568/figure/fig7/AS:1086528990261286@1636060106633/3D-view-of-Tibetan-timber-structure.jpg>. [cit. 2025-01-26].

¹¹⁸ Aymeric. *Le temple de Jokhang*. Online. In: *Les Petits Mandarins*. 2017. Dostupné z: <https://blog.lespetitsmandarins.fr/themes/images/upload/jokhang/999x666deco.jpg>. [cit. 2025-01-26].

¹¹⁹ LARSEN, Knud a SINDING-LARSEN, Amund. *The Lhasa Atlas: Traditional Tibetan architecture and Townspace*. London: Serindia Publications, 2001, s. 45. ISBN 9781570628672.

¹²⁰ LIU, Miaomiao. A Study on the Decorative Patterns of Tibetan Buddhist Monastery Architecture. Online. *Open Journal of Social Sciences*. 2019, roč. 7, č. 4, s. 355-361. ISSN 2327-5960. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.4236/jss.2019.74028>. [cit. 2025-02-03].

podsvětí. S příchodem buddhismu se náboženství propojila a vytvořila tibetský buddhismus. V nové interpretaci značí, mimo jiné, bílá mír a čistotu, žlutá rozvoj, červená autoritu a černá zlo.¹²¹

4.3.1.1 Bílá

V učení buddhismu je bílá barvou čistoty, vody, klidu a míru. Symbolizuje „kořen všech bytostí“ a nazývá se „počáteční barvou“. Bílá barva je používána na klášterních domech, na vnějších zdech chrámů i v interiérech.¹²² Kromě budov jsou také tibetská každodenní jídla, nádobí a každodenní potřeby často bílé.¹²³

4.3.1.2 Černá

Černá kontrastně značí nenávist, hněv a zlo. V buddhistických písmech je označována jako „černé stvoření“. Pro architekturu tibetského buddhismu jsou charakteristické černé rámy oken a dveří. Symbolizují „dva roky velkého Vádžry“ a mají význam exorcismu a vyhýbání se katastrofám. Další interpretací černé je „vedení“, což je dalším důvodem, proč je používána právě okolo oken a dveří. Okna dále mohou být ozdobeny barevnými dekorativními motivy.¹²⁴

¹²¹ SHANG, Yue. The Religious Connotation and Aesthetic Studying of the Color in Tibetan Architecture. Online. *Open Journal of Social Sciences*. 2020, roč. 8, č. 4, s. 355-362. ISSN 2327-5960. Dostupné z: <https://doi.org/10.4236/jss.2020.84025>. [cit. 2025-02-03].

¹²² Tamtéž.

¹²³ LIU, Miaomiao. A Study on the Decorative Patterns of Tibetan Buddhist Monastery Architecture. Online. *Open Journal of Social Sciences*. 2019, roč. 7, č. 4, s. 355-361. ISSN 2327-5960. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.4236/jss.2019.74028>. [cit. 2025-02-03].

¹²⁴ LIU, Miaomiao. A Study on the Decorative Patterns of Tibetan Buddhist Monastery Architecture. Online. *Open Journal of Social Sciences*. 2019, roč. 7, č. 4, s. 355-361. ISSN 2327-5960. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.4236/jss.2019.74028>. [cit. 2025-02-03].

Obrázek 28 – Jokhang Temple II¹²⁵

4.3.1.3 Žlutá

Dle legendy Buddha, poté co opustil trůn a vydal se žít asketickým životem, vyčistil starý žlutý rubáš z poustevny a obmotal ho kolem sebe jako oděv. Části tohoto oděvu byly dále děděny a uctívány a žlutá tím ztělesnila posvátný status. Žlutá se objevuje na vnějších stěnách chrámových síní se spisy a dalších velice významných budov. Běžní tibetští obyvatelé nemají povoleno nosit žlutou látku, ta je vymezena pro významné mnichy.¹²⁶

¹²⁵ *Jokhang Temple*. Online. In: tibettour.org. 2024. Dostupné z: <https://www.tibettour.org/assets/images/tibetan-plateau/lhasa-jokhang-temple.jpg>. [cit. 2025-01-26].

¹²⁶ LIU, Miaomiao. A Study on the Decorative Patterns of Tibetan Buddhist Monastery Architecture. Online. *Open Journal of Social Sciences*. 2019, roč. 7, č. 4, s. 355-361. ISSN 2327-5960. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.4236/jss.2019.74028>. [cit. 2025-02-03].

Obrázek 29 – Overall effect of the facade of Longyi Temple¹²⁷

4.3.1.4 Červená

Červená je barvou západu a smíření. V dávné Indii si ji buddhisté osvojili jako barvu symbolizující touhu dosáhnoutí stavu povznesení a jemnosti. V tibetském buddhismu symbolizuje autoritu a je užívána u významných stúp, chrámů a oficiálních sídel náčelníků.¹²⁸

4.3.2 Dekorace interiérů

Dekoratивních tibetských prvků je mnoho a popsat všechny je téměř nemožné. Používají se především v interiérech, přestože je lze najít i na oknech, dveřích a ozdobných lištách v exteriéru. Jsou velmi bohaté a lze je rozdělit do dvou kategorií. První je založena na symbolických vyobrazeních, zatímco druhá odkazuje na významné postavy.¹²⁹

Symbolická vyobrazení jsou především používána na výzdobu oken a dveří, mandal a interiérových textilií. Zahrnují především zvířata, rostliny, geometrické tvary a vyobrazení, jako je 8 šťastných symbolů. Ze zvířecí říše jsou často vyobrazovány rybky, lvi, bílí sloni, tygři,

¹²⁷ SHANG, Yue. *Overall effect of the facade of Longyi Temple*. Online. In: Open Journal of Social Sciences. scirp.org. 2020. Dostupné z: <https://html.scirp.org/file/25-1763351x4.png>. [cit. 2025-01-26].

¹²⁸ SHANG, Yue. The Religious Connotation and Aesthetic Studying of the Color in Tibetan Architecture. Online. *Open Journal of Social Sciences*. 2020, roč. 8, č. 4, s. 355-362. ISSN 2327-5960. Dostupné z: <https://doi.org/10.4236/jss.2020.84025>. [cit. 2025-02-03].

¹²⁹ LIU, Miaomiao. A Study on the Decorative Patterns of Tibetan Buddhist Monastery Architecture. Online. *Open Journal of Social Sciences*. 2019, roč. 7, č. 4, s. 355-361. ISSN 2327-5960. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.4236/jss.2019.74028>. [cit. 2025-02-03].

draci a fénixové. Z rostlin je typickým prvkem lotos, posvátný fíkovník a jiné geometrické květinové rostlinné dekorativní vzory a podobně.¹³⁰

Obrázek 30 – Inside a praying hall in Drepung Monastery, monasteries of Tibet, Lhasa, Tibet¹³¹

Obrázek 31 – Tibetan Buddhism old wall painting in the assembly hall demon fighting with bows¹³²

Častým vyobrazením ve složitých a bohatých designech tibetské architektury je osm šťastných symbolů. Jedná se o slunečník, zlaté ryby, číši s pokladem, lotos, pravotočivou ulitu, nekonečný uzel, praporec vítězství a kolo dharmy. Jedná se o obětiny pěti smyslových požitků.¹³³

¹³⁰ LIU, Miaomiao. A Study on the Decorative Patterns of Tibetan Buddhist Monastery Architecture. Online. *Open Journal of Social Sciences*. 2019, roč. 7, č. 4, s. 355-361. ISSN 2327-5960. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.4236/jss.2019.74028>. [cit. 2025-02-03].

¹³¹ *Inside a praying hall in Drepung Monastery, monasteries of Tibet, Lhasa, Tibet, China*. Online. In: Danita Delimont Photos. 2018. Dostupné z: https://cdn11.bigcommerce.com/s_yzgoj/images/stencil/1280x1280/products/3155626/6142154/66_AS07%20KSU2919_lowres__94204.1706797401.jpg?c=2. [cit. 2025-01-26].

¹³² *Tibetan Buddhism old wall painting in the assembly hall demon fighting with bows*. Online. In: meisterdrucke.uk. Dostupné z: https://www.meisterdrucke.uk/kunstwerke/1260px/Unbekannt_-_Tibetan_Buddhism_old_wall_painting_in_the_assembly_hall_demon_fighting_with_bows_-_%28MeisterDrucke-1004538%29.jpg. [cit. 2025-01-26].

¹³³ BEER, Robert. *Symbols tibetského buddhismu*. Praha: BB/art, 2005, s. 171. ISBN 80-734-1674-3.

Obrázek 32 – Osm šťastných symbolů¹³⁴

Témata postav zahrnují veškeré náboženské postavy, jako je Buddha, Bóddhisattva nebo Dumu. Obvykle se používají na klášterních zdech.¹³⁵

4.3.3 Dekorace exteriéru

Přestože jsou exteriéry budov tibetské architektury zpravidla „chudší“, pyšní se některými architektonickými prvky. Jedním z nich je většinou červený horizontální pruh vedoucí okolo budovy při horním okraji stěn. Někdy může být obohacen zlatými puntíky.¹³⁶

Další z prvků, který měl spíše ochrannou funkci, ale stal se charakteristickým architektonickým prvkem, jsou horní části okenic. Poskytují ochranu proti dešti a slunci a jsou bohatě zdobené. Někdy se na nich nacházejí bílé okenní závěsy, které oživují strohou fasádu.¹³⁷

¹³⁴ MACCI, Elisa. *Otto Simboli di Buon Auspicio*. Online. In: emthangkaart.com. Dostupné z: <https://emthangkaart.com/wp-content/uploads/2020/08/otto-simboli-di-buon-auspicio.jpg>. [cit. 2025-01-26].

¹³⁵ LIU, Miaomiao. A Study on the Decorative Patterns of Tibetan Buddhist Monastery Architecture. Online. *Open Journal of Social Sciences*. 2019, roč. 7, č. 4, s. 355-361. ISSN 2327-5960. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.4236/jss.2019.74028>. [cit. 2025-02-03].

¹³⁶ BERNIER, Ronald M. *Himalayan Architecture*. New Jersey: Fairleigh Dickinson Univ Press, 1997, s. 69. ISBN 978-1611471212.

¹³⁷ LARSEN, Knud a SINDING-LARSEN, Amund. *The Lhasa Atlas: Traditional Tibetan architecture and Townspace*. London: Serindia Publications, 2001, s. 55. ISBN 9781570628672.

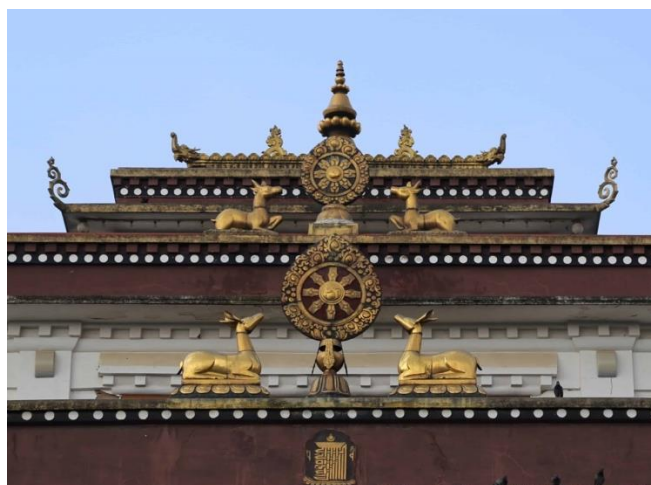

Obrázek 33 – Tibet window 2¹³⁸

Obrázek 34 – Tibet door 3¹³⁹

Prvek, který se často objevuje na střechách buddhistických klášterů a chrámů, je kolo dharmy neboli dharmáčakra symbolizující dharmu, která byla již výše popsána. Kolo je obklopeno dvěma jeleny, samcem, samicí a na chrámech slouží jako zlatý emblém buddhadharmy. Mírnost a půvab jelena má symbolizovat asketické odříkání.¹⁴⁰

Obrázek 35 – Ka-Nying Shedrub Ling Monastery, Nepal¹⁴¹

¹³⁸ CHRISTENSEN, Matthew. *Tibet window 2*. Online. In: Into the Middle Kingdom. intothemiddlekingdom.com. 2012. Dostupné z: <https://intothemiddlekingdom.com/wp-content/uploads/2012/07/tibet-window-2.jpg>. [cit. 2025-01-26].

¹³⁹ CHRISTENSEN, Matthew. *Tibet door 3*. Online. In: Into the Middle Kingdom. intothemiddlekingdom.com. 2012. Dostupné z: <https://intothemiddlekingdom.com/wp-content/uploads/2012/07/tibet-door-3.jpg>. [cit. 2025-01-26].

¹⁴⁰ BEER, Robert. *Symbols tibetského buddhismu*. Praha: BB/art, 2005, s. 187. ISBN 80-734-1674-3.

¹⁴¹ HERDMAN, Hillary. *Ka-Nying Shedrub Ling Monastery, Nepal*. Online. In: Samye Institute. [samyeinstitute.org](https://www.samyeinstitute.org). 2017. Dostupné z: <https://www.samyeinstitute.org/wp-content/uploads/2017/09/Dharma-wheel-and-pair-of-deer.jpg>. [cit. 2025-01-26].

4.4 Palác Potála, Lhasa

Palác Potála je nejdůležitějším palácem Tibetu a celého tibetského buddhismu. Tato stavba nacházející se ve výšce téměř 3700 m. n. m. na vrcholu Červeného kopce v údolí Lhasy byla domovem několika generací dalajlámů, kteří se podíleli na architektonických úpravách komplexu. Od roku 1994 je památkou UNESCO a je v něm uchováno, mimo jiné, okolo 700 fresek, více než 1000 předmětů, maleb, soch, sůter a historických textů.¹⁴²

Obrázek 36 – The Potala Palace, Lhasa, Tibet¹⁴³

¹⁴² COLMENARES URIBE, Andrea. *An architectural overview of Tibetan architecture*. Online. In: Re-thinking the Future. 2024. Dostupné z: <https://www.re-thinkingthefuture.com/architectural-community/a12459-an-architectural-overview-of-tibetan-architecture/>. [cit. 2025-02-03].

¹⁴³ GRAY, Martin. *The Potala Palace, Lhasa, Tibet*. Online. In: sacredsites.com. Dostupné z: <https://sacredsites.com/images/asia/tibet/potala-palace-lhasa-1200.jpg>. [cit. 2025-01-26].

Palác má podpůrnou síť podzemních konstrukcí sloužících jako základ pro stavbu a pro vyrovnaní terénu kopce, stěny nakloněné dovnitř, charakteristická okna a bílou, žlutou a červenou barvu exteriéru.¹⁴⁴

Palác je rozdělen do dvou částí – Bílý palác a Červený palác. Bílý palác obsahuje staré tibetské vládní kanceláře, shromažďovací sály, chrámy a obytné prostory dalajlámy. Slouží především pro náboženské obřady. Červený palác zahrnuje místnosti určené k uctívání Buddhy a stupy, které uchovávají ostatky duchovních vůdců.¹⁴⁵

4.5 Ukázky dalších významných staveb

Obrázek 37 – Chrám Kyichu Lhakhang, Paro, Bhútán¹⁴⁶

¹⁴⁴ COLMENARES URIBE, Andrea. *An architectural overview of Tibetan architecture*. Online. In: Re-thinking the Future. 2024. Dostupné z: <https://www.re-thinkingthefuture.com/architectural-community/a12459-an-architectural-overview-of-tibetan-architecture/>. [cit. 2025-02-03].

¹⁴⁵ XIAO, Dorinda a SHANKS, Michael. The Potala Palace in Tibet. Online. *Journal of Student Research*. 2021, roč. 10, č. 4, s. 2. ISSN 2167-1907. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.47611/jsrhs.v10i4.2340>. [cit. 2025-02-03].

¹⁴⁶ *Sither Treks and Adventures*. *Kyichu Lhakhang*. Online. In: sitheradventures.com. Dostupné z: <https://sitheradventures.com/wp-content/uploads/2018/05/Kyichu-Monastery-Paro.jpg>. [cit. 2025-01-26].

Obrázek 38 – Rato Dratsang, Mundgod, India¹⁴⁷

Obrázek 39 – Klášter Gandan Tegchenling, Ulaanbaatar, Mongolia¹⁴⁸

¹⁴⁷ GOKUL, K, S. *Rato Dratsang*. Online. In: Tibetscapes. lanthanbathery.wordpress.com. 2020. Dostupné z: https://lanthanbathery.wordpress.com/wp-content/uploads/2020/03/img_5467.jpg. [cit. 2025-01-26].

¹⁴⁸ *Gandantegchenling Monastery*. Online. In: tripadvisor.com.hk. 2017. Dostupné z: <https://dynamic-media-cdn.tripadvisor.com/media/photo-o/10/39/fc/b8/grounds.jpg?w=1000&h=-1&s=1>. [cit. 2025-01-26].

Obrázek 40 – Drepung Loseling Monastery, Lhasa, Tibet¹⁴⁹

¹⁴⁹ *Drepung Loseling Monastery*. Online. In: mandalas.life. 2018. Dostupné z: <https://i1.himalayas.life/c/u/f67894297b6134a6b759b3a9ec15b6cb/2018/10/11111211/Drepung-Loseling.jpg>. [cit. 2025-01-26].

4.6.1 Stúpa a chorten

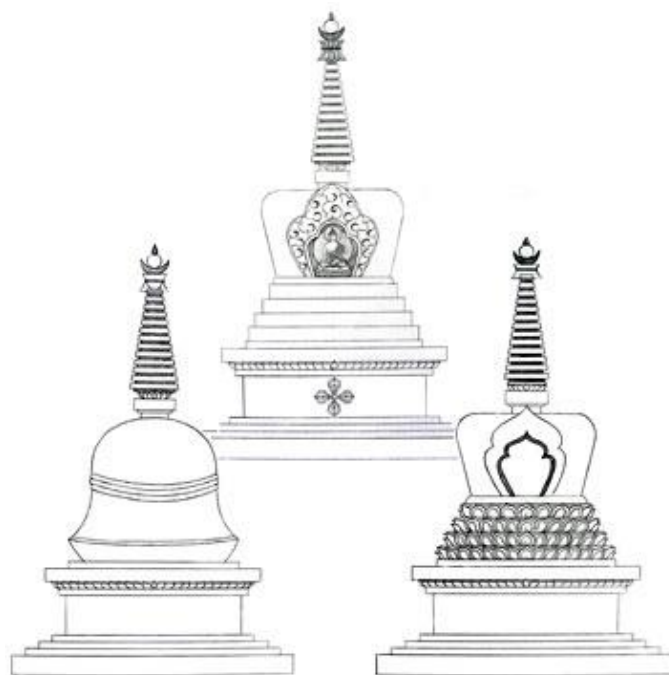
Stúpa, v buddhistické architektuře nepostradatelná, se nepřekvapivě adaptovala i do tibetského buddhismu. Přijala další, tibetské jméno, chorten, a některé úpravy. Chorten se oproti indické stúpě vyznačuje komplikovanějším designem obohaceným o symbolické prvky tibetských buddhistických tradic. Chorteny jsou často vyrobeny z kamene nebo z jílu a nacházejí se především v kláštorech nebo na poutních místech po Tibetu a himálajských oblastech.¹⁵⁰ Každá z částí stúpy má svou symboliku, a to jednoho z pěti živlů:

- čtvercová základna (lví trůn) – symbolizuje element země
- polokulovitá kupole nebo váza – symbolizuje element vody
- kuželovitý vrchol se třinácti deštníky – symbolizuje element ohně
- lotosový deštník a půlměsíc – symbolizují element vzduchu
- Slunce a bod rozpuštění – symbolizují element prostoru jedné z částí těla Buddhy

Její čtvercová základna, na níž Buddha sedí na lvím trůnu, evokuje stabilitu země. Buddhův trup je reprezentován kupolí nebo vázou, harmika (čtvercová struktura nad kupolí) symbolizuje Buddhovu tvář a oči, které hledí do čtyř směrů. Kuželovitý vrchol s třinácti koly představuje Buddhovu korunu, zatímco dřevěná osa symbolizuje Buddhovo páteř.¹⁵¹

¹⁵⁰ WONG, Wah Sang. Stupa, Pagoda and Chorten: origin and meaning of Buddhist Architecture. Online. In: *The 4th Annual International Conference on Architecture, Athens, Greece, 7-10 July 2014*. Athens: Athens Institute for Education and Research, 2014, s. 3-16. ISSN 2241-2891. Dostupné z: <https://repository.hku.hk/handle/10722/199345>. [cit. 2025-02-03].

¹⁵¹ BEER, Robert. *Symbols tibetského buddhismu*. Praha: BB/art, 2005, s. 128-130. ISBN 80-734-1674-3.

Obrázek 41 – Three Stupas Drawing on paper¹⁵²

Obrázek 42 – Boudhanath Stupa, Nepal¹⁵³

¹⁵² MENSİK, Carmen. *Three Stupas Drawing on paper*. Online. In: tibetan-buddhist-art.com. 2002. Dostupné z: <https://www.tibetan-buddhist-art.com/wp-content/uploads/2016/03/stupas-by-carmen-mensink.jpg>. [cit. 2025-01-26].

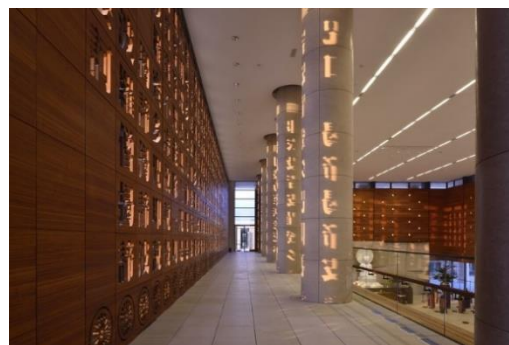
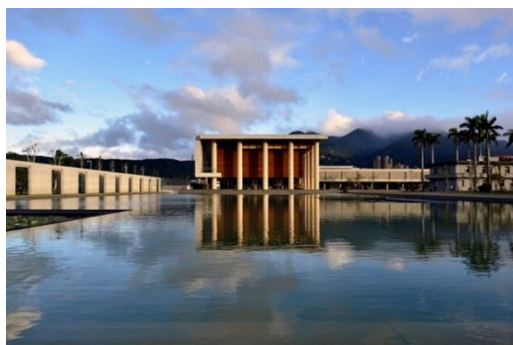
¹⁵³ *Boudhanath Stupa*. Online. In: acethehimalaya.com. 2018. Dostupné z: <https://www.acethehimalaya.com/wp-content/uploads/2018/01/boudhanath-stupa.jpg>. [cit. 2025-01-26].

5. Moderní buddhistická architektura

S novými inovacemi nejen v architektuře a s novými architektonickými trendy vznikají v buddhismu nové budovy, kláštery a chrámy, které kombinují modernistické vlivy, a zároveň si zachovávají svůj duchovní základ. Hliněné zdi a dřevěné trámy nahrazuje beton, sklo a ocel, některé dekorativní prvky z tradičních přírodních materiálů jsou nahrazovány či doplňovány novými materiály, přímými liniemi a minimalistickou estetikou.¹⁵⁴ Vznikají nové inovativní a moderní, a přesto tradiční náboženské stavby, které pomáhají šířit 2500 let starou tradici.

5.1 Temple of Steps, Tchaj-pej, Tchaj-wan

Kláster postavený architektem Krisem Yao, studiem Artech, je moderním klášteřem zenového buddhismu. Používá čisté geometrické formy a jako hlavní materiály beton, dřevo a sklo. Je obklopen odrazovou vodní plochou, která podporuje meditační praktiky. Byl vystavěn v roce 2012.¹⁵⁵

Obrázek 43 – View of the water-moon monastery and the surrounding landscape¹⁵⁶

Obrázek 44 – Water-Moon Monastery¹⁵⁷

¹⁵⁴ CARRASCO, Moises. *Secluded Sanctuaries: Contemporary Religious Architecture Inspired by Modernist Principles Across Asia*. Online. In: Arch Daily. 2025. Dostupné z: <https://www.archdaily.com/1025406/secluded-sanctuaries-contemporary-religious-architecture-inspired-by-modernist-principles-across-asia>. [cit. 2025-02-03].

¹⁵⁵ Tamtéž.

¹⁵⁶ CHENG Jeffrey. *View of the water-moon monastery and the surrounding landscape*. Online. In: Moises Carrasco. archdaily.com. 2012. Dostupné z: https://images.adsttc.com/media/images/5115/4d8c/b3fc/4baa/9700/0001/large_jpg/02_Water-Moon_Monastery_Photos_Jeffrey_Cheng.jpg?1414515380. [cit. 2025-01-26].

¹⁵⁷ CHENG Jeffrey. *Water-Moon Monastery*. Online. In: Moises Carrasco. archdaily.com. 2012. Dostupné z: https://images.adsttc.com/media/images/5115/4db1/b3fc/4b94/5200/000e/newsletter/16_Water-Moon_Monastery_Photos_Jeffrey_Cheng.jpg?1414515464. [cit. 2025-01-26].

5.2 Jetavana buddhistický chrám, Chuncheon-si, Jižní Korea

Chrám navržený studiem Gaon představuje moderní zpracování tradičního chrámu z cihel, který zachovává podstatu meditačního prostoru. Používá jednoduché geometrické tvary. Byl vystavěn v roce 2018.¹⁵⁸

Obrázek 45 – Jetavana Buddhist Temple¹⁵⁹

5.3 Klášter Nan Tien, Berkeley, Austrálie

Vystavěn v roce 1995, klášter Nan Tien je jeden z největších buddhistických chrámů na jižní polokouli. Pagoda má tradiční čínsko-buddhistický styl, zatímco hlavní chrámy zahrnují tibetskou klášterní architekturu. Nádvoří jsou osázena japonskými zahradami pro meditaci. Klášter byl navržen australskými architekty.¹⁶⁰

¹⁵⁸ CARRASCO, Moises. *Secluded Sanctuaries: Contemporary Religious Architecture Inspired by Modernist Principles Across Asia*. Online. In: Arch Daily. 2025. Dostupné z: <https://www.archdaily.com/1025406/secluded-sanctuaries-contemporary-religious-architecture-inspired-by-modernist-principles-across-asia>. [cit. 2025-02-03].

¹⁵⁹ GAON. *Jetavana Buddhist Temple*. Online. In: Moises Carrasco. archello.com. Dostupné z: https://images.adsttc.com/media/images/677c/a21d/404f/9e50/6f5c/2ef1/slideshow/sacred-spaces-reimagined-5-articles-to-explore-contemporary-religious-projects-in-asia_1.jpg?1736221220. [cit. 2025-01-26].

¹⁶⁰ BINZEN, M. *The Architectural Evolution of Buddhist Monasteries: A Contemporary Exploration*. Online. In: Asian Art and Architecture. 2024. Dostupné z: <https://diluo.digital.conncoll.edu/Asianart/uncategorized/the-architectural-evolution-of-buddhist-monasteries-a-contemporary-exploration/>. [cit. 2025-02-03].

Obrázek 46 – Nan Tien Temple¹⁶¹

5.4 Nan Tien Institut, Austrálie

Nan Tien Institut založený v roce 2011 je centem vzdělávání v Austrálii, zaměřující se na humanistický buddhismus. Jeho organický tvar má symbolizovat lotos. Lotos vyrůstá z kalných vod, stejně jako tato monumentální budova vyrostla z bývalé „kalné“ skládky. Jeho obrovská skleněná okna mají návštěvníkům připomínat pravdu o pomíjivosti.¹⁶²

Obrázek 47 – Nan Tien Institute, New South Wales, Australia¹⁶³

Obrázek 48 – Nan Tien Institute¹⁶⁴

¹⁶¹ WALKER, Adam. *Nan Tien Temple*. Online. In: wikipedia.org. 2006. Dostupné z:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/97/1.Nan_Tien_Temple_front.jpg. [cit. 2025-01-26].

¹⁶² BINZEN, M. *The Architectural Evolution of Buddhist Monasteries: A Contemporary Exploration*. Online. In: Asian Art and Architecture. 2024. Dostupné z: <https://diluo.digital.conncoll.edu/Asianart/uncategorized/the-architectural-evolution-of-buddhist-monasteries-a-contemporary-exploration/>. [cit. 2025-02-03].

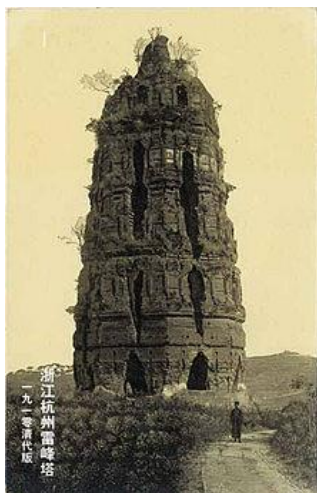
¹⁶³ *Nan Tien Institute, New South Wales, Australia*. Online. In: wikipedia.org. 2022. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/a2/Nan_Tien_Institute.jpg/1280px-Nan_Tien_Institute.jpg. [cit. 2025-01-26].

¹⁶⁴ *Nan Tien Institute*. Online. In: Archello. Dostupné z: <https://archello.com/project/nan-tien-institute>. [cit. 2025-03-16].

5.5 Příklady moderní transformace původních buddhistických památek

5.5.1 Pagoda Leifeng

Pagoda Leifeng byla původně vystavěna mezi lety 906–960 n. l. Z důvodu války a později požáru byla zničena a nahrazena novou, moderní verzí v roce 2002.¹⁶⁵

Obrázek 49 – Old Leifeng Pagoda in 1910, Hangzhou¹⁶⁶

Obrázek 50 – Leifeng Pagoda¹⁶⁷

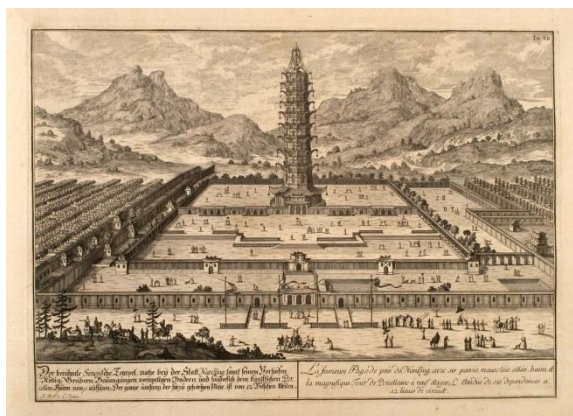
¹⁶⁵ BINZEN, M. *The Architectural Evolution of Buddhist Monasteries: A Contemporary Exploration*. Online. In: Asian Art and Architecture. 2024. Dostupné z: <https://diluo.digital.conncoll.edu/Asianart/uncategorized/the-architectural-evolution-of-buddhist-monasteries-a-contemporary-exploration/>. [cit. 2025-02-03].

¹⁶⁶ *Old Leifeng Pagoda in 1910, Hangzhou*. Online. In: wikipedia.org. 2012. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/fb/Leifeng_Pagoda_1910.jpg/220px-Leifeng_Pagoda_1910.jpg. [cit. 2025-01-26].

¹⁶⁷ ZHANG, David. *Leifeng Pagoda*. Online. In: wikipedia.org. 2019. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/de/Leifeng_Pagoda_DJI_0593_%282%29.jpg. [cit. 2025-01-26].

5.5.2 Porcelánová pagoda

Tato pagoda byla vystavěna v letech 1413–1428 n. l. a stala se velice oblíbeným a navštěvovaným centrem buddhismu v Číně. Devítipatrová stúpa byla v roce 1856 poničena a v roce 2015 byla znovuotevřena v jejím novém pojetí ze skla a oceli.¹⁶⁸

Obrázek 51 – Porcelain Tower of Nanjing I¹⁶⁹

Obrázek 52 – Porcelain Tower of Nanjing II¹⁷⁰

¹⁶⁸ BINZEN, M. *The Architectural Evolution of Buddhist Monasteries: A Contemporary Exploration*. Online. In: Asian Art and Architecture. 2024. Dostupné z: <https://diluo.digital.conncoll.edu/Asianart/uncategorized/the-architectural-evolution-of-buddhist-monasteries-a-contemporary-exploration/>. [cit. 2025-02-03].

¹⁶⁹ Johann Bernhard Fischer von Erlach. *Porcelain Tower of Nanjing 1721*. Online. In: wikipedia.org. 2013. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/6/60/Nanking_Erlach.jpg/1200px-Nanking_Erlach.jpg. [cit. 2025-01-26].

¹⁷⁰ *Porcelain Tower of Nanjing*. Online. In: wendyweitours.com. 2020. Dostupné z: https://wendyweitours.com/wp-content/uploads/2023/03/porcelain-tower-of-nanjing_orig.jpg. [cit. 2025-01-26].

6. Úvod do praktické části

Praktická část mé práce se skládá z vlastního návrhu buddhistického centra v Českých Budějovicích, které by sloužilo pro přiblížení buddhismu, konkrétněji tibetského buddhismu, zájemcům, nehledě na jejich vyznání. Zároveň by mělo poskytovat prostor pro duševní zklidnění a odpočinek od každodenního stresu prostřednictvím meditace a kontemplace, samostatné i vedené mnichy či odborníky. Dále by měly být umožněny individuální či skupinové konzultace s buddhistickými mnichy nabízející pomoc a duchovní vedení v řešení osobních otázek.

Návrh je prezentován ve fázi ideového záměru, který by sloužil pouze jako podklad pro zpřesnění stavebního programu investora a vypracování dalších podrobnějších stupňů přípravných a projektových dokumentací. Vybrané lokality slouží pro příklad a návrh by mohl být na základě různých lokalit upravován.

Námět se inspiroval v tibetské buddhistické architektuře a nese její některé vybrané prvky, avšak nejedná se o buddhistickou stavbu naplňující všechna duchovní a stavební buddhistická pravidla.

7. Situace širších vztahů

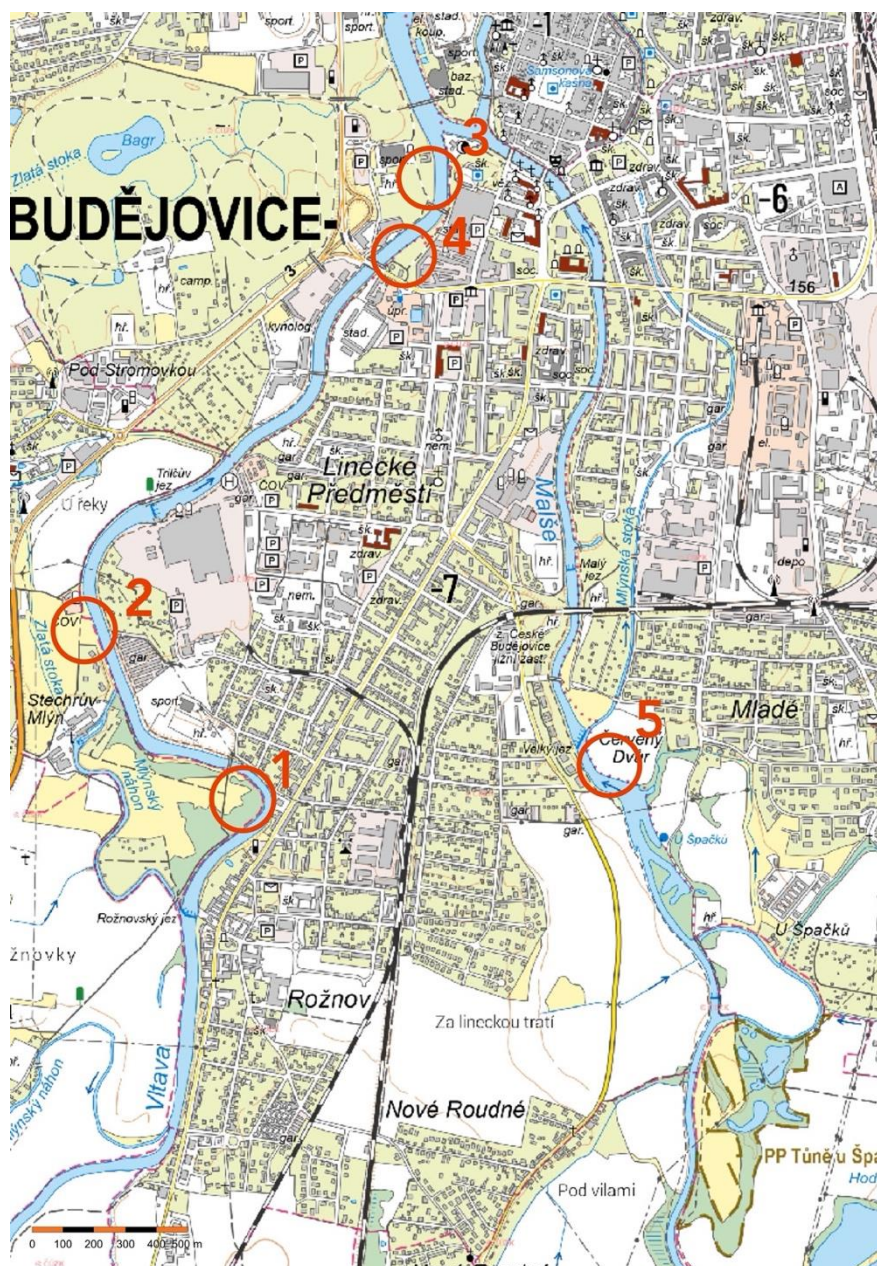
7.1 Výběr lokalit

Pro návrh buddhistického centra jsem vybrala 5 lokalit v Českých Budějovicích, které splňují následující kritéria:

1. **Optimální vzdálenost od rušného centra** – lokalita by měla být dostatečně daleko od hlučných oblastí, aby umožnila klidnou atmosféru pro meditaci a duchovní praxi
2. **Snadná dostupnost** – místo by mělo být dobře dostupné jak městskou hromadnou dopravou, tak pěšky či na kole, aby centrum mohlo sloužit široké veřejnosti
3. **Klidné prostředí propojené s přírodou** – okolní zeleň přispívá k harmonii a duševní pohodě, které jsou v buddhistické tradici klíčové
4. **Blízkost vodního prvku** – šum vody má uklidňující účinek a podporuje soustředění během meditace

Požadavky částečně pocházejí ze slov Buddhových doporučení týkajících se stavby klášterů a částečně z mého vlastního uvažování. Ačkoli navrhovaná stavba nemá být klášterem, měla by

čerpat inspiraci z buddhistické, a to především tibetské architektury a filozofie. Tiché prostředí přírody a vodní šum vytvářejí optimální podmínky pro venkovní meditaci, kterou by mělo buddhistické centrum umožňovat.

Obrázek 53 – Přehled vybraných lokalit¹⁷¹

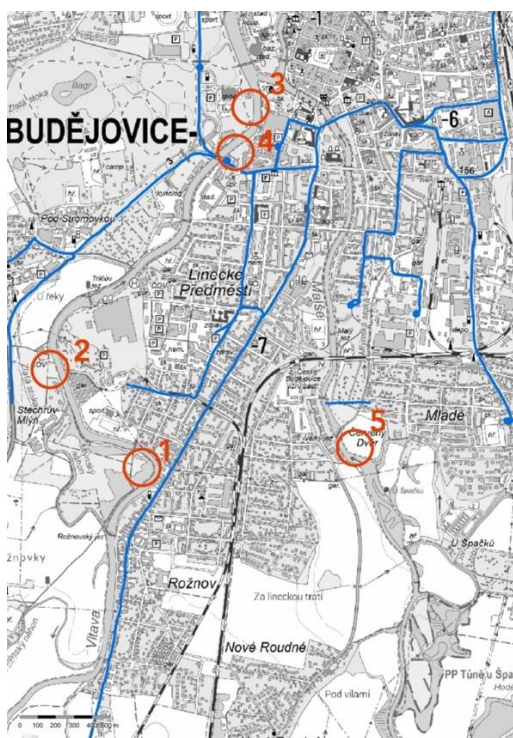
¹⁷¹ ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Nahlížení do katastru nemovitostí*. Online. In: ČÚZK, 2024. Dostupné z: <https://nahliizenidokn.cuzk.gov.cz/>. [cit. 2025-01-26].

7.2 Analýza jednotlivých pozemků

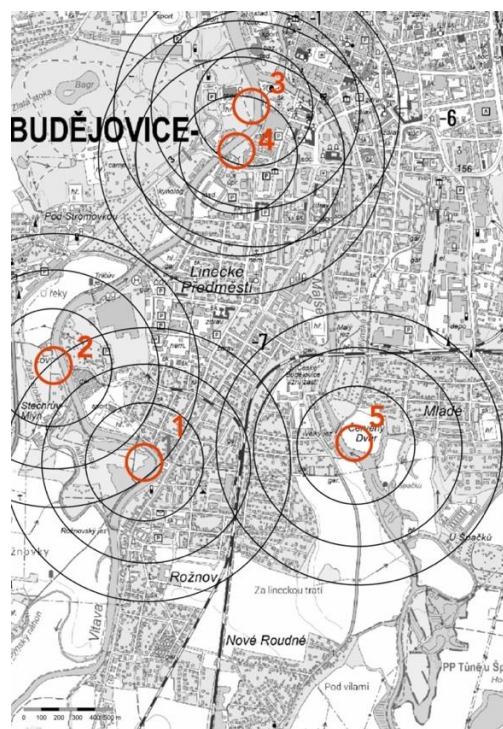
Každou z vybraných lokalit jsem osobně navštívila a posoudila z hlediska výše uvedených kritérií. Analyzovala jsem jejich dostupnost, okolní prostředí, rozměry pozemků a případná omezení. Na základě poznatků jsem vyhodnotila, která z lokalit by byla pro buddhistické centrum vhodná.

7.2.1 Dostupnost

Jedním z klíčových požadavků pro buddhistické centrum je dostupnost, a to všem věkovým kategoriím. Z tohoto důvodu jsem se zaměřila na přítomnost zastávek městské hromadné dopravy v okolí lokality. Dále jsem vyznačila cyklotrasy a pěší dostupnost v okruhu pěti, deseti a patnácti minut.

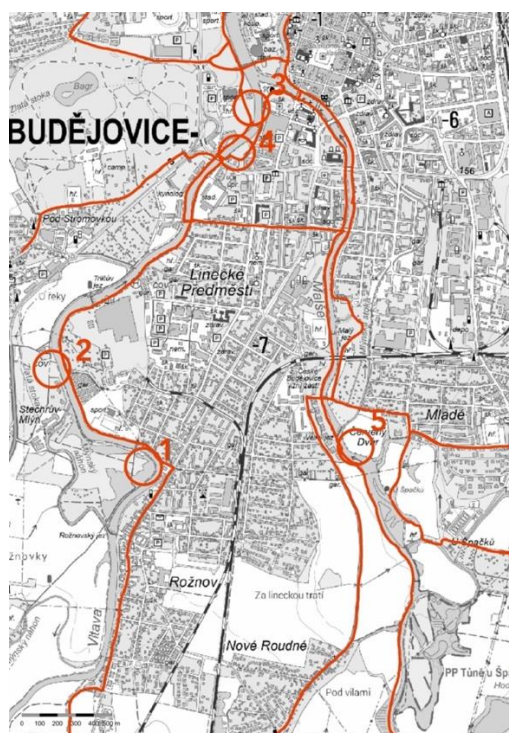
Obrázek 54 – Síť MHD¹⁷²

Obrázek 55 – Pěší dostupnost¹⁷³

¹⁷² ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Nahlížení do katastru nemovitostí*. Online. In: ČÚZK, 2024. Dostupné z: <https://nahlizeni dokn.cuzk.gov.cz/>. [cit. 2025-01-26].

¹⁷³ ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Nahlížení do katastru nemovitostí*. Online. In: ČÚZK, 2024. Dostupné z: <https://nahlizeni dokn.cuzk.gov.cz/>. [cit. 2025-01-26].

Obrázek 56 – Cyklostezky¹⁷⁴

7.2.2 Lokalita 1

První lokalita, kterou jsem v Českých Budějovicích vybrala, se nachází v jižní části Českých Budějovic, konkrétně v oblasti mezi městskou částí Rožnov a Litvínovicemi. Tato lokalita leží v blízkosti oblíbené rekreační oblasti podél vodního toku, který je vyhledáván místními obyvateli pro procházky, běh či cyklistiku. Pozemek je veden jako trvalý travní porost a v současnosti není intenzivně využíván. Lokalita je dobře dostupná pro cyklisty a pěší, avšak od centra města je vzdálenější. Okolí je klidné a vytváří optimální prostředí pro meditace. Nevýhodou je však nedostatek parkovacích míst v okolí.

¹⁷⁴ ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Nahlížení do katastru nemovitostí*. Online. In: ČÚZK, 2024. Dostupné z: <https://nahlizenidokn.cuzk.gov.cz/>. [cit. 2025-01-26].

Obrázek 57 – Lokalita č. 1, foto 1

Obrázek 58 – Lokalita č.1, foto 2

Obrázek 59 – Lokalita č.1, foto 3

Obrázek 60 – Lokalita č.1 katastrální mapa¹⁷⁵

Obrázek 61 – Lokalita č. 1 katastrální mapa satelit¹⁷⁶

¹⁷⁵ ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Nahlížení do katastru nemovitostí*. Online. In: ČÚZK, 2024. Dostupné z: <https://nahlizeni dokn.cuzk.gov.cz/>. [cit. 2025-01-26].

¹⁷⁶ ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Nahlížení do katastru nemovitostí*. Online. In: ČÚZK, 2024. Dostupné z: <https://nahlizeni dokn.cuzk.gov.cz/>. [cit. 2025-01-26].

7.2.3 Lokalita 2

Druhá lokalita se nachází v jižní části Českých Budějovic poblíž městské části Litvínovice. Pozemek se rozkládá na břehu řeky Vltavy a je současně veden jako trvalý travní porost a není zastavěn či intenzivně využíván. Přilehlá silnice zajišťuje snadnou dostupnost autem, avšak frekventovanost této komunikace znamená, že okolí pozemku může být hlučné. Přístup pro pěší a cyklisty je omezený a nejbližší zastávka veřejné hromadné dopravy je vzdálená cca 700 metrů od lokality. Další nevýhodou je absence parkovacích míst.

Obrázek 62 – Lokalita 2, foto 1 Obrázek 63 – Lokalita 2, foto 2 Obrázek 64 – Lokalita 2, foto 3

Obrázek 65 – Lokalita č.2 katastrální mapa¹⁷⁷

Obrázek 66 – Lokalita č.2 katastrální mapa satelit¹⁷⁸

7.2.4 Lokalita 3

Třetí lokalita se nachází v centru Českých Budějovic v blízkosti náměstí Přemysla Otakara II. a Piaristického náměstí. Jedná se o relativně frekventované prostředí obklopené sportovišti. Přestože pozemek leží na břehu Vltavy, v okolí není mnoho stromového porostu. Lokalita je dobře přístupná nejen pěšky, ale i na kole a omezeně i autem. Zastávka veřejné dopravy a parkovací dům se nachází v blízkosti přibližně 300 metrů od plochy, což může pozitivně ovlivnit dostupnost pro návštěvníky. Nevýhodou je velikost pozemku. Případná výstavba by byla velmi omezená cyklostezkami a cestami, které by ohraničovaly prostor pro buddhistické centrum.

¹⁷⁷ ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Nahlížení do katastru nemovitostí*. Online. In: ČÚZK, 2024. Dostupné z: <https://nahlizenidokn.cuzk.gov.cz/>. [cit. 2025-01-26].

¹⁷⁸ ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Nahlížení do katastru nemovitostí*. Online. In: ČÚZK, 2024. Dostupné z: <https://nahlizenidokn.cuzk.gov.cz/>. [cit. 2025-01-26].

Obrázek 67 – Lokalita 3, foto 1

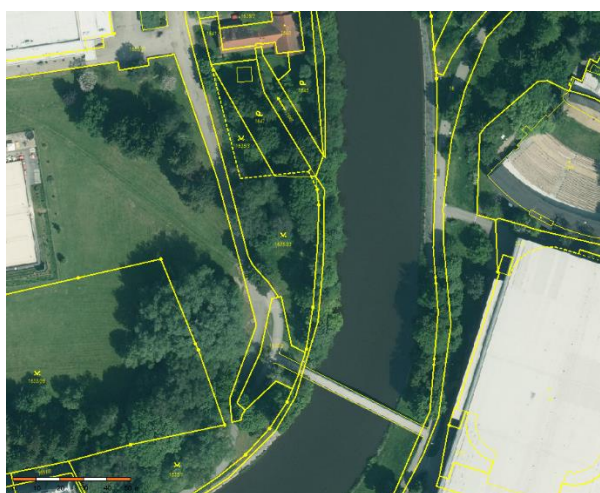
Obrázek 68 – Lokalita 3, foto 2

Obrázek 69 – Lokalita 3, foto 3

Obrázek 70 – Lokalita č.3 katastrální mapa¹⁷⁹

Obrázek 71 – Lokalita č.3 katastrální mapa satelit¹⁸⁰

7.2.5 Lokalita 4

Čtvrtá lokalita se nachází v centrální části Českých Budějovic mezi fotbalovým stadionem Střelecký ostrov a hokejovou Budvar arénou. Jedná se o prostor v blízkosti Vltavy, který je snadno dostupný pěšky, na kole i veřejnou dopravou. Pozemek v této oblasti má omezené možnosti využití kvůli své blízkosti ke sportovnímu areálu a přilehlým komunikacím. Prostor je poměrně stísněný a částečně zastavěný a není v okolí velké množství zeleného porostu. Další

¹⁷⁹ ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Nahlížení do katastru nemovitostí*. Online. In: ČÚZK, 2024. Dostupné z: <https://nahlizeniidokn.cuzk.gov.cz/>. [cit. 2025-01-26].

¹⁸⁰ ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Nahlížení do katastru nemovitostí*. Online. In: ČÚZK, 2024. Dostupné z: <https://nahlizeniidokn.cuzk.gov.cz/>. [cit. 2025-01-26].

nevýhodou je zvýšený hluk a ruch spojený s konáním sportovních a kulturních akcí na stadionech.

Obrázek 72 – Lokalita 4, foto 3

Obrázek 73 – Lokalita 4, foto 2

Obrázek 74 – Lokalita 4, foto 1

Obrázek 75 – Lokalita č.4 katastrální mapa¹⁸¹

Obrázek 76 – Lokalita č.4 katastrální mapa satelit¹⁸²

¹⁸¹ ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Nahlížení do katastru nemovitostí*. Online. In: ČÚZK, 2024. Dostupné z: <https://nahlizeniidokn.cuzk.gov.cz/>. [cit. 2025-01-26].

¹⁸² ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Nahlížení do katastru nemovitostí*. Online. In: ČÚZK, 2024. Dostupné z: <https://nahlizeniidokn.cuzk.gov.cz/>. [cit. 2025-01-26].

7.2.6 Lokalita 5

Poslední lokalita se nachází v jižní části Českých Budějovic v městské části Mladé. Jedná se o klidnou oblast na okraji města, která je obklopena zelení a menšími vodními toky. Pozemek je v současnosti evidován jako ostatní plocha, ale není intenzivně využíván ani zastavěn. Lokalita je dobře dostupná na kole vlivem okolních cyklostezek. Veřejná doprava je zde méně frekventovaná a zastávky MHD jsou vzdálené cca 1 km. Autem je lokace snadno přístupná, nevýhodou je však absence parkovacích míst.

Obrázek 77 - Lokalita 5, foto 1

Obrázek 78 - Lokalita 5, foto 2

Obrázek 79 - Lokalita 5, foto 3

Obrázek 80 - Lokalita č.5 katastrální mapa¹⁸³

Obrázek 81 – Lokalita č.5 katastrální mapa satelit¹⁸⁴

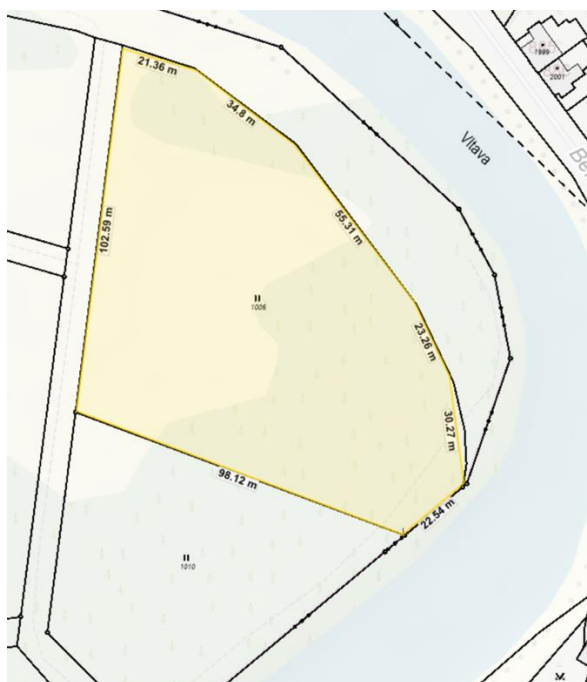
¹⁸³ ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Nahlížení do katastru nemovitostí*. Online. In: ČÚZK, 2024. Dostupné z: <https://nahlizeni.dokn.cuzk.gov.cz/>. [cit. 2025-01-26].

¹⁸⁴ ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Nahlížení do katastru nemovitostí*. Online. In: ČÚZK, 2024. Dostupné z: <https://nahlizeni.dokn.cuzk.gov.cz/>. [cit. 2025-01-26].

7.3 Analýza vybrané lokality

V zájmu této práce jsem pro moji další práci vybrala lokalitu číslo 1, která nabízí dostatek prostoru, nízkou hlukovou zátěž a přírodní okolí. Nachází se v blízkosti jezu na řece, jehož šum podporuje meditační praxi, turistického přístřešku a přístupu k vodě v letních měsících. Přestože je od města vzdálenější a možnost parkování je omezená, nachází se v blízkosti cyklostezek, včetně mezinárodní cyklostezky 12, která spojuje České Budějovice s Českým Krumlovem a Rakouskem. Nejbližší zastávka MHD, Antala Staška, je vzdálená okolo 550 m od lokality. Jsou zde dostupné linky 5, 2, a noční linka 53.¹⁸⁵

Pozemek je o velikosti 9210 m² a, jak již bylo zmíněno, je veden jako trvalý travní porost. Vlastnické vztahy jsou soukromé a jejich majiteli jsou Ondřej a Matouš Lounek. Pozemek není v současnosti aktivně využíván.¹⁸⁶

Obrázek 82 – Katastrální mapa – rozměry pozemku¹⁸⁷

¹⁸⁵ SEZNAM. *Mapy.cz*. Online. In: Seznam.cz, 2025. Dostupné z: <https://en.mapy.cz/s/dufekavulu>. [cit. 2025-01-26].

¹⁸⁶ ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Nahlížení do katastru nemovitostí*. Online. In: ČÚZK, 2024. Dostupné z: <https://nahlizenidokn.cuzk.gov.cz/>. [cit. 2025-01-26].

¹⁸⁷ ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Nahlížení do katastru nemovitostí*. Online. In: ČÚZK, 2024. Dostupné z: <https://nahlizenidokn.cuzk.gov.cz/>. [cit. 2025-01-26].

Informace o pozemku	
Parcelní číslo:	1006
Obec:	Litvínovice [544795]
Katastrální území:	Litvínovice [686204]
Číslo LV:	312
Výměra [m ²]:	9210
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	DKM
Určení výměry:	Ze souřadnic v S-JTSK
Druh pozemku:	trvalý travní porost

Obrázek 83 – Náhled do katastru¹⁸⁸

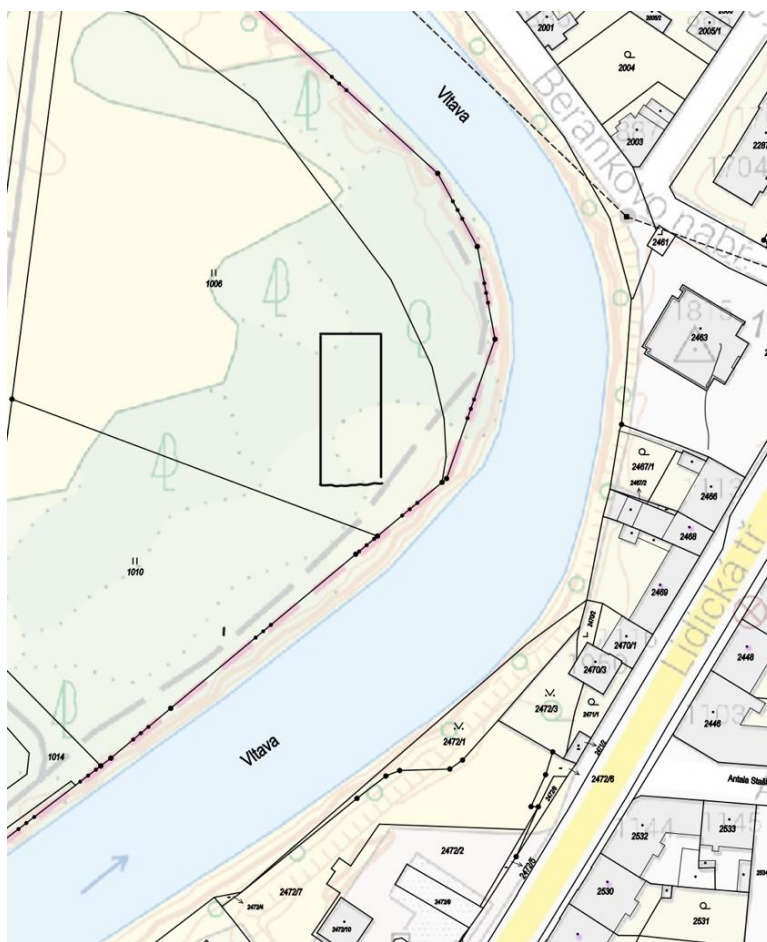
Lokalita leží na okraji města, v oblasti s nižší hustotou zástavby, kde by měla integrace nového objektu na stávající urbanistickou strukturu minimální dopad.

7.3.1 Umístění návrhu

Jelikož je pro tibetské buddhistické stavby charakteristická orientace směrem na východ¹⁸⁹, rozhodla jsem se tak orientovat i buddhistické centrum. Tato orientace nemá jen symbolický význam, ale i praktický, jelikož umožňuje optimální využití denního světla v hlavních částech budovy. Vybraná lokalita pro to poskytuje ideální podmínky. Na východní straně také proudí řeka, která by tvořila nádherný výhled z centra.

¹⁸⁸ ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Nahlížení do katastru nemovitostí*. Online. In: ČÚZK, 2024. Dostupné z: <https://nahlizenidokn.cuzk.gov.cz/>. [cit. 2025-01-26].

¹⁸⁹ LARSEN, Knud a SINDING-LARSEN, Amund. *The Lhasa Atlas: Traditional Tibetan architecture and Townspace*. London: Serindia Publications, 2001, s. 41. ISBN 9781570628672.

Obrázek 84 – Umístění v mapě¹⁹⁰

7.3.2 Návrh napojení na městskou infrastrukturu

Jak již bylo uvedeno, mezi hlavní nevýhody lokality patří obtížnější pěší a automobilová dostupnost. Vzdálenost nejbližší zastávky městské hromadné dopravy je okolo 550 m, což odpovídá téměř 10 minutám chůze pěšky. Na druhém břehu řeky se nachází frekventovaná Lidická třída, která však není s touto lokalitou přímo propojena. V blízkosti se nachází pouze most pro pěší a cyklisty, který je pro přístup k lokalitě z této strany řeky nezbytný, tedy je ho třeba využít při cestě od zastávky MHD. To by mohlo ztížit pohodlný přístup pro návštěvníky, kteří necestují na kole.

¹⁹⁰ ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Nahlížení do katastru nemovitostí*. Online. In: ČÚZK, 2024. Dostupné z: <https://nahliizenidokn.cuzk.gov.cz/>. [cit. 2025-01-26].

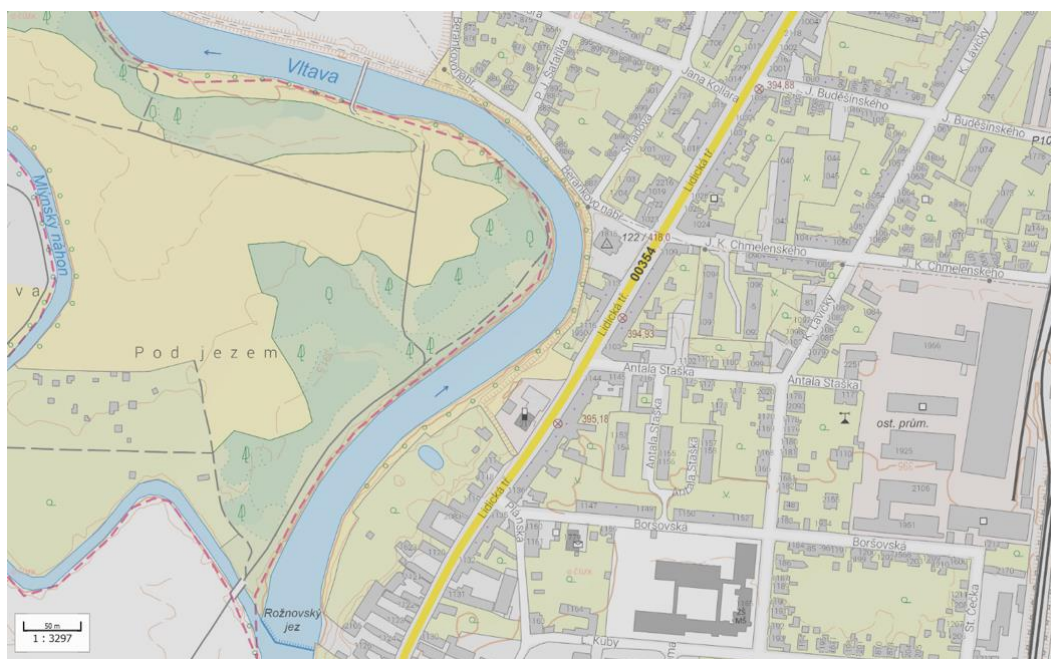
Při prostudování map z minulého století jsem zjistila, že v okolí lokality dříve stál most, který strany řeky propojoval a zajišťoval tak snadnější a rychlejší dostupnost mezi břehy.

Obrázek 85 – 50. léta¹⁹¹

Obrázek 86 – 3. vojenské mapování¹⁹²

Obrázek 87 – Současná mapa¹⁹³

¹⁹¹ CENIA. *Prohlížení mapy*. Online. In: Geoportál CENIA, 2024. Dostupné z: <http://geoportal.gov.cz>. [cit. 2025-01-26].

¹⁹² CENIA. *Prohlížení mapy*. Online. In: Geoportál CENIA, 2024. Dostupné z: <http://geoportal.gov.cz>. [cit. 2025-01-26].

¹⁹³ CENIA. *Prohlížení mapy*. Online. In: Geoportál CENIA, 2024. Dostupné z: <http://geoportal.gov.cz>. [cit. 2025-01-26].

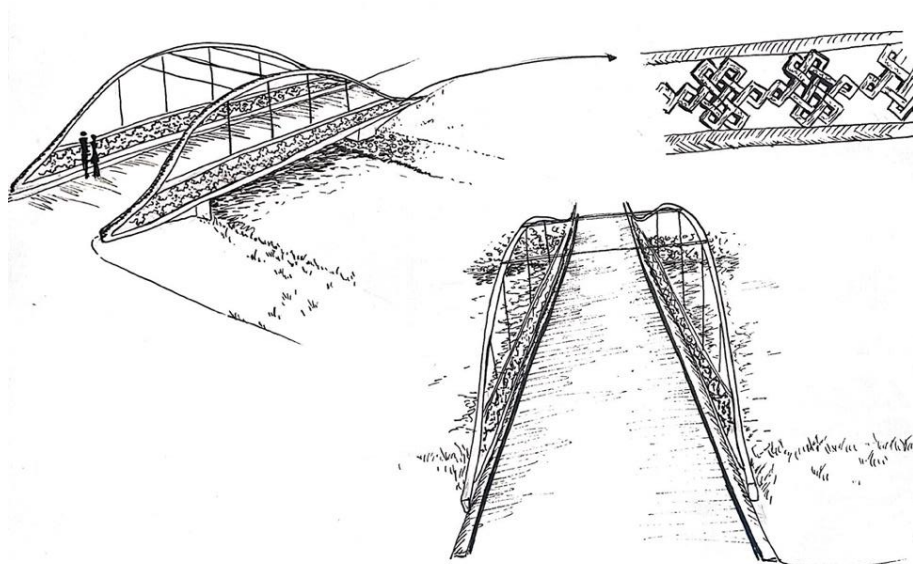
Obnovení tohoto mostu by výrazně zlepšilo dopravní i pěší dostupnost lokality a buddhistického centra. Příjezdové cesty k mostu jsou stále zachovány, což znamená, že by obnova mostu mohla být logisticky a technicky realizovatelná. Dále by propojení s důležitými částmi města, jako je Lidická třída, mohlo poskytnout prostor pro rozvoj a zvýšení atraktivity propojené části.

Jako rychlou ilustraci své představy o možném vzhledu mostu jsem vytvořila vlastní návrh ve formě skici. Přestože by most nesloužil pouze k přístupu do buddhistického centra, chtěla bych most esteticky obohatit o jeden symbolický buddhistický prvek. Jedná se o nekonečný uzel, jehož symbolika je v mé práci výše popsána.

Inspirací pro tvar mostu byla výše zmíněná cyklolávka vedoucí přes řeku Vltavu. Použitým materiálem by bylo především dřevo a beton pro zachování přírodního rázu lokality a zároveň pro připodobnění ostatním mostům a lávkám v okolí lokality.

Obrázek 88 - Cyklolávka přes Vltavu u TJ Meteor¹⁹⁴

Obrázek 89 – Návrh mostu

¹⁹⁴ BENČIČ, Ondřej. *Cyklolávka přes Vltavu u TJ Meteor v Českých Budějovicích*. Online. In: KONSTRUKCE Media. 2018. Dostupné z: http://old.silnice-zeleznice.cz/PublicFiles/UserFiles/image/SZ/2018/sz318/400x240_metd310.jpg. [cit. 2025-01-26].

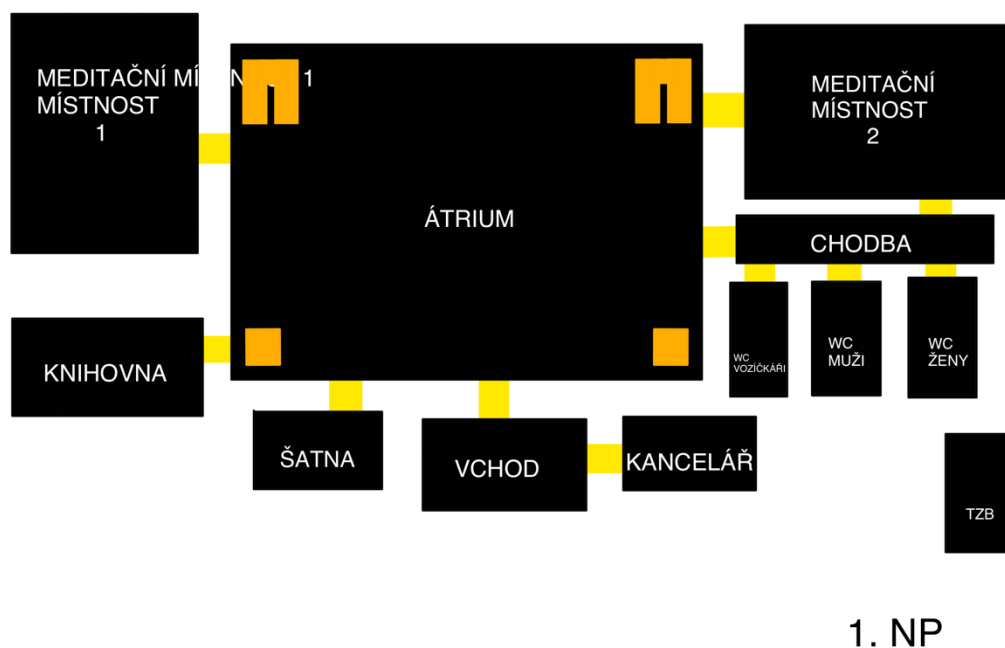
8. Provozní uspořádání a klíčové funkce centra

8.1 Provozní schéma budovy

Při navrhování buddhistického centra jsem se nejprve zaměřila na klíčové místnosti a funkce, které centrum musí poskytovat, s důrazem na meditaci a její benefity. Centrum bude mít tři patra, do kterých jsou rozděleny místnosti, které považuji za klíčové pro správné fungování centra. Jejich rozložení je naznačeno v provozním schématu navrhované budovy.

Provozní schéma obsahuje předpokládané velikosti ploch, které budou následně upřesněny. Propojení místností dveřmi je označené žlutou barvou, schody a výtah jsou označeny barvou oranžovou.

8.1.1 První nadzemní podlaží

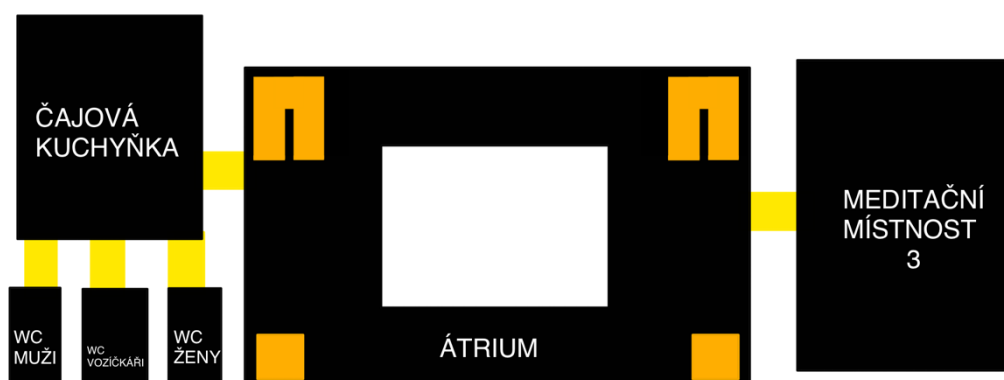
Obrázek 90 – Provozní schéma 1. NP

V přízemí budovy se nachází vstupní místnost s recepcí, která slouží jako orientační bod pro návštěvníky, jelikož zde získají informace o programu a službách centra. Ze vstupní místnosti lze pokračovat do šatny, kde si návštěvníci mohou odložit své osobní věci a obuv. Vstupní místnost je také napojena na kancelář, která slouží jako zázemí pro zaměstnance.

Dále vstupní místnost slouží pro vstup do atria, které je hlavním komunikačním bodem mezi různými částmi centra, a to meditačními místnostmi, sociálními zařízeními, knihovnou a přístupy do dalších nadzemních podlaží. Dále se v přízemí nachází technické zázemí budovy.

Pro přesun do druhého nadzemního podlaží lze využít dvou výtahů a dvou schodišť, každé na jedné straně atria.

8.1.2 Druhé nadzemní podlaží

2. NP

Obrázek 91 – Provozní schéma – 2. NP

Druhé nadzemní podlaží obsahuje odhlučněnou meditační místnost a nápojovou kuchyňku, ve které si mohou návštěvníci centra odpočinout a vychutnat čaj či jiné nápoje. Dále se zde nachází sociální zařízení a propojení s dalším nadzemním podlažím, a to schodištěm a výtahem.

8.1.3 Třetí nadzemní podlaží

3. NP

Obrázek 92 – Provozní schéma – 3. NP

Ve třetím nadzemním podlaží se nachází kromě sociálních zařízení posluchárna sloužící pro přednášky významných buddhistických osob a doprovodné programy v centru. Dále je zde vyhrazen prostor pro zaměstnance a hosty, ve kterých by také mohly probíhat soukromé konzultace s návštěvníky.

8.2 Význam a funkce klíčových místností

Dále budou představeny klíčové místnosti centra a jejich význam, případně mé nápady pro interiér místností. Pro lepší pochopení svého záměru doplňuji k některým ze zmíněných místností jednoduchou skicu prvků interiéru. Tyto náčrty slouží jako vizuální pomůcka pro základní představu.

8.2.1 Meditační místnosti

Meditace je základním prvkem buddhistické praxe a nabízí širokou škálu přínosů pro nastavení vnitřní pohody. Vzhledem k těmto výhodám jsem do buddhistického centra umístila 3 meditační místnosti, které budou schopny uspokojit praktikující.

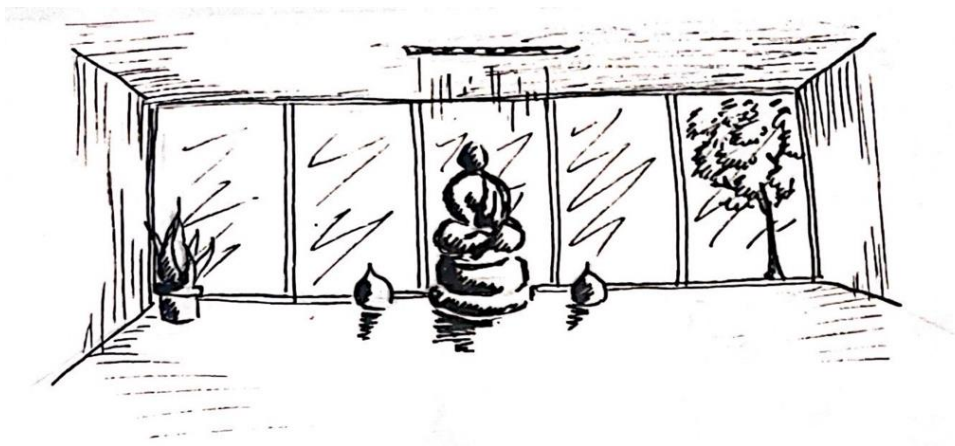
Každá z místností je navržena tak, aby nabízela dostatek prostoru pro cvičení meditace. Na každého člověka je v meditačních místnostech vyčleněn prostor minimálně 130 cm². První místnost má kapacitu 35 osob a je určena především pro vedené a skupinové meditace. Druhá z místností má kapacitu 30 osob a je určena především pro tiché osobní praxe. Poslední z místností se nachází v druhém nadzemním podlaží a je navržena pro intenzivní meditace a jejím odhlučněním přispívá absolutní koncentraci. Má kapacitu 40 osob.

V hlučném městě obyvatelé zažívají neustálou zvukovou zátěž a je obtížné vyhledat absolutní ticho a klid, přestože má pozitivní vliv nejen na koncentraci, ale také na zdraví.¹⁹⁵ Z tohoto důvodu jsem se rozhodla jednu z meditačních místností, konkrétně tu určenou pro intenzivní meditace, odhlučnit použitím širokých, zvukově izolačních stěn. Pro minimalizaci přenosu zvuku, zejména z výtahu, byl mezi stěnami ponechán izolační prostor. To zajistí odstranění veškerých vnějších, rušivých podnětů včetně zvukových vibrací a podpoří meditační praxi.

Mým záměrem je meditační místnosti navrhnout tak, aby co nejvíce využívaly přirozeného denního světla. Proto jsem se rozhodla užít velkých skleněných ploch, které kromě osvětlení zařídí také výhled na okolní přírodu.

V přední části každé z meditačních místností bude umístěna socha Buddhy, který bude nejen vizuální dominantou místnosti, ale také bude sloužit pro jednodušší zaměření pozornosti praktikujících. Materiál, ze kterého budou sochy vytvořeny, by mohl být bronz, nebo případně kámen.

¹⁹⁵ GARONE, Sarah. *8 Physical and Mental Health Benefits of Silence, Plus How to Get More of It*. In: healthline, 2024. Dostupné z: <https://www.healthline.com/health/mind-body/physical-and-mental-health-benefits-of-silence>. [cit. 2025-01-26].

Obrázek 93 – Návrh interiéru meditačních místností

8.2.2 Atrium

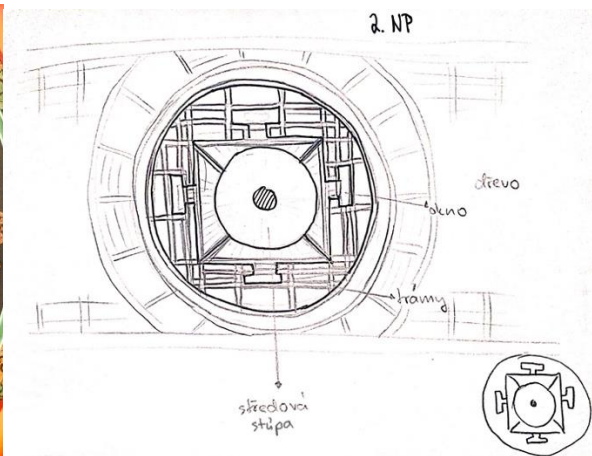
Centrální místnost budovy neboli atrium bude sloužit především jako spojka mezi jednotlivými částmi centra. Jak bylo již uvedeno, vedou z něj dvojce schodiště a dva výtahy. Přestože bude obsahovat některá místa k sezení, není přímo určeno pro delší setrvávání.

Hlavní dominantou atria je prosklená vitrína, která se vyjímá v samotném středu atria a pokračuje do druhého nadzemního podlaží. Vitrína je navržena ve tvaru podlouhlé tibetské stúpy neboli chortenu, jehož vrchol sahá až nad střechu budovy. Uvnitř je zasazen strom bodhi, neboli posvátný fíkovník, pod kterým dosáhl Buddha osvícení. Strom je hluboce symbolickým prvkem v buddhismu a odkazuje na podstatu a počátek buddhistické filozofie.¹⁹⁶

V druhém nadzemním podlaží vitrínu obklopuje ochoz, který umožňuje, v souladu s buddhistickou tradicí, obcházet stúpu, posvátné centrum, po směru hodinových ručiček.¹⁹⁷ Dřevěné trámy stropu jsem se rozhodla uspořádat do tvaru tradiční tibetské mandaly okolo středové stúpy se stromem bodhi. Mým cílem je tak oživit prosklené atrium. Mandala navíc bude viditelná i z prvního nadzemního podlaží.

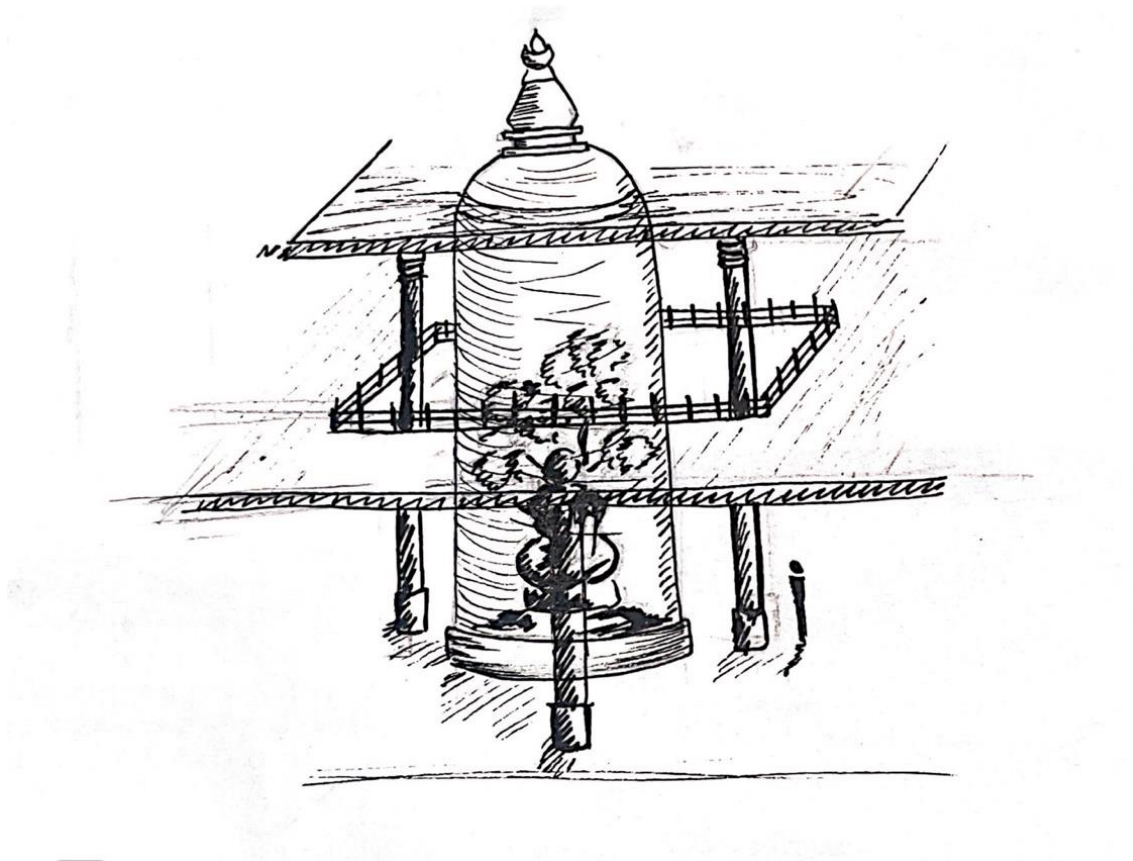
¹⁹⁶ BEER, Robert. *Symboly tibetského buddhismu*. Praha: BB/art, 2005, s. 49. ISBN 80-7341-674-3.

¹⁹⁷ LARSEN, Knud a SINDING-LARSEN, Amund. *The Lhasa Atlas: Traditional Tibetan architecture and Townspace*. London: Serindia Publications, 2001, s. 43. ISBN 9781570628672.

Obrázek 94 – Tradiční tibetská mandala¹⁹⁸

Obrázek 95 – Uspořádání dřevěných trámů stropu 2. NP

Obrázek 96 – Středová stúpa atria

¹⁹⁸ *What is madala art. What is Mandala Art? A Guide to Creating Your Own Mandala*. Online. In: Cottage9. 2024. Dostupné z: <https://c9admin.cottage9.com/uploads/5035/What-is-Mandala-Art.jpg>. [cit. 2025-01-26].

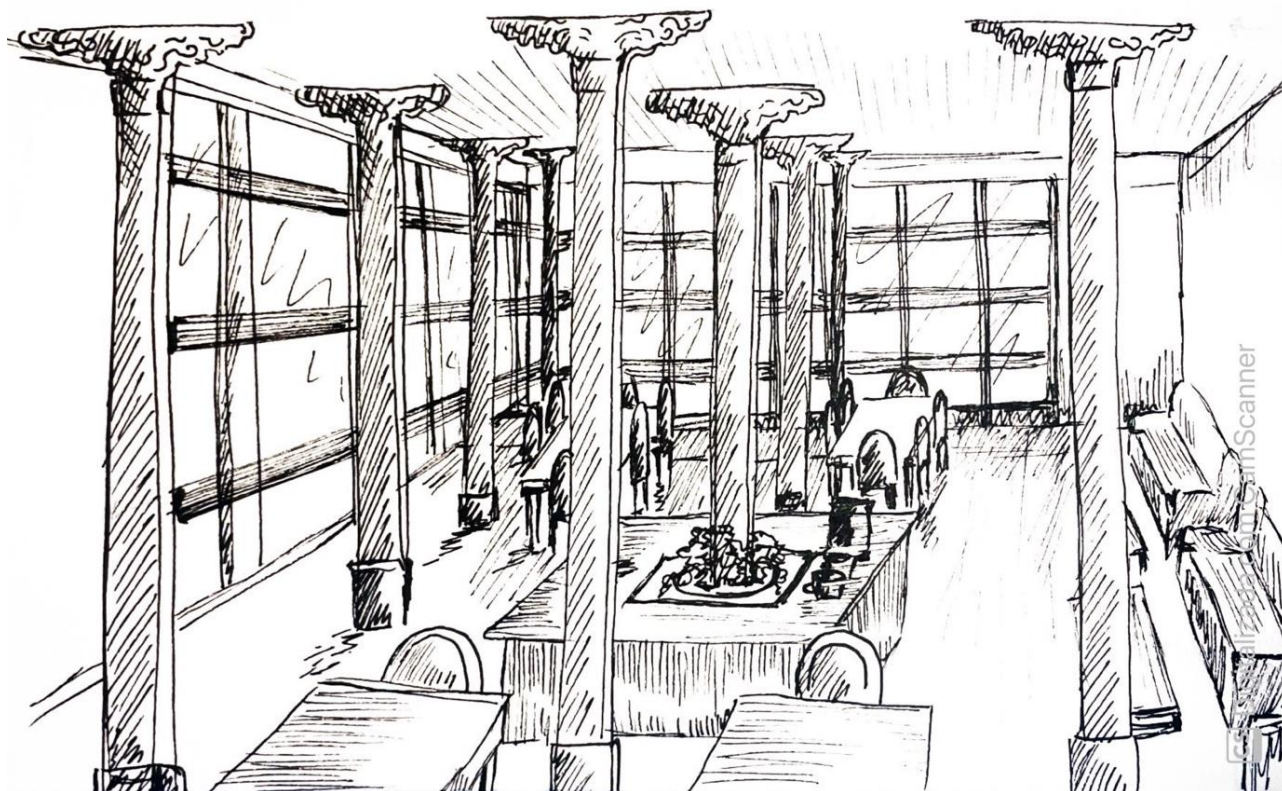
8.2.3 Knihovna

V knihovně se nachází některé z buddhistických knih a textů, a to jak tradiční, tak moderní knihy zaměřené na meditaci, historii a filozofii buddhismu. K dispozici bude několik míst k sezení a čtení. Místnost slouží ke studiu i odpočinku prostřednictvím literatury.

8.2.4 Nápojová kuchyňka

Pro socializaci s ostatními návštěvníky centra a relaxaci slouží nápojová kuchyňka vybavená stoly a židlemi. Podávat by se zde měl především čaj, a to samoobslužně.

Jelikož je interiér centra v moderním, prostorném a světlém stylu, kde dekorativní prvky převážně využívají přírodní materiály, jako je dřevo, rozhodla jsem se tuto místnost navrhnout v kontrastním tradičním tibetském designu interiéru plným pestrobarevných dekorativních prvků. Tím bych chtěla návštěvníkům přiblížit tradici a dodat centru autentičnost. Místnost je pokryta tradičními sloupy, které jsou pomalované a vyřezané charakteristickými motivy. Ty tvoří síť typickou pro tibetské budovy a mezi nimi se nachází prostory pro sezení.

Obrázek 97 – Detail sloupů, inspirace, nákresy

8.2.5 Posluchárna

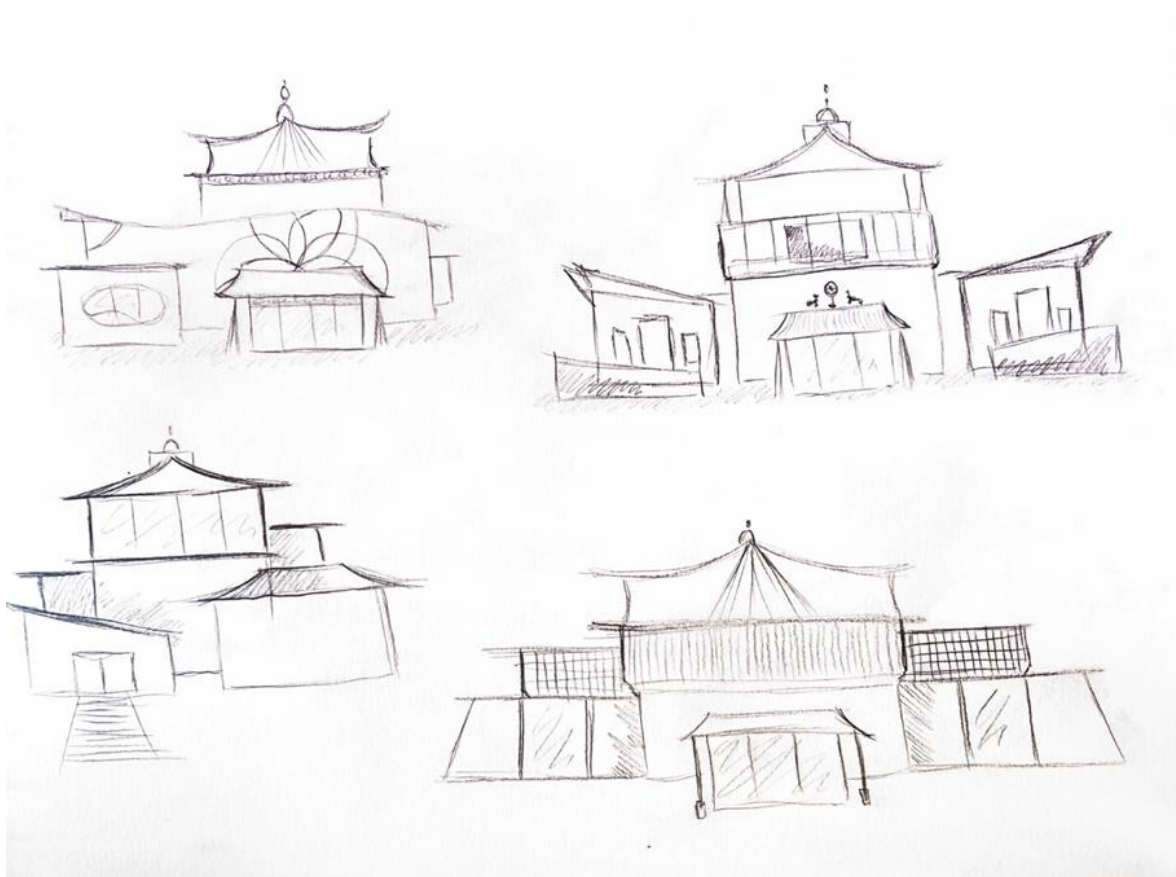
Ve třetím nadzemním poschodí zaujímá největší prostor posluchárna určená pro přednášky buddhistických guru, mnichů, či jiných vzdělaných osob v tématu buddhismu, buddhistických praktik a meditací. Společně se zázemím pro zaměstnance může v dobách, kdy není využívána k přednáškám, sloužit k individuálním či skupinovým konzultacím osobních či existenčních témat.

Posluchárna má několik lavic určených k sezení s kapacitou 30 osob. Velikost jednotlivých sedacích míst a pódia byla určena na základě doporučení z odborné literatury, konkrétně podle knihy *Navrhování staveb – příručka pro stavební odborníky, stavebníky, vyučující i studenty* od autorů Ernsta Neuferta a Petera Neuferta.

9. Prostorové řešení a prezentace návrhu budovy

9.1 První náčrty a koncepty návrhu

V rámci prvních skic jsem pracovala s různými nápady, jak propojit tibetskou architekturu s architekturou moderní a zároveň zakomponovat předem vymyšlené prvky. Improvizovala jsem s různými tvary střech, nakloněním stěn apod.

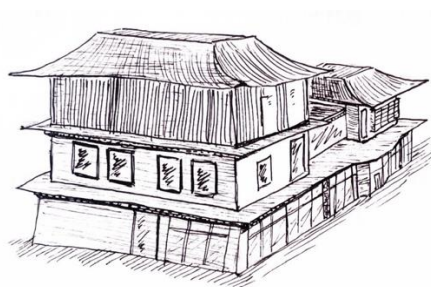

Obrázek 98 – Různé návrhy

Z vytvořených náčrtků jsem vybrala ty varianty, které nejlépe odpovídaly mé původní vizi a zároveň nebyly v rozporu s tibetskou buddhistickou architekturou. Vypracovala jsem návrh, který se mi líbil nejvíce.

Obrázek 99 – Skica návrhu 1

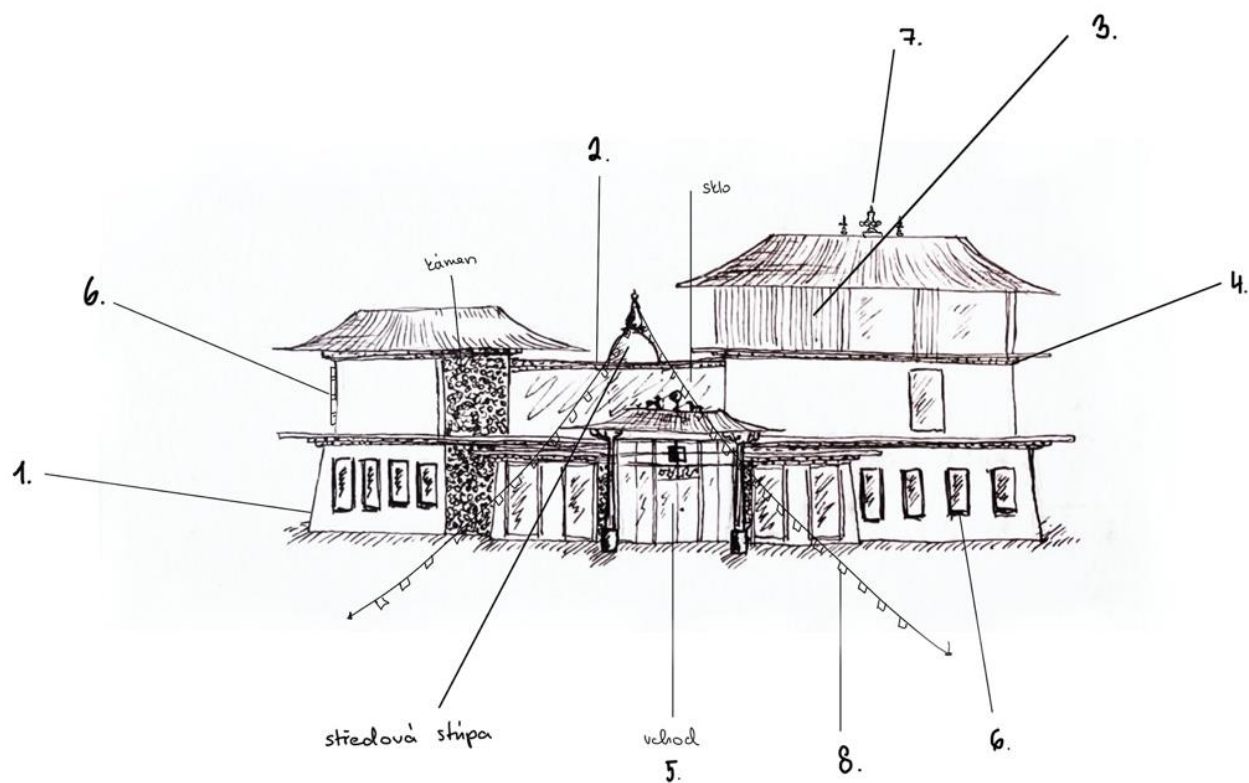

Obrázek 100 – Skica návrhu 2

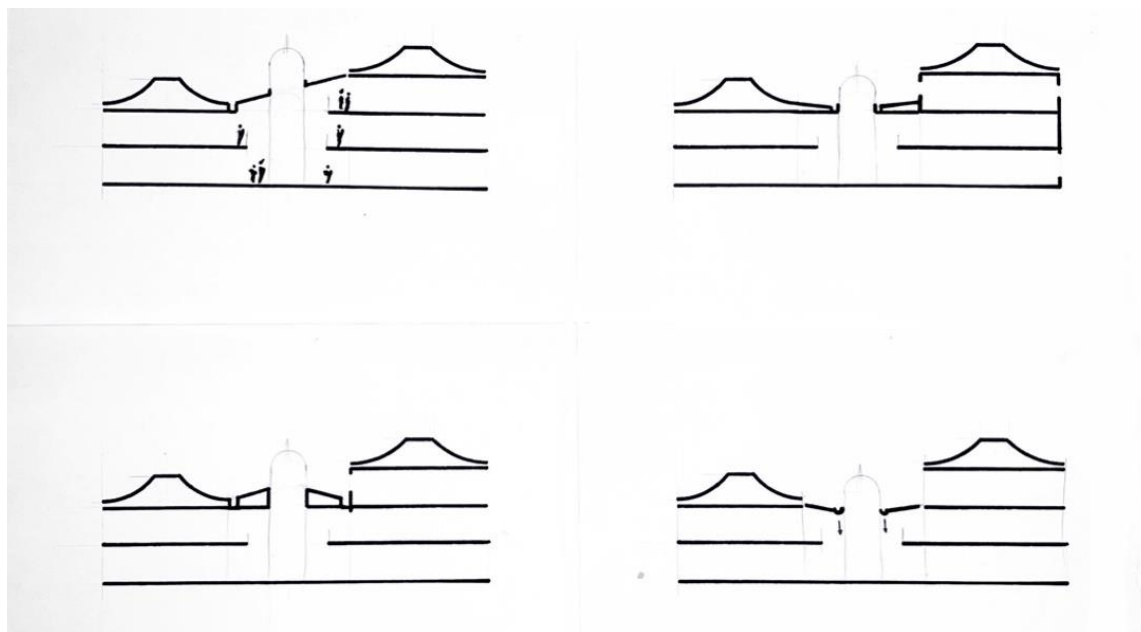
Obrázek 101 – Skica návrhu 3

9.1.1 Popis návrhu

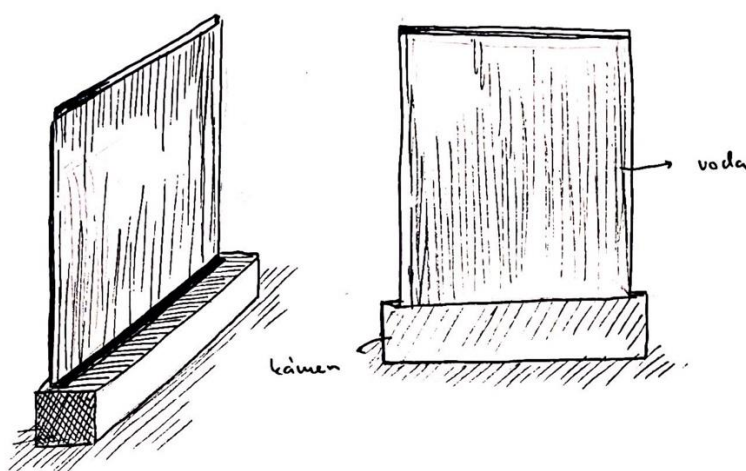
Obrázek 102 – Vybraný návrh s popisem

V návrhu jsem se rozhodla zachovat zužování stěn směrem vzhůru, charakteristický prvek tibetských klášterů, v přízemní části budovy (1). Stěny jsem také chtěla zachovat bílé. Rozhodla jsem se použít koncept rovných i zakřivených střech, rovné mezi jednotlivými patry a zakřivené na vrcholu 2. a 3. nadzemního podlaží. Rovná střecha se také nachází v prostoru mezi jednotlivými částmi budovy zastřešující prosklené atrium prvního patra (2). Zde jsem musela uvážit odtok vody a vypracovala jsem různé varianty.

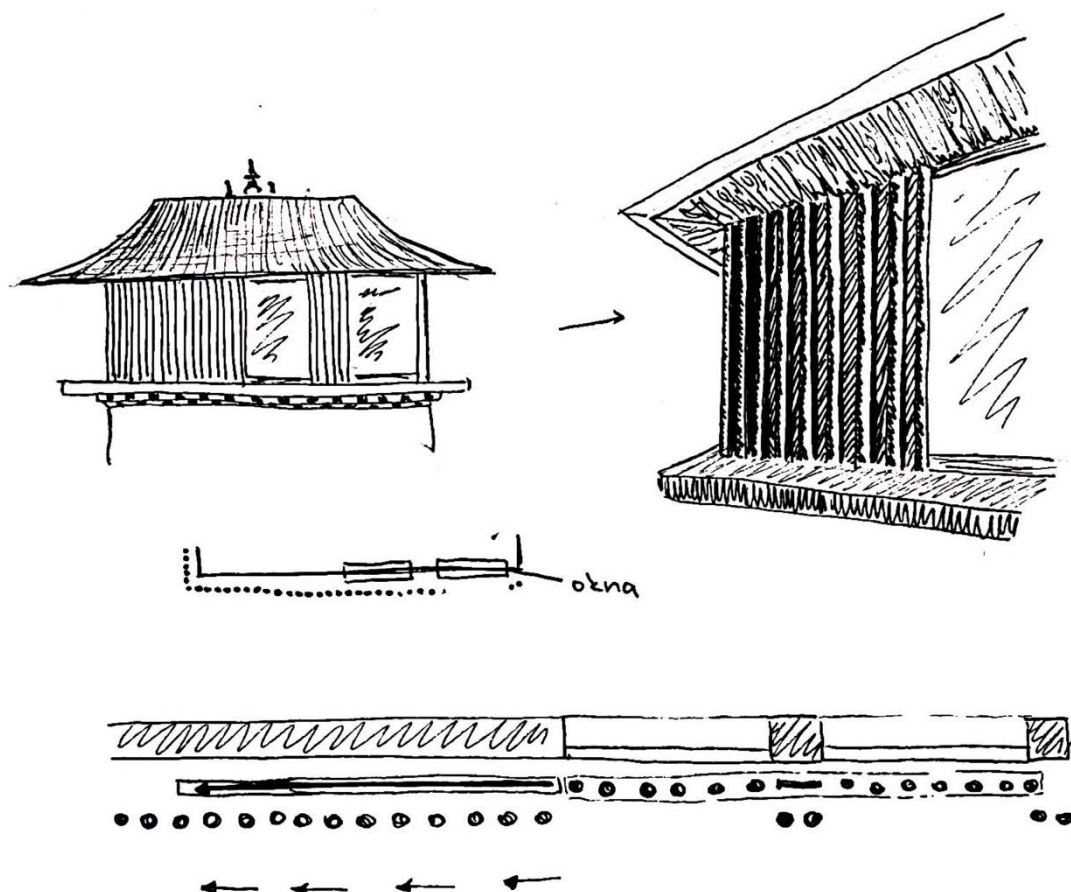
Obrázek 103 – Zastřešení atria

Z variant jsem vybrala poslední a rozhodla jsem se dešťovou vodu svést do interiéru budovy pro estetické účely. Níže je příklad využití dešťové vody v interiéru.

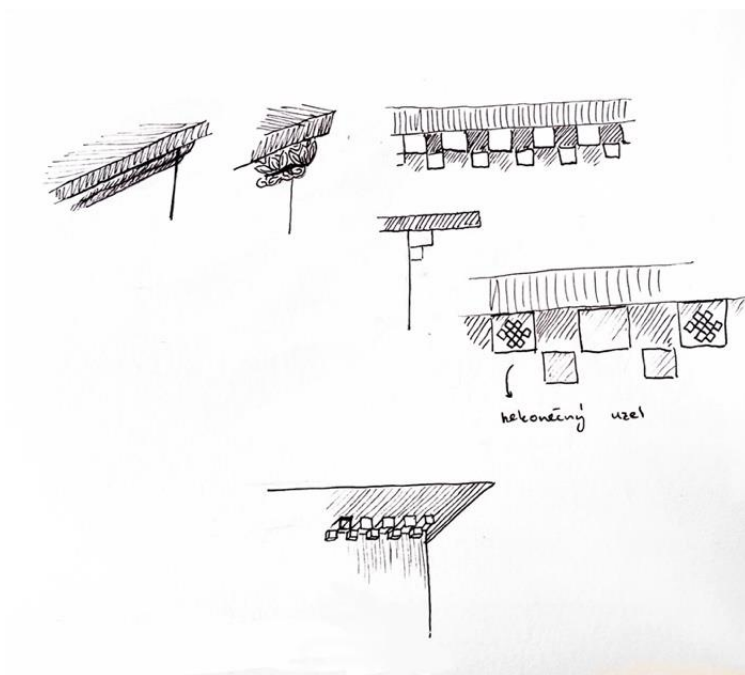
Obrázek 104 – Využití dešťové vody v interiéru

Exteriér třetího nadzemního podlaží jsem se rozhodla obohatit o svislé dřevěné sloupky obklopující všechny strany patra (3). Na místech, kde se nachází okna, by mělo být možné sloupky vysunout či zasunout pro možnost zastínění slunečního světla v posluchárně a prostorách pro zaměstnance.

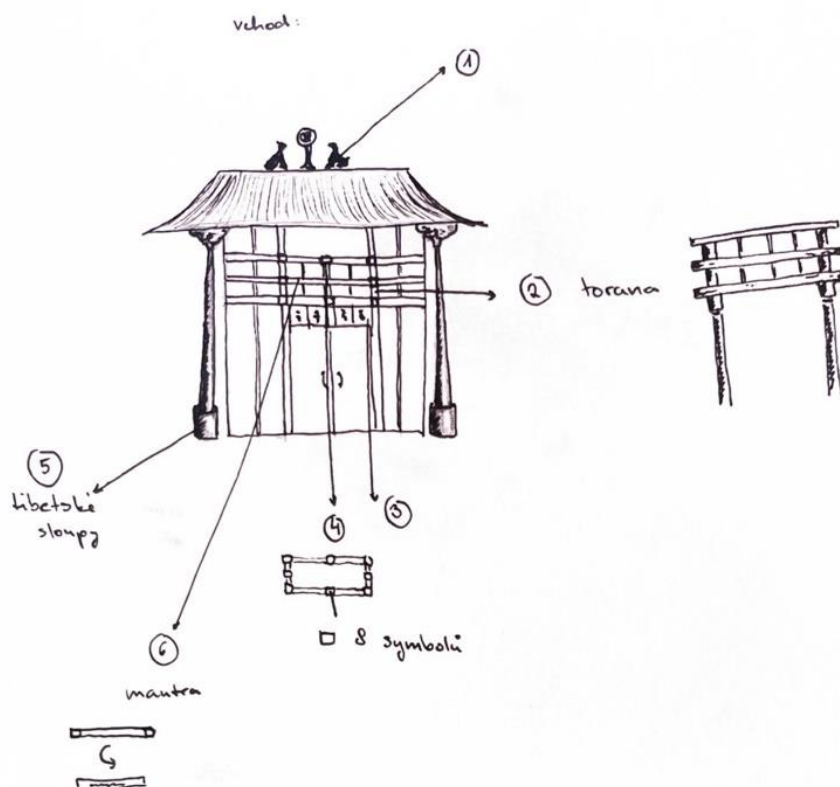
Obrázek 105 – Design exteriéru 3. NP

Dále jsem se zaměřila na okrasné římsy, které vodorovně člení stěny (4). V tibetské architektuře jsou římsy často zdobné a vyřezávané. Mým cílem bylo zdobný prvek přenést i do mého návrhu buddhistického centra, avšak v modernějším a jednodušším provedení. Po zvážení několika možností jsem se rozhodla použít dřevěné trámy ve dvou řadách, které vystupují ze stěny, jak lze pozorovat na obrázku. Každý druhý trám v horní řadě je ozdoben motivem nekonečného uzlu vyrytým do dřeva.

Obrázek 106 – Ozdobné řimsy

Také jsem se zaměřila na vchod, který nese několik prvků buddhismu a jeho architektury (5).

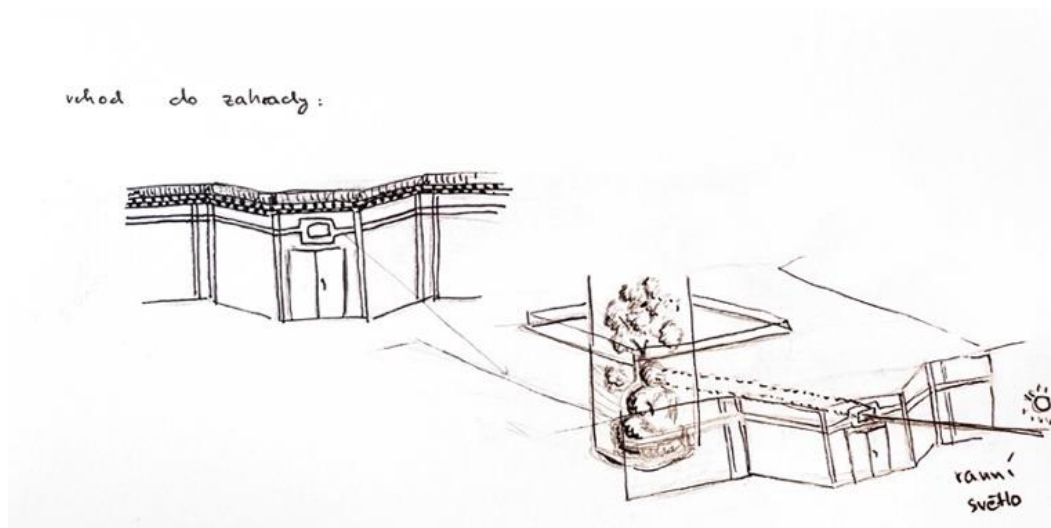
Obrázek 107 – Detail hlavního vchodu do budovy

Na vrcholu střechy zastřešující hlavní vchod se nachází bronzová socha kola dharmy obklopeného dvěma jeleny, jejichž symbolika byla v mé práci popsána.

Hlavní vchod je především prosklený, včetně prosklených vchodových dveří. Mezi jednotlivými prosklenými částmi jsou dřevěné trámy, které jsem se rozhodla uspořádat do tvaru tzv. torany neboli vstupní brány do chrámů a stúp pocházející z nejstarší indické buddhistické architektury.

Nad horní okraj dveří jsem se rozhodla umístit vyřezaná vyobrazení Čtyř nebeských králů Čaturmuhárádžovů, kteří podle buddhistické tradice chrání svět před zlými silami. Každý drží v ruce předmět, který symbolizuje jeho moc – štěstí, spravedlnost, harmonii a vševědomost.¹⁹⁹ Jelikož torany bývaly pokryté buddhistickými symboly, rozhodla jsem se do dřevěné struktury vchodu, připomínající toranu, přidat osm šťastných symbolů, vyřezaných do míst označených na obrázku.

Z každé strany vchodu se nachází sloup, jehož hlavice má tvar tradičních tibetských sloupů a jehož tělo se směrem k zemi mírně rozšiřuje. Posledním detailem, který jsem se rozhodla umístit do hlavního vchodu, je mantra ukrytá na zadní straně jednoho z vodorovných trámů. Ta má za úkol požehnat každého návštěvníka centra.

Obrázek 108 – Detail vchodu do zahrady

¹⁹⁹ KANE, Lee. *4 Guardians of the World and Dharma: the Watchers of the World: the Four Heavenly Kings in Buddhism, Their Mantras and Practice*. Online. In: Buddha Weekly. Dostupné z: <https://buddhawebly.com/the-watchers-of-the-world-the-four-heavenly-kings-in-buddhism-their-mantras-and-practice/>. [cit. 2025-01-26].

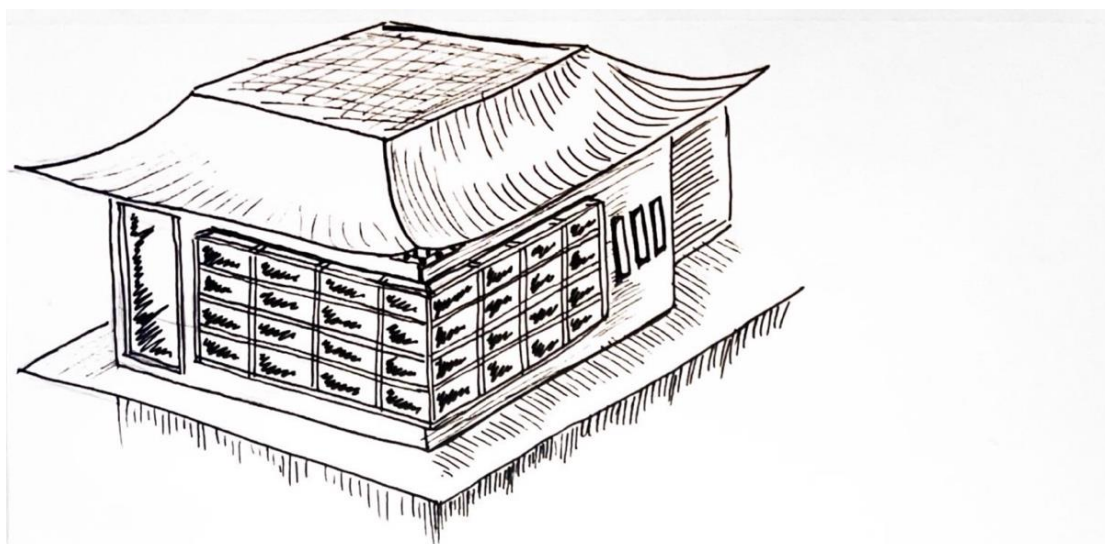
Nad zadním vchodem budovy se nachází dřevěný obdélník, uvnitř prosklený, který má ohraničit ranní sluneční světlo proudící do budovy tak, aby osvítilo tvář Buddhy umístěného do středové stúpy uprostřed atria, a tím symbolizovalo osvětlení.

Dalším architektonickým prvkem navrhovaného centra je prosklená část stěny nápojové kuchyňky (6). Inspirace této stěny nepochází z tradiční architektury Tibetu, ale Bhútánu. Tedy země, ve které je tibetský buddhismus praktikován. Mým cílem bylo napodobit část zvýrazněnou na obrázku. Prosklená část je ohraňována dřevěnou konstrukcí.

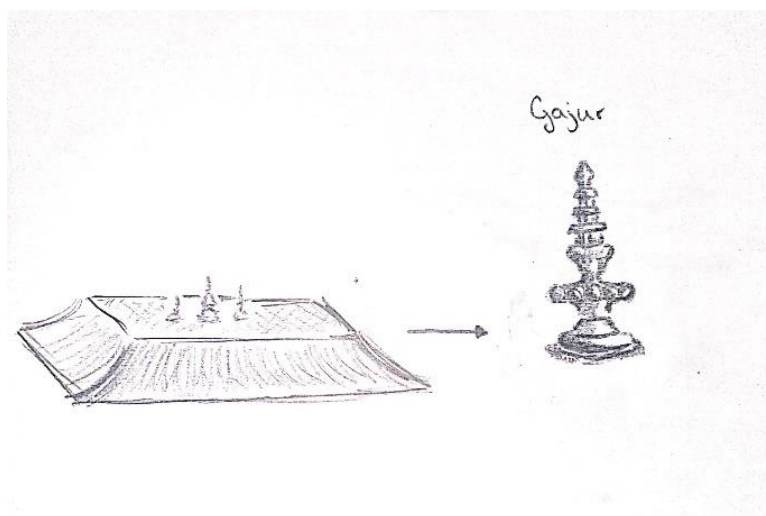
Obrázek 109 – Tradiční bhútánský dům²⁰⁰

²⁰⁰ LAMICHHANE, Gaurav. *Traditional Bhutanese House*. Online. In: Amen Bhutan Tours and Treks Pvt. Ltd. Dostupné z: <https://amen-api.flamingoitstudio.net/media/attachments/Traditional%20Bhutanese%20Houses.jpg>. [cit. 2025-01-26].

Obrázek 110 – Detail prosklené stěny náp. kuchyně

Na vrcholu střechy budovy se nachází tzv. Gajur (7). Obvykle se nachází právě na nejvyšším bodě kláštera a dle tradice budovu chrání.²⁰¹ Použitý materiál může být bronz nebo jiný kov. Na Gajur jsou navázané tibetské modlitební vlajky, které jsou navěšené na provázku vedoucímu k zemi.(8)

Obrázek 111 – Detail střechy - Gajur

²⁰¹ HIEMSTRA, Gabe. *Gajur: 1 definition*. Online. In: Wisdom Library. 2024. Dostupné z: <https://www.wisdomlib.org/definition/gajur>. [cit. 2025-01-26].

9.2 Půdorys budovy

Půdorysy byly původně vypracovány v měřítku 1:50. Počet a velikost sociálních zařízení dle knihy *Navrhování staveb – příručka pro stavební odborníky, stavebníky, vyučující i studenty* od autorů Ernsta Neuferta a Petera Neuferta.

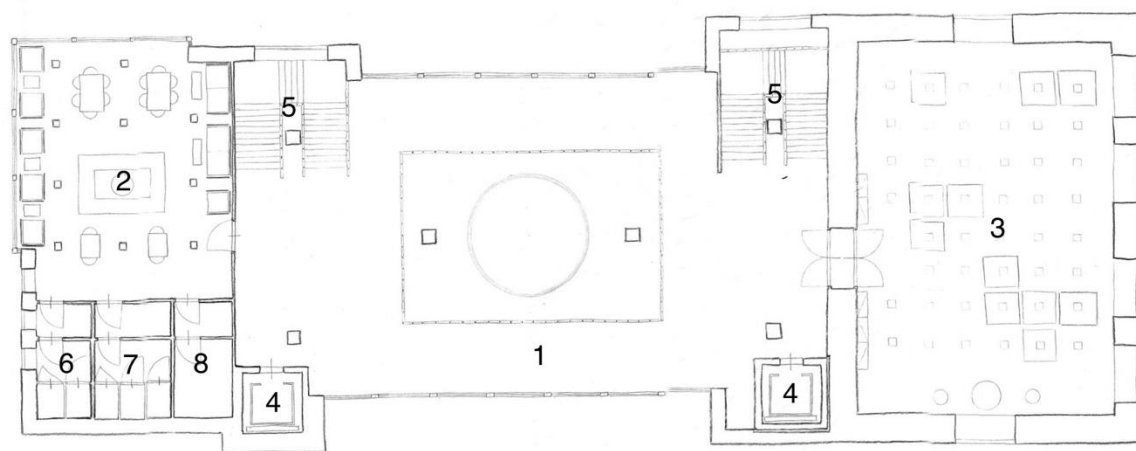
9.2.1 První nadzemní podlaží

Obrázek 112 – Půdorys 1. NP

1. Vchodová místnost
2. Atrium
3. Šatna
4. Kancelář, zázemí pro zaměstnance
5. Meditační místnost 1
6. Meditační místnost 2
7. Knihovna
8. Výtah
9. Schodiště
10. WC vozíčkáři
11. WC ženy
12. WC muži
13. Technické zázemí budovy

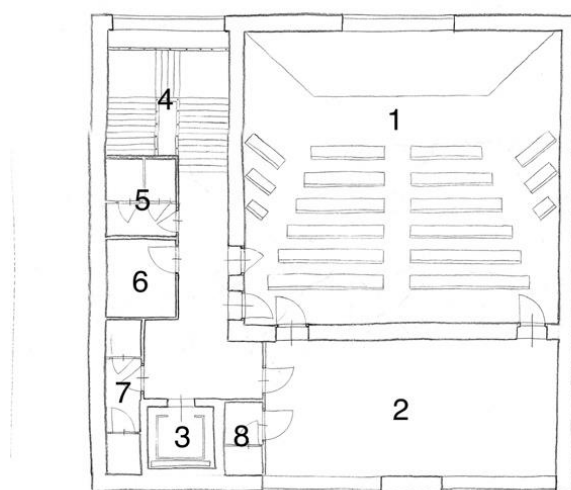
9.2.2 Druhé nadzemní podlaží

Obrázek 113 – Půdorys 2. NP

1. Atrium
2. Nápojová kuchyňka
3. Meditační místnost 3
4. Výtah
5. Schodiště
6. WC muži
7. WC ženy
8. WC vozíčkáři

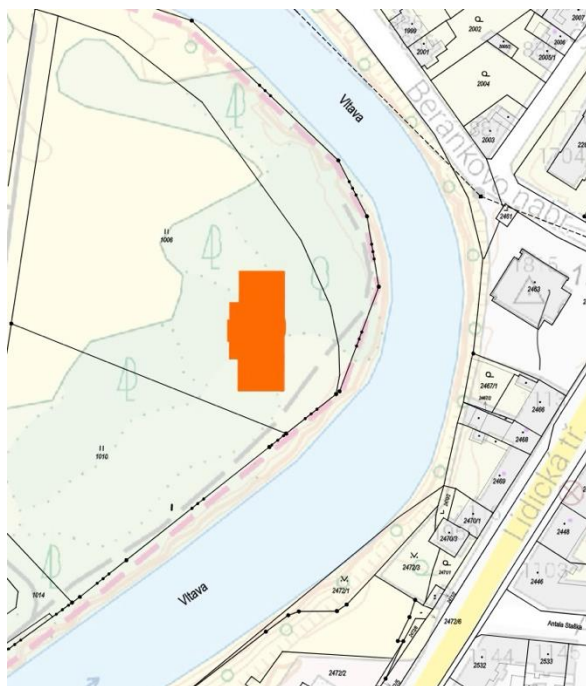
9.2.3 Třetí nadzemní podlaží

Obrázek 114 – Půdorys 3. NP

1. Posluchárna
2. Zázemí pro zaměstnance
3. Výtah
4. Schodiště
5. WC muži
6. WC vozíčkáři
7. WC ženy
8. WC zaměstnanci

Pro lepší představu jsem půdorys také zakreslila do mapy vybrané lokality.

Obrázek 115 – Půdorys v katastrální mapě

9.3 Charakteristický řez budovou

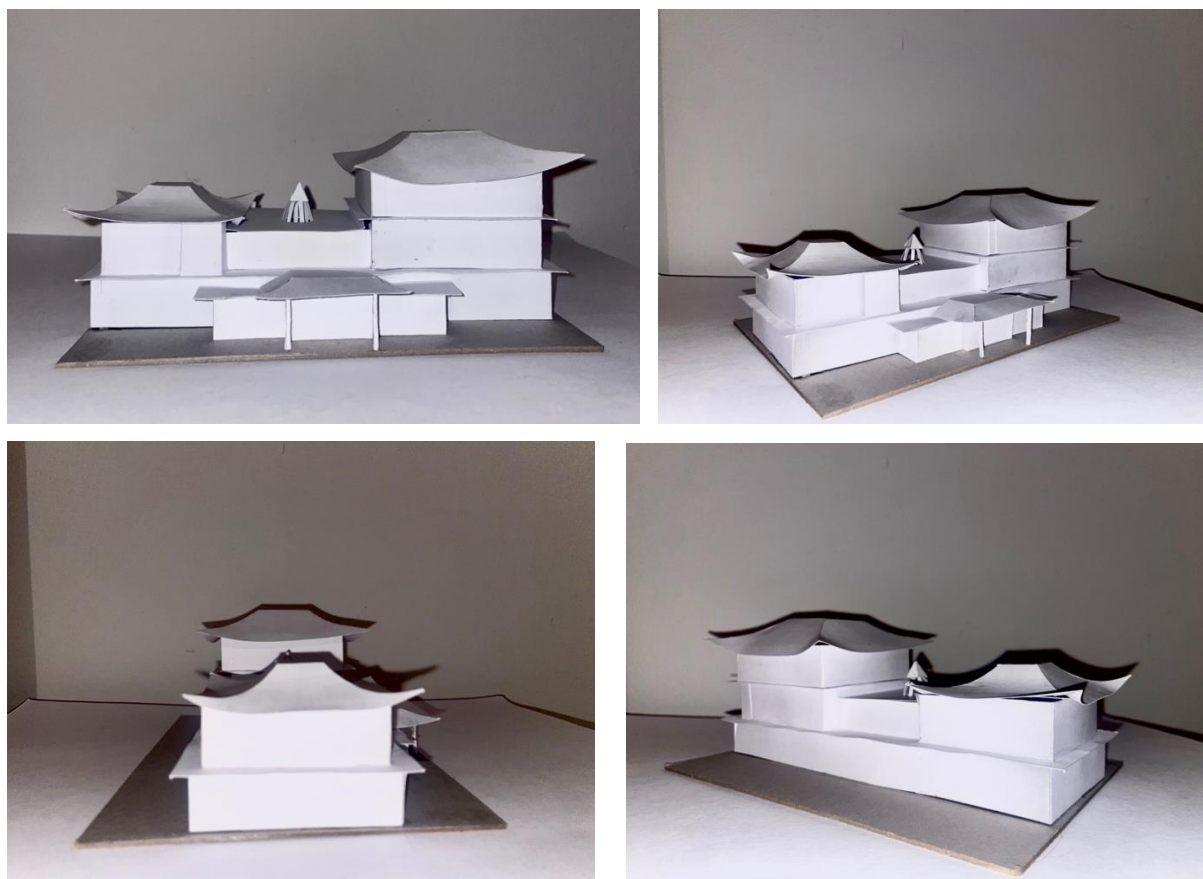

Obrázek 116 – Charakteristický řez budovou

Doplnění k řezu: Výška stropů je 3,5 metru, ve středové části se tedy jedná o 7 m. Řez byl původně vypracován v měřítku 1:50.

9.4 Hmotová skica

Pro lepší pochopení celkového dojmu z návrhu, měřítka a prostorového uspořádání jednotlivých částí jsem vypracovala hmotovou skicu budovy, ve které se pracuji se základními tvary navrhovaného centra.

Obrázek 117 – Hmotová skica

Hmotová skica byla vypracována v měřítku 1:200.

9.5 Výsledný návrh budovy

Návrh budovy jsem zpracovala ve formě malby.

Obrázek 118 - Výsledný návrh budovy

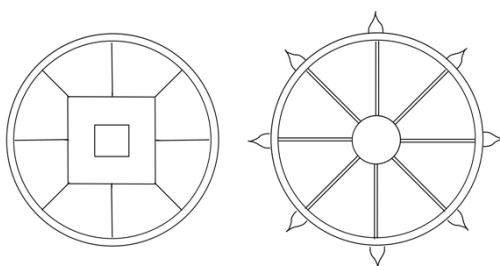
9.6 Zahrada a prostor pro venkovní meditace

Pro zahradu jsem se rozhodla využít motiv mandaly, jejíž centrum je stúpa umístěná uvnitř budovy. Mandala je jedním z nejrozšířenějších symbolů buddhismu a v buddhistické architektuře jsou chrámy a kláštery často navrženy podle mandaly.

Mandala zobrazuje strukturu vnějšího i vnitřního světa. Jedná se o kruh okolo středu (posvátného centra), který symbolizuje náš potenciál stát se osvícenými a celá mandala symbolizuje cestu k osvícení. Klíčovými jsou ve vyobrazení mandaly světové strany, kde každá z nich nese jiné charakteristiky, vyobrazení a barvy. Dále vždy symbolizuje pětice propojené s buddhistickým učením, například pět elementů, které tvoří svět kolem nás – prostor, voda, země, oheň a vzduch, pět agregátů neboli hlavních složek našeho vědomí – hmota, pocity, vůle,

vnímání, a vědomí, pět negativních vlastností, a naopak pět moudrostí, které nám pomáhají negativní vlastnosti překonat.²⁰²

Pracovala jsem s několika možnostmi uspořádání zahrady. Mým účelem bylo, aby zahradou vedlo osm cest směřujících od centra k vnějšímu kruhu mandaly, jako tomu je v kole dharmy, kterou jsem se v jedné z variant přímo inspirovala. Ty totiž nesou symboliku osmidílné stezky. Nakonec jsem se rozhodovala mezi těmito uspořádáními.

Obrázek 119 – Uspořádání zahrady

Nakonec jsem pro tvar zahrady buddhistického centra vybrala možnost číslo 1. Zahradu jsem navrhla do tvaru kruhu okolo středové stúpy symbolizující osvícení a využila jsem barev a jejich symbolik pro jednotlivé světové strany při výběru rostlin a dalších prvků zahrady:

- východ – zde je modrá barva, což znamená začátek cesty meditace
- jih – žlutá barva symbolizuje růst a stabilitu
- západ – červená barva ukazuje sílu a transformaci
- sever – zelená barva reprezentuje rovnováhu a klid²⁰³

Na východní straně zahrady jsem se rozhodla nejen kvůli modré barvě navrhnout malý rybníček s lotosovými květy. Lotosové květy symbolizují mimo jiné osvícení a jejich vzrůst z bahnitě vody je metaforou pro cestu k jeho dosažení, což se dle mého názoru hodí pro východní stranu mandaly. Další z rostlin, které by mohly růst na této straně mandaly, jsou fialky, které s modrou barvou ladí a symbolizují pokoru a mír, což odpovídá duchovní cestě

²⁰² BRAUEN, Martin. *The mandala: A guide to transformation*. Online. In: Rubin Museum of Himalayan Art 2001. Available from: <https://rubinmuseum.org/the-mandala-a-guide-to-transformation/>. [cit. 2025-01-25].

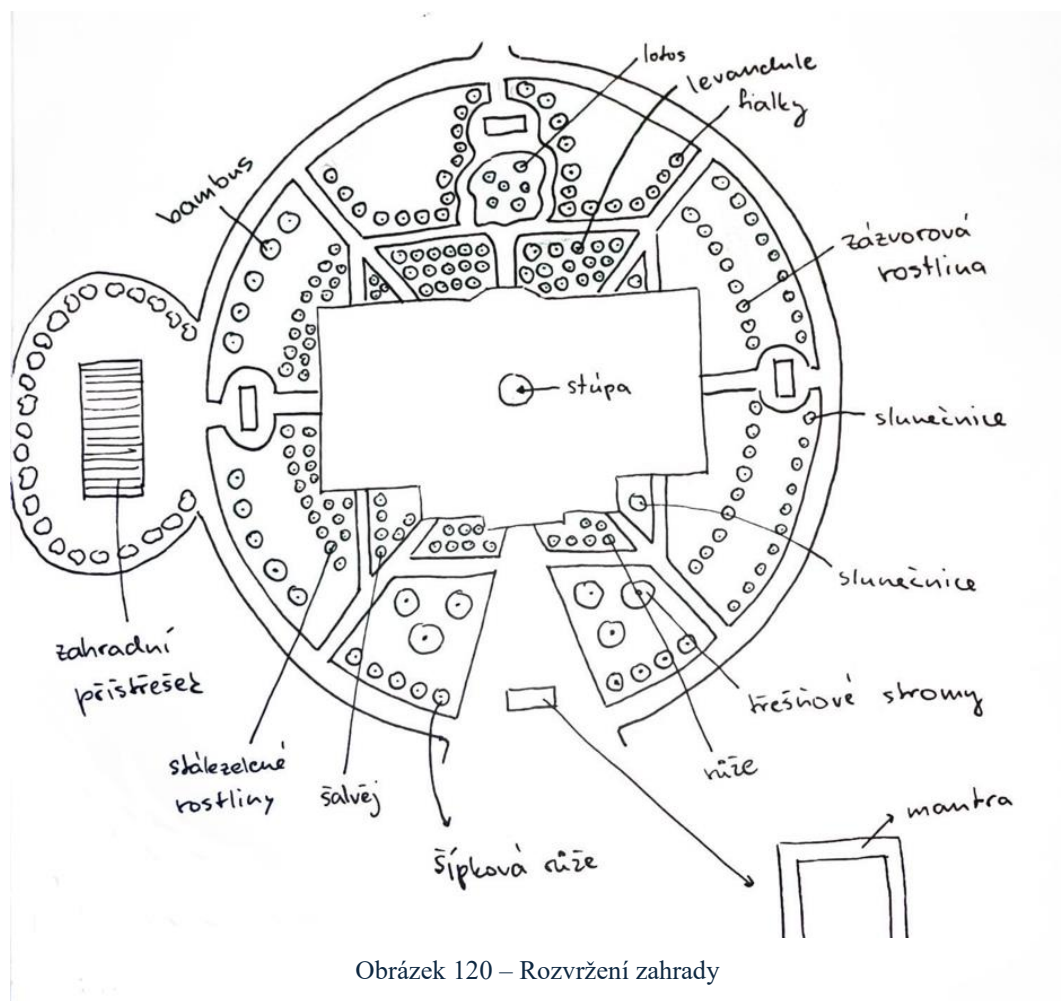
²⁰³ BRAUEN, Martin. *The mandala: A guide to transformation*. Online. In: Rubin Museum of Himalayan Art 2001. Available from: <https://rubinmuseum.org/the-mandala-a-guide-to-transformation/>. [cit. 2025-01-25].

východu. Třetí rostlinou by mohla být levandule, která je spojena s uklidňujícími a čistícími účinky.

Severní strana reprezentuje rovnováhu a nese zelenou barvu, proto by zde mohly růst rostliny jako je bambus, jakožto symbol síly a flexibility, šalvěj nebo jiné stálezelené rostliny.

Příklad rostlin, které by mohly růst na západní straně mandaly, jsou šípková růže a třešňové stromy. Obojí kvetou růžovými květy a mění se v červené plody, tedy jsou nejen charakteristické červené barvy, ale také mohou symbolizovat transformaci. Šípková růže má navíc trny, ve kterých se skrývá její síla. Kromě šípkové růže by zde mohly být vysazeny i růže zahradní.

Jižní strana odkazuje na růst a stabilitu a reprezentuje jí žlutá barva. Mým nápadem pro jižní stranu jsou žluté slunečnice, které může symbolizovat růst a energii, především sluneční. Další rostlinou na jižní straně by mohla být zázvorová rostlina, která je známá svými léčivými vlastnostmi a může symbolizovat zemi a stabilitu.

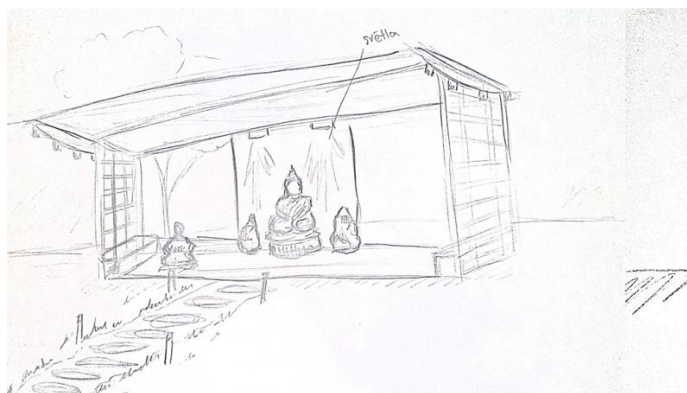
Obrázek 120 – Rozvržení zahrady

Na každé světové straně se také nachází kamenná brána s vytesanou mantrou.

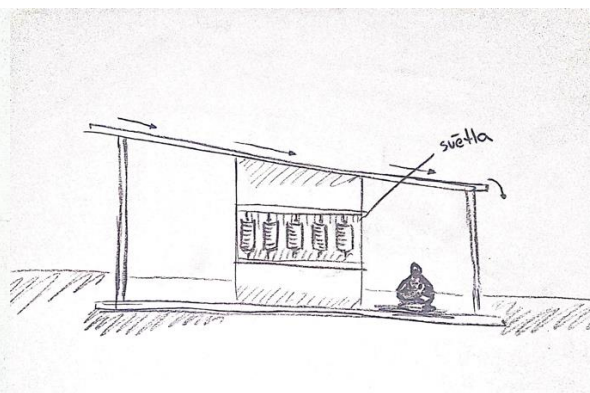
Doplnění k výběru rostlin: Mnou vybrané rostliny slouží pouze pro představu a jejich symbolika není dána buddhismem, jedná se pouze o mé vlastní nápady. Návrh zahrady je také pouze ilustrační.

Dále jsem se rozhodla u centra navrhnout jednoduchý dřevěný přístřešek určený k venkovním meditacím, a to na severní straně budovy, jelikož meditace je cestou ke klidu a rovnováze. Jeho struktura je otevřená z důvodu ventilace a propojení s okolím. Střechu jsem nakreslila s mírným sklonem pro lepší odtok vody.

Zadní strana přístřešku je pokryta několika modlitebními mlýnky, které slouží v tibetském buddhismu ke stejnému účelu jako je recitace manter, svatých slov, vět či spojení. Mlýnky jsou dřevěné válce s vyřezanými mantrami, kterými lze otáčet okolo své osy připevněné ke stěně.²⁰⁴

Obrázek 121 – Detail zahradního přístřešku 1

Obrázek 122 – Detail zahradního přístřešku 2

Obrázek 123 – Detail zahradního přístřešku 3

9.7 Prostorový model

Výsledkem mé práce je mnou vytvořený zjednodušený fyzický model budovy, který slouží k názorné prezentaci návrhu. Model byl vytvořen z papíru, kartonu a dřeva v měřítku 1:200 a zachycuje prostorové uspořádání budovy a její proporce. Model byl vložen do systematického návrhu zahrady.

²⁰⁴ *Prayer wheel*. Online. In: Encyclopedia Britannica, 2020.

Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/prayer-wheel>. [cit. 2025-01-25].

Obrázek 124 – Prostorový model foto 1

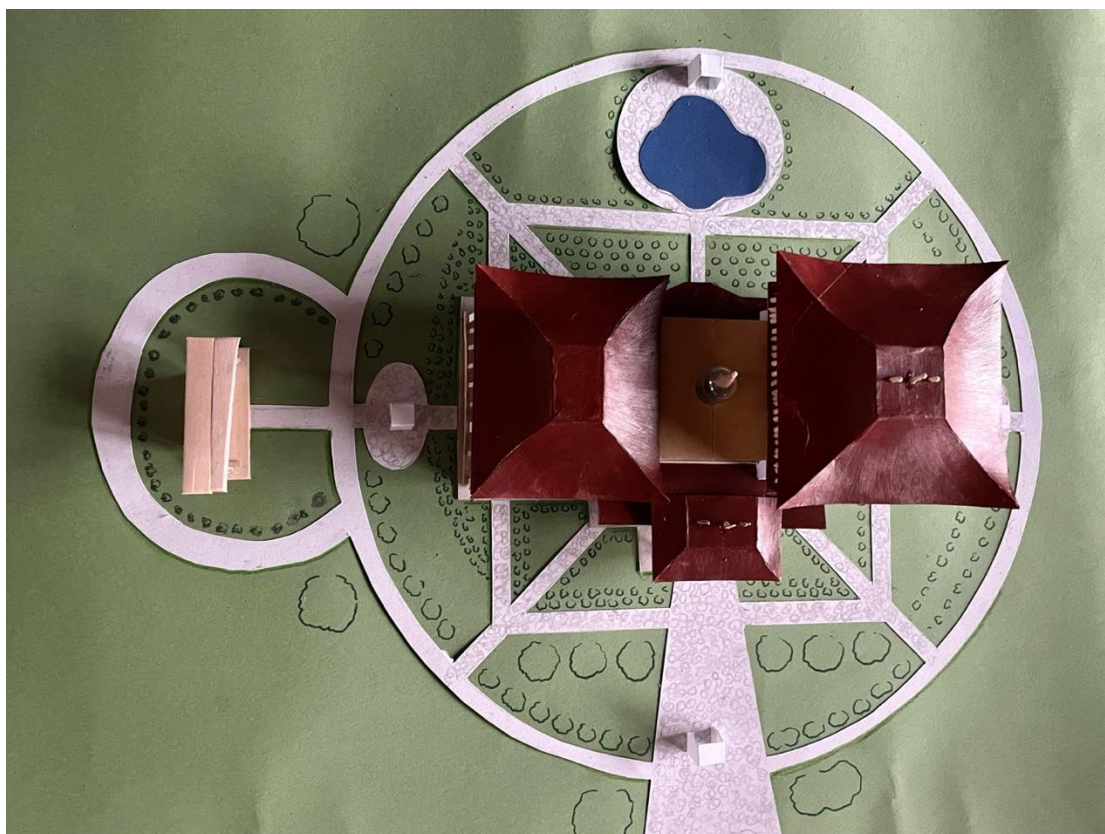
Obrázek 125 – Prostorový model foto 2

Obrázek 126 – Prostorový model foto 3

Obrázek 127 – Prostorový model foto 4

Obrázek 128 – Prostorový model foto 5

Obrázek 129 – Prostorový model foto 6

Závěr

Tato práce se zaměřila na buddhistickou architekturu a na návrh buddhistického centra v Českých Budějovicích. Hlavním cílem bylo nejen vysvětlit architekturu tradičních i moderních buddhistických staveb, ale také vytvořit návrh centra, které by představovalo prostor pro vzdělání, odpočinek a meditaci.

V teoretické části byla nejprve popsána podstata buddhismu, jeho historie, vývoj, hlavní směry a principy. Dále následovala kapitola věnovaná buddhistické architektuře, kde byly rozebrány její historické kořeny, typické prvky a vývoj v různých zemích se zvláštním zaměřením na tibetskou buddhistickou architekturu. Jedna kapitola byla věnována také moderním buddhistickým stavbám, které kombinují tradiční symboliku s novými stavebními postupy.

Praktická část se soustředila na podání mého vlastního návrhu buddhistického centra v Českých Budějovicích ve fázi ideového záměru. Nejprve byly analyzovány mnou vybrané lokality, jejich výhody a nevýhody z hlediska dostupnosti a vhodnosti pro výstavbu. Jedna z nich byla v zájmu této práce vybrána. Zde jsem také podala návrh pro propojení lokality s městskou infrastrukturou prostřednictvím mostu. Dále byly představeny místnosti, které by centrum mělo obsahovat pro správné fungování a harmonii. Místnosti jsem propojila v provozním schématu a s jeho pomocí vypracovala návrh, který vycházel z tradiční buddhistické architektury, ale zároveň byl přizpůsoben podmínkám v Českých Budějovicích.

Výsledkem mé práce je zjednodušený fyzický model, který efektivně zobrazuje jednotlivé architektonické prvky centra a použité materiály. Zároveň zachycuje i integraci centra do okolní zahrady, kterou jsem navrhla tak, aby vytvářela klidné a meditační prostředí. Zahrada je ve tvaru mandaly, rozléhající se okolo středové stúpy, která se nachází uprostřed budovy.

Úkolem centra je představit početné benefity buddhismu veřejnosti. Je dokázáno, že buddhistické praktiky, jako je meditace, mají pozitivní vliv na mentální zdraví člověka, což je obzvláště v současné době, nejen pro obyvatele Českých Budějovic, klíčové.

Seznam zdrojů

- ALTAF, Mohsin. *How job stress effect the career satisfaction of an employee*. PDF. Online. In: Proceedings of the International Conference of Management, Economics and Social Science (ICMESS'2011), Bangkok, Thailand. 2011. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Dr-Altaf/publication/283053858_How_job_stress_effect_career_satisfaction_of_an_employee/links/5627bb3208aef25a243be24d/How-job-stress-effect-career-satisfaction-of-an-employee.pdf. [cit. 2025-02-03].
- Ashoka pillar at Vaishali, Bihar, India. Online. In: Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/13/Ashoka_pillar_at_Vaishali%2C_Bihar%2C_India_2007-01-29.jpg. [cit. 2025-03-16].
- Aymeric. *Le temple de Jokhang*. Online. In: Les Petits Mandarins. 2017. Dostupné z: <https://blog.lespetitsmandarins.fr/themes/images/upload/jokhang/999x666deco.jpg>. [cit. 2025-01-26].
- BEER, Robert. *Symboly tibetského buddhismu*. Praha: BB/art, 2005. ISBN 80-7341-674-3.
- BECHERT, Heinz, GOMBRICH, Richard. *The World of Buddhism*. Online. London: Thames & Hudson, 1984. ISBN: 978-0500276280. Dostupné z: <https://archive.org/details/the-world-of-buddhism/page/n1/mode/2up>. [cit. 2025-02-03].
- BENČIČ, Ondřej. *Cyklolávka přes Vltavu u TJ Meteor v Českých Budějovicích*. Online. In: KONSTRUKCE Media. 2018. Dostupné z: http://old.silnice-zeleznice.cz/PublicFiles/UserFiles/image/SZ/2018/sz318/400x240_metd310.jpg. [cit. 2025-01-26].
- BERNIER, Ronald M. *Himalayan Architecture*. New Jersey: Fairleigh Dickinson Univ Press, 1997, s. 69. ISBN 978-1611471212.
- BHIKKHU, Anandajoti. *Stupa at Piprahwa*. Online. In: World History. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/image/12881/stupa-at-piprahwa/>. [cit. 2025-02-03].
- BINZEN, M. *The Architectural Evolution of Buddhist Monasteries: A Contemporary Exploration*. Online. In: Asian Art and Architecture. 2024. Dostupné z: <https://diluo.digital.conncoll.edu/Asianart/uncategorized/the-architectural-evolution-of-buddhist-monasteries-a-contemporary-exploration/>. [cit. 2025-02-03].
- Boudhanath Stupa. Online. In: acethehimalaya.com. 2018. Dostupné z: <https://www.acethehimalaya.com/wp-content/uploads/2018/01/boudhanath-stupa.jpg>. [cit. 2025-01-26].

BRAUEN, Martin. *The mandala: A guide to transformation*. Online. In: Rubin Museum of Himalayan Art 2001. Available from: <https://rubinmuseum.org/the-mandala-a-guide-to-transformation/>. [cit. 2025-01-25].

BRERETON, Bonnie. *Theravada Art and Architecture*. Online. In: Encyclopedia.com. Dostupné z: <https://www.encyclopedia.com/religion/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/theravada-art-and-architecture>. [cit. 2025-02-03].

BROWN, Percy. *Vedic village showing gateway and fence*. Plate I, figure 1. Online. In: Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 1900. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Brown-18060_0021-1.jpg. [cit. 2025-02-03].

BSTAN-'DZIN-RGYA-MTSHO. *Úvod do buddhismu*. [2. vyd.]. Praha: DharmaGaia, 1999. ISBN 80-85905-29-9.

BULLITT, John. *What is theravada buddhism?*. PDF. Online. In: Thai Healing Alliance International. 2005. Dostupné z: https://www.thaihealingalliance.com/wp-content/uploads/An_Introduction_to_Theravada_Buddhism.pdf. [cit. 2025-02-03].

CANTWELL, Cathy. *Buddhism: the basics*. London: Routledge, 2010, s. 2-3. ISBN 0-203-87425-0.

CARRASCO, Moises. *Secluded Sanctuaries: Contemporary Religious Architecture Inspired by Modernist Principles Across Asia*. Online. In: Arch Daily. 2025. Dostupné z: <https://www.archdaily.com/1025406/secluded-sanctuaries-contemporary-religious-architecture-inspired-by-modernist-principles-across-asia>. [cit. 2025-02-03].

CENIA. *Prohlížení mapy*. Online. In: Geoportál CENIA, 2024. Dostupné z: <http://geoportal.gov.cz>. [cit. 2025-01-26].

Centra buddhismu Diamantové cesty. Online. In: Buddhismus Diamantové cesty linie Karma Kagjü, n. s. Dostupné z: <https://bdc.cz/meditacni-centra/>. [cit. 2025-02-03].

COLEMAN, James William. *The New Buddhism: The Western Transformation of an Ancient Tradition*. Oxford: Oxford University Press, 2002. ISBN 978-0195152418.

COLMENARES URIBE, Andrea. *An architectural overview of Tibetan architecture*. Online. In: Re-thinking the Future. 2024. Dostupné z: <https://www.re-thinkingthefuture.com/architectural-community/a12459-an-architectural-overview-of-tibetan-architecture/>. [cit. 2025-02-03].

CONZE, Edward. *Buddhism: A short history*. 2. London: Oneworld Publications, 2014. ISBN 978-1-85168-568-4.

ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Nahlížení do katastru nemovitostí*. Online. In: ČÚZK, 2024. Dostupné z: <https://nahliznidokn.cuzk.gov.cz/>. [cit. 2025-01-26].

DEVA, Krishna. *Buddist Architecture in India*. Gangtok: Namgyal Institute of Tibetology, 2012.

DOLEŽAL, Stanislav. *Dalajlama s čerstvě zvoleným prezidentem Václavem Havlem*. Online. In: zpravy.aktualne.cz. 13. června 2022. Dostupné z: <https://cdn.xsd.cz/original/440f11ead4e3387289b65d20fa852c8e.jpg>. [cit. 2025-01-26].

Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/prayer-wheel>. [cit. 2025-01-25].

Drepung Loseling Monastery. Online. In: mandalas.life. 2018. Dostupné z: <https://i1.himalayas.life/c/u/f67894297b6134a6b759b3a9ec15b6cb/2018/10/11111211/Drepung-Loseling.jpg>. [cit. 2025-01-26].

Elephant capital Sankasya. Online. In: Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/e/e2/Elephant_capital_Sankasya.jpg/270px-Elephant_capital_Sankasya.jpg. [cit. 2025-03-16].

ESHIKA, Pushpita. *The History of Buddhist Art and Architecture of India*. PDF. online. In: Arkansas State University. 2015. Dostupné z: <https://www.academia.edu/download/64513733/buddhist%20art%20and%20architecture%20of%20India.pdf>. [cit. 2025-02-03].

FAIR, Poppy. *The benefits of religion on your mental health*. Online. In: Graceful reflections. 2020. Dostupné z: <https://gracefullreflections.co.uk/2020/09/20/how-is-africa-the-leading-continent-in-our-fight-against-plastic-pollution/>. [cit. 2025-01-26].

FAURE, Bernard. *Unmasking Buddhism*. Malden: Wiley-Blackwell, 2009. ISBN 978-1-4051-8064-1.

FENG, Yaxin. *Jokhang Temple*. Online. In: [Viaje a China](https://www.gototibet.com). 23. listopadu 2020. Dostupné z: <https://www.gototibet.com/d/file/travel-guide/scenic-spots/2014-06-28/7f3007a76cbfa5bea7cc9997a4ee5073.jpg>. [cit. 2025-01-26].

FONG, Nathan. *The Bird and the Mandala: A Study of Tibet's First Monastery, Samye*. Online, Diplomová práce, vedoucí Ricardo Castro. Montreal: McGill University, School of Architecture, 2011. Dostupné z: <https://escholarship.mcgill.ca/concern/papers/jd472w705>. [cit. 2025-02-03].

FREITAS Nathan. *A grand view of Samye*. Online. In: wikipedia.org. 24. listopadu 2004. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/57/A_grand_view_of_Samye.jpg. [cit. 2025-01-26].

Gandantegchenling Monastery. Online. In: [tripadvisor.com.hk](https://dynamic-media-cdn.tripadvisor.com/media/photo-o/10/39/fc/b8/grounds.jpg?w=1000&h=-1&s=1). 2017. Dostupné z: <https://dynamic-media-cdn.tripadvisor.com/media/photo-o/10/39/fc/b8/grounds.jpg?w=1000&h=-1&s=1>. [cit. 2025-01-26].

GAON. *Jetavana Buddhist Temple*. Online. In: Moises Carrasco. [archello.com](https://images.adsttc.com/media/images/677c/a21d/404f/9e50/6f5c/2ef1/slideshow/sacred-spaces-reimagined-5-articles-to-explore-contemporary-religious-projects-in-asia_1.jpg?1736221220). Dostupné z: https://images.adsttc.com/media/images/677c/a21d/404f/9e50/6f5c/2ef1/slideshow/sacred-spaces-reimagined-5-articles-to-explore-contemporary-religious-projects-in-asia_1.jpg?1736221220. [cit. 2025-01-26].

GARONE, Sarah. *8 Physical and Mental Health Benefits of Silence, Plus How to Get More of It*. In: healthline, 2024. Dostupné z: <https://www.healthline.com/health/mind-body/physical-and-mental-health-benefits-of-silence>. [cit. 2025-01-26].

GEOFF, Steven. *Seokguram Grotto and Bulguksa Temple*. Online. In: OUR PLACE The World Heritage Collection. [whc.unesco.org](https://whc.unesco.org/uploads/thumbs/site_0736_0005-360-360-20131114154406.jpg). 1995. Dostupné z: https://whc.unesco.org/uploads/thumbs/site_0736_0005-360-360-20131114154406.jpg. [cit. 2025-01-26].

GEOFF, Steven. *Seokguram Grotto and Bulguksa Temple*. Online. In: OUR PLACE The World Heritage Collection. [whc.unesco.org](https://whc.unesco.org/en/documents/125772). 1995. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/documents/125772>. [cit. 2025-01-26].

GOKUL, K, S. *Rato Dratsang*. Online. In: Tibetscapes. [lanthanbathery.wordpress.com](https://lanthanbathery.wordpress.com/wp-content/uploads/2020/03/img_5467.jpg). 2020. Dostupné z: https://lanthanbathery.wordpress.com/wp-content/uploads/2020/03/img_5467.jpg. [cit. 2025-01-26].

GRAY, Martin. *The Potala Palace, Lhasa, Tibet*. Online. In: [sacredsites.com](https://sacredsites.com/images/asia/tibet/potala-palace-lhasa-1200.jpg). Dostupné z: <https://sacredsites.com/images/asia/tibet/potala-palace-lhasa-1200.jpg>. [cit. 2025-01-26].

GREENSTEIN, Luna. *How buddhism benefits mental health*. Online. In: NAMI. 2016. Dostupné z: <https://www.nami.org/faith-community-leader/how-buddhism-benefits-mental-health/>. [cit. 2025-02-03].

HAYS, Jeffrey. *Theravada Buddhist temples, architecture and temple rituals*. Online. In: Facts and Details. 2024. Dostupné z: <https://factsanddetails.com/asian/cat64/sub415/entry-2818.html>. [cit. 2025-02-03].

HELLER, Amy. *Tibet's Most Sacred Temple*. Online. In: *Himalayan Art in 108 Objects*. New York: Rubin Museum of Art, 2023, s. 53-55. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/369190157_Tibet's_Most_Sacred_Temple. [cit. 2025-02-03].

HERDMAN, Hillary. *Ka-Nying Shedrub Ling Monastery, Nepal*. Online. In: Samye Institute. [samyeinstitute.org](https://www.samyeinstitute.org/wp-content/uploads/2017/09/Dharma-wheel-and-pair-of-deer.jpg). 2017. Dostupné z: <https://www.samyeinstitute.org/wp-content/uploads/2017/09/Dharma-wheel-and-pair-of-deer.jpg>. [cit. 2025-01-26].

HIEMSTRA, Gabe. *Gajur: 1 definition*. Online. In: Wisdom Library. 2024. Dostupné z: <https://www.wisdomlib.org/definition/gajur>. [cit. 2025-01-26].

HIMANSHU, Prabha Ray. The Mauryan Empire. Online. In: FIBIGER BANG, Peter; BAYLY, C.A. a SCHEIDEL, Walter (ed.). *The Oxford World History of Empire: Volume Two: The History of Empires*. New York: Oxford University Press, 2021. ISBN 9780197532799. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.1093/oso/9780197532768.003.0007>. [cit. 2025-02-03].

HONZÍK, Jan. *Buddhismus na Západě. Česká republika*. Online, dizertační práce, vedoucí Jiří Holba. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, 2014. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/72904>. [cit. 2025-02-03].

CHENG Jeffrey. *View of the water-moon monastery and the surrounding landscape*. Online. In: Moises Carrasco. archdaily.com. 2012. Dostupné z: https://images.adsttc.com/media/images/5115/4d8c/b3fc/4baa/9700/0001/large_jpg/02_Water-Moon_Monastery_Photos_Jeffrey_Cheng.jpg?1414515380. [cit. 2025-01-26].

CHENG Jeffrey. *Water-Moon Monastery*. Online. In: Moises Carrasco. archdaily.com. 2012. Dostupné z: https://images.adsttc.com/media/images/5115/4db1/b3fc/4b94/5200/000e/newsletter/16_Water-Moon_Monastery_Photos_Jeffrey_Cheng.jpg?1414515464. [cit. 2025-01-26].

CHODRON, Thubten. *Buddhism for Beginners*. New York: Snow Lion, 2001. ISBN 978-1-55939-153-5.

CHRISTENSEN, Matthew. *Tibet door 3*. Online. In: Into the Middle Kingdom. intothemiddlekingdom.com. 2012. Dostupné z: <https://intothemiddlekingdom.com/wp-content/uploads/2012/07/tibet-door-3.jpg>. [cit. 2025-01-26].

CHRISTENSEN, Matthew. *Tibet window 2*. Online. In: Into the Middle Kingdom. intothemiddlekingdom.com. 2012. Dostupné z: <https://intothemiddlekingdom.com/wp-content/uploads/2012/07/tibet-window-2.jpg>. [cit. 2025-01-26].

Inside a praying hall in Drepung Monastery, monasteries of Tibet, Lhasa, Tibet, China. Online. In: Danita Delimont Photos. 2018. Dostupné z: https://cdn11.bigcommerce.com/s-yzgoj/images/stencil/1280x1280/products/3155626/6142154/66_AS07%20KSU2919_lowres__94204.1706797401.jpg?c=2. [cit. 2025-01-26].

Japanese Temple Architecture. Online. In: E-architect.com. 2024. Dostupné z: <https://www.e-architect.com/articles/japanese-temple-architecture>. [cit. 2025-02-03].

Jivakarama Buddhist vihara. Online. In: Light Up Temples. Dostupné z: <https://lightuptemples.com/en/Jivakarama-Buddhist-vihara-Bihar/>. [cit. 2025-02-03].

Johann Bernhard Fischer von Erlach. *Porcelain Tower of Nanjing 1721*. Online. In: wikipedia.org. 2013. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/6/60/Nanking_Erlach.jpg/1200px-Nanking_Erlach.jpg. [cit. 2025-01-26].

Jokhang Temple. Online. In: tibettour.org. 2024. Dostupné z: <https://www.tibettour.org/assets/images/tibetan-plateau/lhasa-jokhang-temple.jpg>. [cit. 2025-01-26].

KANE, Lee. *4 Guardians of the World and Dharma: the Watchers of the World: the Four Heavenly Kings in Buddhism, Their Mantras and Practice*. Online. In: Buddha Weekly. Dostupné z: <https://buddhaweekly.com/the-watchers-of-the-world-the-four-heavenly-kings-in-buddhism-their-mantras-and-practice/>. [cit. 2025-01-26].

KEOWN, Damien. *Buddhism: a very short introduction*. Oxford: Oxford University Press, 2013. ISBN 978-0-19-966383-5.

KHAN STUDY GROUP. *Sanchi Stupa*. Online. In: ksgindia.com. 2024. Dostupné z: <https://www.ksgindia.com/images/blogs/2024-04-30-Sanchi-Stupa-2.jpg>. [cit. 2025-01-26].

KHONDKER, Taufiq Elahi. *STUDY OF THE BUDDHIST VIHARAS DURING PALA DYNASTY IN BENGAL*. Online, Diplomová práce, vedoucí Shahidul Ameen. Dhaka: Bangladesh University of Engineering and Technology, 2018. Dostupné z: <http://lib.buet.ac.bd:8080/xmlui/handle/123456789/5282>. [cit. 2025-02-03].

Kittikorn. *Panorama Bangkok, Wat Phra Kaew slavné místo v Bangkoku, chrám smaragdového Buddhy a Velký palác v Bangkoku, Thajsko*. Online. In: Cloudfront.net. 2017. Dostupné z: <https://d2e5ushqwiltxm.cloudfront.net/wpcontent/uploads/sites/62/2024/08/29074619/Wat-Phra-Kaew.jpg>. [cit. 2025-01-26].

KUMAR, Amman. *Sanchi Stupa*. Online. In: travelmagicmoments.com. 2024. Dostupné z: <https://cdn.britannica.com/36/155836-050-89E7AA9E/Great-Stupa-Sanchi-India.jpg>. [cit. 2025-01-26].

KWOK, Alex. *Giant Wild Goose Pagoda*. Online. In: wikipedia.org. 17. října 2006. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/13/Giant_Wild_Goose_Pagoda.jpg. [cit. 2025-01-26].

LAMICHHANE, Gaurav. *Traditional Bhutanese House*. Online. In: Amen Bhutan Tours and Treks Pvt. Ltd. Dostupné z: <https://amen-api.flamingoitstudio.net/media/attachments/Traditional%20Bhutanese%20Houses.jpg>. [cit. 2025-01-26].

LANDRY, Lionel. *The Migrations of Buddhism*. Online. *Focus on Asian Studies*. 1982, roč. 2, č. 1. Dostupné z: <https://olemiss.edu/courses/pol337/landry82.htm>. [cit. 2025-02-03].

LARSEN, Knud a SINDING-LARSEN, Amund. *The Lhasa Atlas: Traditional Tibetan architecture and Townspace*. London: Serindia Publications, 2001. ISBN 9781570628672.

LE, Huu Phuoc. *Buddhist Architecture*. Grimsby: Grafikol, 2010. ISBN 9780984404308.

LEAN, David. *Interior of the Sudama cave*. Online. In: A Passage To India. mapability.com. 1998. Dostupné z: <https://www.mapability.com/travel/p2i/20090118/D7175.jpg>. [cit. 2025-01-26].

LEAN, David. *Unlocking gate to the Lomas Rishi Cave*. Online. In: A Passage To India. mapability.com. 1998. Dostupné z: <https://www.mapability.com/travel/p2i/20090118/D7187.jpg>. [cit. 2025-01-26].

LIU, Miaomiao. A Study on the Decorative Patterns of Tibetan Buddhist Monastery Architecture. Online. *Open Journal of Social Sciences*. 2019, roč. 7, č. 4. ISSN 2327-5960. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.4236/jss.2019.74028>. [cit. 2025-02-03].

LIU, Sicong a YANG, Xiaoqi. The Architectural Style of Ancient Buddhist Temples between China and Thailand: The Baima Temple in Luoyang, China, and the Temple of the Emerald Buddha in Krung Thep Maha Nakhon, Thailand. Online. *Communications in Humanities Research*. 2023, roč. 4, č. 1. Dostupné z: <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.54254/2753-7064/4/20220687>. [cit. 2025-02-03].

Lomas Rishi cave in Barabar. Online. In: Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/5b/Sudama_cave_in_Barabar.jpg. [cit. 2025-03-16].

Lomas Rishi cave in Barabar. Online. In: Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/c3/Lomas_Rishi_cave_in_Barabar.jpg. [cit. 2025-03-16].

MACCI, Elisa. *Otto Simboli di Buon Auspicio*. Online. In: emthangkaart.com. Dostupné z: <https://emthangkaart.com/wp-content/uploads/2020/08/otto-simboli-di-buon-auspicio.jpg>. [cit. 2025-01-26].

MAUNZ, Tom. *Believers and Nonbelievers: Adopting the Buddhist Way*. Online. In: New York University. 2002. Dostupné z: <https://pages.nyu.edu/keefer/joe/maunzt1.html>. [cit. 2025-02-03].

MENSIK, Carmen. *Three Stupas Drawing on paper*. Online. In: tibetan-buddhist-art.com. 2002. Dostupné z: <https://www.tibetan-buddhist-art.com/wp-content/uploads/2016/03/stupas-by-carmen-mensink.jpg>. [cit. 2025-01-26].

MOOKERJI, Radha Kumud. *Gupta Empire*. New Delhi: Motilal Banarsidass, 2023. ISBN 9788120800892.

Nan Tien Institute, New South Wales, Australia. Online. In: wikipedia.org. 2022. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/a2/Nan_Tien_Institute.jpg/1280px-Nan_Tien_Institute.jpg. [cit. 2025-01-26].

Nan Tien Institute. Online. In: Archello. Dostupné z: <https://archello.com/project/nan-tien-institute>. [cit. 2025-03-16].

NGUYEN, Trong. *The One Pillar Pagoda*. Online. In: novinky.cz. 2015. Dostupné z: https://d15-a.sdn.cz/d_15/c_img_E_G/6CCusU.jpeg?fl=cro,0,24,800,450%7Cres,722,,1%7Cwebp,75. [cit. 2025-01-26].

Old Leifeng Pagoda in 1910, Hangzhou. Online. In: wikipedia.org. 2012. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/fb/Leifeng_Pagoda_1910.jpg/220px-Leifeng_Pagoda_1910.jpg. [cit. 2025-01-26].

PEW. *Buddhists*. Online. In: Pew Research Center. 2012. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/religion/2012/12/18/global-religious-landscape-buddhist/#:~:text=Theravada%20Buddhism%2C%20the%20second%2Dlargest,%2C%20Nepal%2C%20Bhutan%20and%20Mongolia>. [cit. 2025-02-03].

Porcelain Tower of Nanjing. Online. In: wendyweitours.com. 2020. Dostupné z: https://wendyweitours.com/wp-content/uploads/2023/03/porcelain-tower-of-nanjing_orig.jpg. [cit. 2025-01-26].

PRAJAPATI, Preeti. *Dhamek Stupa, Sarnath*. Online. In: wikidata.org. 2015. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/63/14._Dhamek_Stupa%2C_Sarnath.jpg. [cit. 2025-01-26].

Prayer wheel. Online. In: Encyclopedia Britannica, 2020.

PROHL, Inken. Buddhism in Contemporary Europe. In: POCESKI, Mario. *The Wiley Blackwell Companion to East and Inner Asian Buddhism*. Online. New Jersey: John Wiley & Sons, 2014. ISBN 9781118610398. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/9781118610398.ch24>. [cit. 2025-02-03].

RAHRIG, Max a LUIB, Anna. Sri Dalada Maligawa – 3D-Scanning and Documentation of the Temple of the Sacred Tooth Relic at Kandy, Sri Lanka. Online. *ISPRS Annals*. 2017, roč. 4, č. 2. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.5194/isprs-annals-IV-2-W2-229-2017>. [cit. 2025-02-03].

ROSTEK, Ondřej. *Buddhismus v českých zemích*. Online, bakalářská práce, vedoucí Eduard Neupauer. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická, 2013. Dostupné z: <https://theses.cz/id/q6llaa/>. [cit. 2025-02-03].

ROWLAND, Benjamin. *The Art and Architecture of India: Buddhist, Hindu, Jain*. London: Penguin Books, 1953.

SAVIN, Alexander. *Sacred Tooth Temple in Kandy, Sri Lanka*. Online. In: wikipedia.org. 27. ledna 2020. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/eb/SL_Kandy_asv2020-01_img33_Sacred_Tooth_Temple.jpg. [cit. 2025-01-26].

SEZNAM. *Mapy.cz*. Online. In: Seznam.cz, 2025. Dostupné z: <https://en.mapy.cz/s/dufekavulu>. [cit. 2025-01-26].

SHAFEI, Nil Al. *Buddhist sects*. Online. In: marefa.org. 2017. Dostupné z: <https://human.libretexts.org/@api/deki/files/130923/fig3-10-1.png?revision=1>. [cit. 2025-01-26].

SHANG, Yue. *Overall effect of the facade of Longyi Temple*. Online. In: Open Journal of Social Sciences. scirp.org. 2020. Dostupné z: <https://html.scirp.org/file/25-1763351x4.png>. [cit. 2025-01-26].

SHANG, Yue. The Religious Connotation and Aesthetic Studying of the Color in Tibetan Architecture. Online. *Open Journal of Social Sciences*. 2020, roč. 8, č. 4. ISSN 2327-5960. Dostupné z: <https://doi.org/10.4236/jss.2020.84025>. [cit. 2025-02-03].

SHELBY, Karen. *Lion Capital of Ashoka at Sarnath*. Online. In: earthismysterious.com. 2020. Dostupné z: https://travelsetu.com/apps/uploads/new_destinations_photos/destination/2024/01/05/1bcf5bd215ee827c8fab70ed812b8d51_1000x1000.jpg. [cit. 2025-01-26].

SHELBY, Karen. *Lion Capital, Ashokan Pillar at Sarnath*. Online. In: Smart History. 2015. Dostupné z: <https://smarthistory.org/lion-capital-ashokan-pillar-at-sarnath/>. [cit. 2025-02-03].

Shwedagon Pagoda. Online. In: theshwedagonpagoda.com. Dostupné z: https://www.theshwedagonpagoda.com/images/shwedagon_pagoda_myanmar.jpg. [cit. 2025-01-26].

Sither Treks and Adventures. Kyichu Lhakhang. Online. In: sitheradventures.com. Dostupné z: <https://sitheradventures.com/wp-content/uploads/2018/05/Kyichu-Monastery-Paro.jpg>. [cit. 2025-01-26].

Tibetan Buddhism old wall painting in the assembly hall demon fighting with bows. Online. In: meisterdrucke.uk. Dostupné z: https://www.meisterdrucke.uk/kunstwerke/1260px/Unbekannt_-

Tibetan Buddhism old wall painting in the assembly hall demon fighting with bows - %28MeisterDrucke-1004538%29.jpg. [cit. 2025-01-26].

TO, T.; NGUYEN, D. a TRAN, G. Automated 3D architecture reconstruction from photogrammetric structure-and-motion: A case study of the One Pilla pagoda, Hanoi, Vietnam. Online. *The International Archives of the Photogrammetry, Remote Sensing and Spatial Information Sciences*. 2015, roč. 40, č. 7. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.5194/isprsarchives-XL-7-W3-1425-2015>. [cit. 2025-02-03].

UNESCO. *Buddhist Monuments in the Horyu-ji Area*. Online. In: UNESCO. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/660/>. [cit. 2025-02-03].

UNESCO. *Nara Prefecture. Buddhist Monuments in the Horyu-ji Area*. Online. In: whc.unesco.org. 22. červen 2022 [cit. 2025-01-26]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/documents/209293>. [cit. 2025-01-26].

UNESCO. *Seokguram Grotto and Bulguksa Temple*. Online. In: UNESCO. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/736/>. [cit. 2025-02-03].

UNESCO. *Shwedagon Pagoda on Singuttara Hill*. Online. In: UNESCO. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/tentativelists/6367/>. [cit. 2025-02-03].

WALKER, Adam. *Nan Tien Temple*. Online. In: wikipedia.org. 2006. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/97/1.Nan_Tien_Temple_front.jpg. [cit. 2025-01-26].

WANG, Juan, JUNXIAO, Je, YANG, Na, YANG, Q., *3D view of Tibetan timber structure*. Online. In: Advances in Materials Science and Engineering. researchgate.net. 2017. Dostupné z: <https://www.researchgate.net/publication/315320568/figure/fig7/AS:1086528990261286@1636060106633/3D-view-of-Tibetan-timber-structure.jpg>. [cit. 2025-01-26].

WANG, Michelle C. *Buddhist Art and Architecture in East Asia*. In: POCESKI, Mario. *The Wiley Blackwell Companion to East and Inner Asian Buddhism*. Online. New Jersey: John Wiley & Sons, 2014. ISBN 9781118610398. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/9781118610398.ch21>. [cit. 2025-02-03].

What is madala art. What is Mandala Art? A Guide to Creating Your Own Mandala. Online. In: Cottage9. 2024. Dostupné z: <https://c9admin.cottage9.com/uploads/5035/What-is-Mandala-Art.jpg>. [cit. 2025-01-26].

WONG, Wah Sang. *Stupa, Pagoda and Chorten: origin and meaning of Buddhist Architecture*. Online. In: *The 4th Annual International Conference on Architecture, Athens, Greece, 7-10 July 2014*. Athens: Athens Institute for Education and Research, 2014. ISSN 2241-2891. Dostupné z: <https://repository.hku.hk/handle/10722/199345>. [cit. 2025-02-03].

WORLD POPULATION REVIEW. *Buddhist Countries 2024*. Online. In: World Population Review. 2024. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/buddhist-countries>. [cit. 2024-11-24].

WRIGHT, Arthur C. *Giant Wild Goose Pagoda*. Online. In: Jstor. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/community.36796982>. [cit. 2025-02-03].

XIAO, Dorinda a SHANKS, Michael. The Potala Palace in Tibet. Online. *Journal of Student Research*. 2021, roč. 10, č. 4. ISSN 2167-1907. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.47611/jsrhs.v10i4.2340>. [cit. 2025-02-03].

ZHANG, David. *Leifeng Pagoda*. Online. In: wikipedia.org. 2019. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/de/Leifeng_Pagoda_DJI_0593_%282%29.jpg. [cit. 2025-01-26].

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Dalajlama s čerstvě zvoleným prezidentem Václavem Havlem	17
Obrázek 2 – Védská vesnice a její typická vysoká brána	22
Obrázek 3 – Stúpa Piprahwa.....	23
Obrázek 4 – Základy chrámu Jivakavanárama	23
Obrázek 5 – Lion Capital of Ashoka at Sarnath	25
Obrázek 6 – Elephant capital Sankasya a Obrázek 7 – Ashoka pillar at Vaishali, Bihar, India	26
Obrázek 8 – Lomas Rishi cave in Barabar I a Obrázek 9 – Interior of the Sudama.....	28
Obrázek 10 – Unlocking gate to the Lomas Rishi Cave a Obrázek 11 – Lomas Rishi cave in Barabar II	28
Obrázek 12 – Sanchi Stupa	29
Obrázek 13 – Sanchi Stupa II	30
Obrázek 14 – Dhamek Stupa, Sarnath	30
Obrázek 15 – Buddhist sects.....	33
Obrázek 16 – Panorama Bangkoku, Wat Phra Kaew, chrám smaragdového Buddhy a Velký palác v Bangkoku.....	34
Obrázek 17 – Shwedagon Pagoda.....	35
Obrázek 18 – Sacred Tooth Temple in Kandy, Sri Lanka.....	36
Obrázek 19 – Giant Wild Goose Pagoda	37
Obrázek 20 – Buddhist Monuments in the Horyu-ji Area	38
Obrázek 21 – Seokguram Grotto and Bulguksa Temple I	39
Obrázek 22 – Seokguram Grotto and Bulguksa Temple II.....	39
Obrázek 23 – The One Pillar Pagoda.....	40
Obrázek 24 – Jokhang Temple a Obrázek 25 – A grand view of Samye	42
Obrázek 26 – 3D view of Tibetan timber structure a Obrázek 27 – Le temple de Jokhang	44

Obrázek 28 – Jokhang Temple II	46
Obrázek 29 – Overall effect of the facade of Longyi Temple.....	47
Obrázek 30 – Inside a praying hall in Drepung Monastery, monasteries of Tibet, Lhasa, Tibet	48
Obrázek 31 – Tibetan Buddhism old wall painting in the assembly hall demon fighting with bows	48
Obrázek 32 – Osm šťastných symbolů	49
Obrázek 33 – Tibet window 2 a Obrázek 34 – Tibet door 3	50
Obrázek 35 – Ka-Nying Shedrub Ling Monastery, Nepal.....	50
Obrázek 36 – The Potala Palace, Lhasa, Tibet.....	51
Obrázek 37 – Chrám Kyichu Lhakhang, Paro, Bhútán	52
Obrázek 38 – Rato Dratsang, Mundgod, India	53
Obrázek 39 – Klášter Gandan Tegchenling, Ulaanbaatar, Mongolia.....	53
Obrázek 40 – Drepung Loseling Monastery, Lhasa, Tibet	54
Obrázek 41 – Three Stupas Drawing on paper	56
Obrázek 42 – Boudhanath Stupa, Nepal	56
Obrázek 43 – View of the water-moon monastery and the surrounding landscape.....	57
Obrázek 44 – Water-Moon Monastery	57
Obrázek 45 – Jetavana Buddhist Temple	58
Obrázek 46 – Nan Tien Temple	59
Obrázek 47 – Nan Tien Institute, New South Wales, Australia a Obrázek 48 – Nan Tien Institute	59
Obrázek 49 – Old Leifeng Pagoda in 1910, Hangzhou a Obrázek 50 – Leifeng Pagoda.....	60
Obrázek 51 – Porcelain Tower of Nanjing I a Obrázek 52 – Porcelain Tower of Nanjing II..	61
Obrázek 53 – Přehled vybraných lokalit.....	63
Obrázek 54 – Síť MHD a Obrázek 55 – Pěší dostupnost	64
Obrázek 56 – Cyklostezky	65

Obrázek 57 až 59 – Lokalita č.1	66
Obrázek 60 – Lokalita č.1 katastrální mapa a Obrázek 61 – Lokalita č. 1 katastrální mapa satelit	66
Obrázek 62 až 64– Lokalita 2	67
Obrázek 65 – Lokalita č.2 katastrální mapa.....	68
Obrázek 66 – Lokalita č.2 katastrální mapa satelit	68
Obrázek 67 až 69 – Lokalita 3	69
Obrázek 70 – Lokalita č.3 katastrální mapa a Obrázek 71 – Lokalita č.3 katastrální mapa satelit	69
Obrázek 72 až 74 – Lokalita 4	70
Obrázek 75 – Lokalita č.4 katastrální mapa a Obrázek 76 – Lokalita č.4 katastrální mapa satelit	70
Obrázek 77 až 79 - Lokalita 5	71
Obrázek 80 - Lokalita č.5 katastrální mapa a Obrázek 81 – Lokalita č.5 katastrální mapa satelit	71
Obrázek 82 – Katastrální mapa – rozměry pozemku	72
Obrázek 83 – Náhled do katastru.....	73
Obrázek 84 – Umístění v mapě.....	74
Obrázek 85 – 50. léta a Obrázek 86 – 3. vojenské mapování	75
Obrázek 87 – Současná mapa	75
Obrázek 88 - Cyklolávká přes Vltavu u TJ Meteor	77
Obrázek 89 – Návrh mostu	77
Obrázek 90 – Provozní schéma 1. NP	78
Obrázek 91 – Provozní schéma – 2. NP	79
Obrázek 92 – Provozní schéma – 3. NP	80
Obrázek 93 – Návrh interiéru meditačních místností	82
Obrázek 94 – Tradiční tibetská mandala.....	83

Obrázek 95 – Uspořádání dřevěných trámů stropu 2. NP	83
Obrázek 96 – Středová stúpa atria	83
Obrázek 97 – Detail sloupů, inspirace, nákresy.....	84
Obrázek 98 – Různé návrhy.....	86
Obrázek 99 – Skica návrhu 1	87
Obrázek 100 – Skica návrhu 2 a Obrázek 101 – Skica návrhu 3.....	87
Obrázek 102 – Vybraný návrh s popisem	87
Obrázek 103 – Zastřešení atria	88
Obrázek 104 – Využití dešťové vody v interiéru	88
Obrázek 105 – Design exteriéru 3. NP	89
Obrázek 106 – Ozdobné římsy	90
Obrázek 107 – Detail hlavního vchodu do budovy	90
Obrázek 108 – Detail vchodu do zahrady.....	91
Obrázek 109 – Tradiční bhútánský dům	92
Obrázek 110 – Detail prosklené stěny náp. kuchyňky.....	93
Obrázek 111 – Detail střechy - Gajur.....	93
Obrázek 112 – Půdorys 1. NP	94
Obrázek 113 – Půdorys 2. NP	95
Obrázek 114 – Půdorys 3. NP	96
Obrázek 115 – Půdorys v katastrální mapě.....	97
Obrázek 116 – Charakteristický řez budovou.....	97
Obrázek 117 – Hmotová skica	98
Obrázek 118 - Výsledný návrh budovy	99
Obrázek 119 – Uspořádání zahrady	100
Obrázek 120 – Rozvržení zahrady	102

Obrázek 121 – Detail zahradního přístřešku 1 a Obrázek 122 – Detail zahradního přístřešku 2	103
Obrázek 123 – Detail zahradního přístřešku 3	103
Obrázek 124 – Prostorový model foto 1	104
Obrázek 125 – Prostorový model foto 2	104
Obrázek 126 – Prostorový model foto 3	105
Obrázek 127 – Prostorový model foto 4	105
Obrázek 128 – Prostorový model foto 5	106
Obrázek 129 – Prostorový model foto 6	106